

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA**

**Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos
2007 metų pažangos ataskaita**

2008 m. birželis

TURINYS

IVADAS	4
1 BENDRŪJŲ REIKALAVIMŲ PASIKEITIMAI	4
1.1 Bendros socialinės – ekonominės situacijos Lietuvoje apibūdinimas ir pasikeitimai, turintys tiesioginį poveikį KPP įgyvendinimo sąlygoms	4
1.1.1 Lietuvos kaimo pokyčiai 2004–2007 metais	6
1.1.2 Lietuvos žemės ūkio sektoriaus pokyčiai 2007 metais.....	9
1.2 Bendrijos ir nacionalinės politikos pasikeitimų, įtakančių Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir kitų finansinių instrumentų darną, analizė 2007 metais.....	11
1.3 Programos įtaka ES horizontalių politikų įgyvendinimui	13
2 PROGRAMOS PAŽANGOS ANALIZĖ	15
2.1 Programos priemonių įgyvendinimo vertinamuoju laikotarpiu analizė	18
2.1.1 I.1 Priemonė. Profesinio mokymo ir informavimo veikla.....	18
2.1.1.1 Priemonės trypas aprašymas.....	18
2.1.1.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	20
2.1.2 I.3 Priemonė. Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas	24
2.1.2.1 Priemonės trypas aprašymas.....	24
2.1.2.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	25
2.1.3 I.4 Priemonė. Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos.....	29
2.1.3.1 Priemonės trypas aprašymas.....	29
2.1.3.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	30
2.1.4 I.6 Priemonė. Žemės ūkio valdų modernizavimas	33
2.1.4.1 Priemonės trypas aprašymas.....	33
2.1.4.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	36
2.1.5 I.7 Priemonė. Miškų ekonominės vertės didinimas.....	39
2.1.5.1 Priemonės trypas aprašymas.....	39
2.1.5.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	40
2.1.6 I.8 Priemonė. Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra	43
2.1.6.1 Priemonės trypas aprašymas.....	43
2.1.6.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	45
2.1.7 I.9 Priemonė. Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas....	49
2.1.7.1 Priemonės trypas aprašymas.....	49
2.1.7.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	51
2.1.8 II.1 Priemonė. Agrarinė aplinkosauga	54
2.1.8.1 Priemonės trypas aprašymas.....	54
2.1.8.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	56
2.1.9 II.7 Priemonė. Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su direktyva 2000/60/EB .59	59
2.1.9.1 Priemonės trypas aprašymas.....	60
2.1.9.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	61
2.1.10 II.8 Priemonė. „NATURA 2000“ išmokos (parama „NATURA 2000“ vietovėms miškuose).....	64
2.1.10.1 Priemonės trypas aprašymas.....	64
2.1.10.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	66

2.1.11 II.9 Priemonė. Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves (mažiau palankios ūkininkauti vietovės)	69
2.1.11.1 Priemonės trypas aprašymas.....	69
2.1.11.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	70
2.1.12 IV.3 Priemonė. Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti	73
2.1.12.1 Priemonės trypas aprašymas.....	73
2.1.12.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	75
2.1.13 Priemonė. Techninė pagalba.....	77
2.1.13.1 Priemonės trypas aprašymas.....	77
2.1.13.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga	78
3 FINANSINIS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS	82
4 TĘSTINIO VERTINIMO VEIKLA	83
4.1 Stebėsenos ir vertinimo sistema	84
4.2 Duomenų kaupimo sistema ir įdiegimo darbai.....	87
4.2.1 Duomenų kaupimo sistema	87
4.2.2 Sistemų įdiegimo eiga	87
4.3 Vertinimo planas 2008, 2009 metams	89
5 VALDYMO INSTITUCIJOS IR STEBĖSENOS KOMITETO VEIKSMAI SIEKIANT UŽTIKRINTI PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KOKYBĘ BEI VEIKSMINGUMĄ....	94
5.1 Stebėsenos ir vertinimo priemonės.....	94
5.1.1 Stebėsenos komitetas.....	94
5.1.2 Stebėsenos ir vertinimo sistema	94
5.2 KPP administravimo veikla.....	95
5.2.1 Teisinė bazė	95
5.2.2 Mokėjimo agentūros pasirengimas administruoti KPP priemones, akreditacija ir auditas 99	
5.2.3 Informacija apie Sertifikavimo institucijos paskyrimą.....	102
5.2.4 Žmoniškėji ištekliai	103
5.3 Pagrindinių problemų, iškilusių vadovaujant programai, santrauka ir taikytos priemonės	104
5.4 Naudojimas technine pagalba	106
5.4.1 Valdančiosios institucijos naudojimas technine pagalba.....	106
5.4.2 Mokėjimo agentūros naudojimas technine pagalba.....	106
5.4.3 Lietuvos kaimo tinklo kūrimas	107
5.4.3.1 Tinklo kūrimo ir veikimo tvarkos apibūdinimas	107
5.4.3.2 Veiksmų plano įgyvendinimo būklė.....	108
5.4.3.3 Nacionalinio kaimo tinklo finansavimas	109
5.5 Programos viešinimas.....	110
5.5.1 Valdančiosios institucijos viešinimo veiksmai.....	110
5.5.2 Mokėjimo agentūros viešinimo veiksmai.....	116
6 PAREIŠKIMAS APIE LAIKYMAŠI BENDRIJOS POLITIKOS SRIČIŲ.....	116
7 PRIEDAI.....	118

ĮVADAS

Tai Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos, patvirtintos 2007 m. spalio 19 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. C(2007)5076, metų pažangos ataskaita, teikiama Europos Komisijai sutinkamai su Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 82 straipsnio reikalavimais ir Europos Komisijos reglamento (EB) Nr.1974/2006 VII priede pateiktomis Programos metų pažangos ataskaitos struktūra ir sudedamosiomis dalimis.

Ši ataskaita aprašo KPP metų pažangą 2007 metais.

KPP yra parengta Lietuvos Respublikai, ir jos priemonės (išskyrus priemonę „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves“) taikomos visoje Lietuvos teritorijoje. Priemonė „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves“ įgyvendinama tik nustatytose vietovėse, kurios patvirtintos kartu su Programa, ir išskirtose „Natura 2000“ vietovėse.

Septynerių metų Programos įgyvendinimo laikotarpiui numatyta 1743,36 mln.EUR ES dalis.

Ataskaitą parengė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros departamento Kaimo plėtros programų priežiūros ir vertinimo skyrius, bendradarbiaudamas su kitais ministerijos departamentais, Nacionaline mokėjimo agentūra bei Lietuvos agrarinės ekonomikos institutu.

1 BENDRŪJŲ REIKALAVIMŲ PASIKEITIMAI

1.1 Bendros socialinės – ekonominės situacijos Lietuvoje apibūdinimas ir pasikeitimai, turintys tiesioginį poveikį KPP įgyvendinimo sąlygoms

Bendra socialinė ir ekonominė situacija Lietuvoje 2007 metais buvo palanki Kaimo plėtros 2007–2013 metų programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimui.

Bendrasis vidaus produktas (BVP) 2007 metais toliau sparčiai augo. BVP 2007 metais sudarė 28017,8 mln. eurų (96739,7 mln. Lt), palyginti su 2006-aisiais, išaugo 8,8 proc. Tai atvėrė galimybes gerinti Lietuvos gyventojų gyvenimo kokybę tiek mieste, tiek ir kaime. Nors užimtųjų skaičius pastaraisiais metais Lietuvos žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės sektoriuje mažėjo, 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, kurie žemės ūkiui buvo nepalankūs

dėl meteorologinių sąlygų, žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės pridėtinės vertės dalis bendroje pridėtinėje vertėje padidėjo 0,1 procentinio punkto.

Teigiamą efektą KPP konkurencingumo didinimo nuostatai pasiekti turėjo tiesioginių užsienio investicijų (TUI) skatinimas. TUI, tenkančių žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės sektoriui augimas. 2007 metų pradžioje jos sudarė 49,3 mln. eurų (170,3 mln. Lt), o 2008 pradžioje – 55,6 mln. eurų (192,1 mln. Lt), t. y. išaugo 12,8 proc.

Paramos gavėjus, ypač investicinių projektų, šiek tiek neramino 2007 metais padidėję infliacijos tempai. Nors vidutinė metinė infliacija 2007 metais sudarė tik 5,7 proc., metinė infliacija metų pabaigoje (2007 m. gruodžio mėn., palyginti su 2006 m. gruodžio mėn.) jau pasiekė 8,1 proc. Į šį procesą pareiškėjams ateityje jau teks atsižvelgti rengiant paraiškas paramai gauti.

Įvertinus užsienio prekybos apimtis matyti, kad 2007 metais eksportuota prekių už 12,5 mlrd. eurų (43,2 mlrd. Lt), o į Lietuvą importuota prekių už 17,7 mlrd. eurų (61,0 mlrd. Lt). Lietuvos užsienio prekybos deficitas – 5,2 mlrd. eurų (17,8 mlrd. Lt), palyginti su 2006 metais, padidėjo 23,4 proc. Tačiau Lietuvos žemės ūkio ir maisto sektoriuje pasiektas žymus teigiamas užsienio prekybos saldo, 2007 metais sudaręs 0,37 mlrd. eurų (1,3 mlrd. Lt), kas rodo, jog įgyvendinant KPP priemones buvo sėkmingai sprendžiamas uždavinys, numatantis padidinti Lietuvos žemės ir maisto ūkio konkurencingumą.

KPP tikslų ir uždavinių įgyvendinimui palankią terpę suformavo pokyčiai Lietuvos darbo rinkoje. Bedarbių skaičius, dėl spartėjančios ūkio plėtros kuriant naujas darbo vietas ir besitęsiant gyventojų emigracijai, mažėjo. 2007 metais Lietuvoje jų buvo 69,0 tūkst., palyginti su 2006 metais, 20,3 tūkst. arba 22,7 proc. mažiau. Nedarbo lygis nuo 5,6 proc. 2006 metais sumažėjo 2007 metais iki 4,3 proc. Vyrų ir moterų bedarbystės lygis 2007 metais buvo vienodas.

2007–2013 m. KPP 3 krypties tikslų įgyvendinimui teigiamą įtaką darė ir darbo užmokesčio kilimas. Išankstiniais duomenimis vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Lietuvoje, 2007 metų duomenimis, išaugo iki 525,1 euro (1813 Lt). Palyginti su 2006 metais, jis pakilo 21,2 proc.

Dar labiau – net 24,4 proc., 2007 metais padidėjo vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis, nes 2006 m. taikytas 27 proc. fizinių asmenų mokesčio tarifas 2007 metais buvo sumažintas iki 24 proc. Išankstiniais 2007 metų duomenimis, vidutinis mėnesinis neto darbo

užmokestis siekė 393,7 euro (1359,3 Lt), palyginti su 316,5 eurų (1092,9 Lt) 2006 metais. Be to, nuo 2007 m. liepos 1 d. 16,7 proc. padidinta minimali mėnesinė alga, kas leido pagerinti skurdžiausiai gyvenančių gyventojų sluoksnių gyvenimo kokybę.

1.1.1 Lietuvos kaimo pokyčiai 2004–2007 metais

Kaime vykstantys ekonominiai-socialiniai pokyčiai 2007 metais buvo panašūs į vykstančius visame ūkyje. Gyvenimo kokybės gerėjimas leido ir toliau palaikyti stabilią kaimo gyventojų dalį, kuri jau ilgą laiką sudaro 1/3 visų Lietuvos gyventojų. Tačiau absoliučia išraiška gyventojų skaičius kaime, kaip ir visoje Lietuvoje, šiek tiek sumažėjo. 2008 m. pradžioje Lietuvos kaime gyveno 1115,5 tūkst. žmonių, lyginant su 2007 m. pradžia jų skaičius sumažėjo 1 proc. punktu. Pagrindinė šio reiškinių priežastis – emigracija.

Gyventojų struktūra pagal lytį taip pat išliko tokia pati kaip jau daugelį metų. 2008 m. pradžioje 51,4 proc. Lietuvos kaimo gyventojų sudarė moterys, tačiau lyčių disproporcija šeimai kurti tinkamo reproduktyvaus amžiaus grupėje kaime susiklosčiusi vyrų nenaudai, 15–59 metų grupėje 100 vyrų teko tik 92 moterys. Moterys dominuoja vyriausiųjų gyventojų pogrupyje. 2007 metais 65 ir virš metų amžiaus grupėje 100-ai kaimo vyrų teko 188 šio amžiaus moterų.

Bendras užimtumo lygis kaime 2007 m. laikotarpiu pakito nežymiai – 0,9 procentinio punkto ir sudarė 59,6 proc. 2007 m. užimtieji Lietuvos kaimo gyventojai sudarė 440,5 tūkst., palyginti su 2006 m., padidėjo 1,8 proc.

Kaimo vietovėse toliau vyksta esminiai struktūriniai užimtumo pokyčiai. 2007 m. daugiausia užimtųjų kaime dirbo paslaugų sektoriuje, jų dalis visų užimtųjų skaičiuje sudarė 42,1 proc. Toliau mažėjo žemės ūkio sektoriuje užimtų darbuotojų dalis (įskaitant medžioklę, miškininkystę ir žuvininkystę), per 2007 m. ji sumažėjo 4,9 procentinio punkto, ir sudarė 33,2 proc. Mažiausia dalis kaimo užimtųjų dirbo pramonėje ir statyboje – 24,7 proc.

Greitais tempais mažėjant kaimo gyventojų užimtumui žemės ūkyje, jiems tenka ieškoti kitų pajamų šaltinių. Tai viena iš priežasčių, kodėl kaime sparčiai didėja mažų ir vidutinių įmonių (MVI) skaičius. Per 2007 metus jų skaičius padidėjo 7 proc. Ypač aktyviai šiuo laikotarpiu buvo steigiamos statybų veikla užsiimančios MVI, jų skaičius padidėjo net 43 proc.

Šiek tiek sulėtėjo kaimo turizmo verslo plėtimosi tempai. Palyginti su 2006 m., kaimo turizmo sodybų skaičius 2007 m. buvo tik 1,3 proc. didesnis, o vietų jose – 3,9 proc. daugiau.

Taip pat sumažėjo darbdavių ir savarankiškai dirbančių žmonių skaičius. 2006 m. jų buvo 109,2 tūkst., o 2007 m. – jau tik 95 tūkst., t. y. jų skaičius sumažėjo 13 proc. Šis verslumą charakterizuojančio rodiklio mažėjimas, visų pirma, susijęs su užimtųjų žemės ūkyje mažėjimu, kur didžioji dalis užimtųjų yra ne samdomi, bet sau dirbantys asmenys.

Lietuvos kaimo MVĮ veiklos sričių struktūroje toliau dominavo prekyba užsiimančios įmonės (36 proc.). Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės veikla užsiėmė 12,1 proc. kaimo MVĮ.

Bendra kaimo namų ūkių ekonominė būklė vis dar išlieka gerokai prastesnė nei mieste. 2007 m. vidutinės mėnesinės namų ūkių disponuojamos pajamos vienam namų ūkio nariui kaime buvo 200,1 euro (691 Lt), kas sudarė 73,3 proc. analogiško pajamų rodiklio mieste. Vidutinės mėnesinės namų ūkių disponuojamos pajamos vienam namų ūkio nariui per 2007 m. mieste augo daug sparčiau nei kaime. Kaime šis rodiklis per metus padidėjo 18,3 proc., o mieste – 29,3 proc.

2007 m. sumažėjo atotrūkis tarp vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio šalyje ir darbo užmokesčio žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje. Pastarojoje ekonominėje veikloje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2007 m. (išankstiniais duomenimis) sudarė 83 proc. šalies vidurkio.

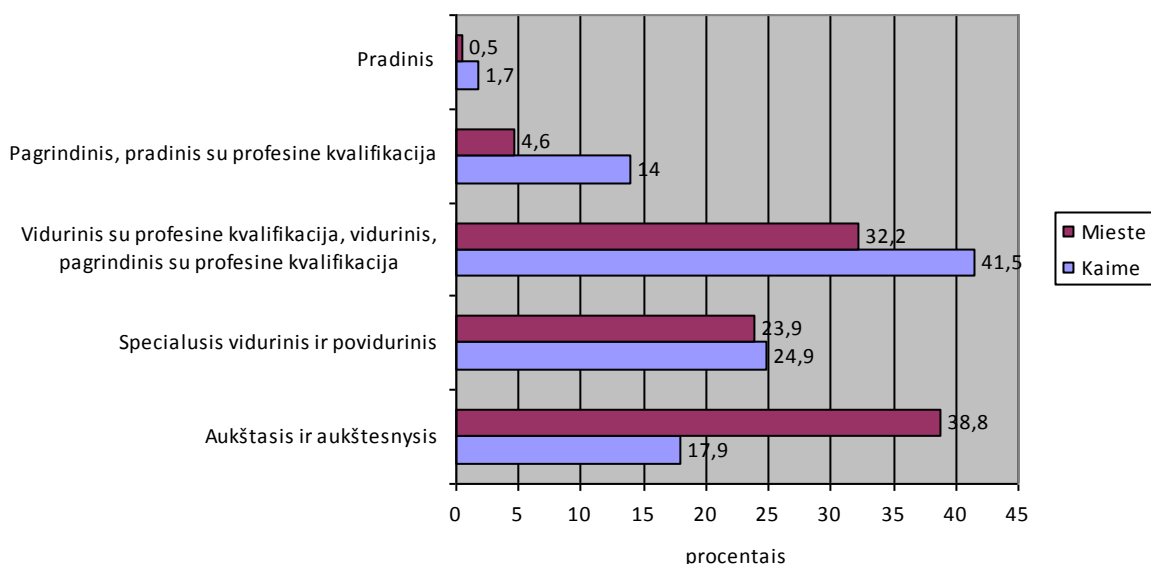
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje, 2007 m. išankstiniais duomenimis, sudarė 435,0 euro (1502 Lt.), palyginti su 2006 m., jis padidėjo 32 proc.

Dėl spartaus Lietuvos ekonomikos augimo, emigracijos žymiai mažėja bedarbių skaičius ir nedarbo lygis kaime. 2007 m. bedarbių kaime sumažėjo iki 20,5 tūkst., t. y. jų buvo 25,2 proc. mažiau nei 2006 m. 2007 m. nedarbo lygis kaime tesudarė 4,4 proc., kai 2006 m. buvo 6,0 proc. Tačiau, palyginti su miesto nedarbo lygiu, kur šis rodiklis sudarė 4,2 proc., 2007 m. situacija buvo šiek tiek blogesnė, nors iki 2006 m. nedarbo lygis Lietuvos kaime ilgą laiką buvo mažesnis nei mieste.

Tuo tarpu 15–24 m. amžiaus grupėje situacija geresnė kaime. Čia jaunimo nedarbo lygis 2007 m. sumažėjęs 2,5 procentinio punkto iki 6,7 proc., buvo mažesnis nei mieste, kur šio rodiklio reikšmė siekė 9,0 proc.

Pagal lytį bedarbių struktūroje kaime dominuoja vyrai, be to, jų dalis pastaruoju metu kasmet didėjo. Tačiau 2007 m. vyrų bedarbių dalis sumažėjo iki 57,1 proc., jų nedarbo lygis sudarė 4,5 proc., o moterų – 4,3 proc.

Gerinti ekonominę situaciją kaime labiausiai trukdo tai, kad užimtų kaimo gyventojų išsilavinimo struktūra išliko daug prastesnė nei mieste. Užimtųjų su aukštuoju ir aukštesniuoju išsilavinimu dalis per 2007 m. padidėjo 1,5 procentinio punkto ir sudarė 17,9 proc. (1 pav.). Tuo tarpu mieste aukštąjį ir aukštesnįjį išsilavinimą turėjo 38,8 proc. užimtųjų.

1 pav. Užimtų gyventojų išsilavinimo struktūra 2007 metais, proc.

Taip pat nėra patenkinamas gyventojų aktyvumas dalyvauti mokymosi visą gyvenimą procese. 2007 m. besimokančių 25–64 m. amžiaus gyventojų dalis sudarė 2,6 proc. (2006 m. – 2,4 proc.). Nors per 2007 m. šis rodiklis truputėlį padidėjo, Lietuvos kaime šis rodiklis labai mažas, palyginti ir su Lietuvos miestu, kur jis 2007 m. sudarė 6,4 proc., ir su šio rodiklio reikšmėmis ES šalyse – ES-25 vidurkis jau 2004 m. buvo 9,0 proc., o 2010 m. prognozuojama 12,5 proc.

Tačiau kaimo gyventojų socialinis aktyvumas sprendžiant vietos problemas ganėtinai didelis. 2007 m. Lietuvoje buvo registruota 1,3 tūkst. kaimo bendruomenių, aktyviai veikiančių – apie 1,1 tūkst. ES parama taip pat paskatino spartų vietos veiklos grupių (VVG) kūrimosi

procesą. 2007 m. jų buvo 46, jų veikla apima 99 proc. Lietuvos teritorijos. 2007 m. taip pat buvo įkurta vietos veiklos grupės vienijanti asociacija „Vietos veiklos grupių tinklas“.

1.1.2 Lietuvos žemės ūkio sektoriaus pokyčiai 2007 metais

2007 m. žemės ūkis Lietuvoje buvo svarbus ekonomikos sektorius, kuriame sukurta bendroji pridėtinė vertė, įskaitant medžioklę, miškininkystę 2006 metais sudarė 5,1 proc., 2007 metais - 5,2 proc. visoje bendrojoje pridėtinėje vertėje.

Vieno sąlyginio darbuotojo žemės ūkyje, medžioklėje, miškininkystėje sukurta bendroji pridėtinė vertė (einamųjų metų kainomis) per 2007 m. padidėjo 39 proc.

2007–aisiais vidutinis metinis užimtųjų skaičius žemės ūkyje, medžioklėje, miškininkystėje buvo 14,7 proc. mažesnis negu 2006-aisiais ir sudarė 156,9 tūkst. Mažėjo ir minėtose veiklose užimtųjų dalis nuo visų šalies užimtųjų skaičiaus. 2007 metais žemės ūkyje, medžioklėje, miškininkystėje dirbo 10,2 proc. visų užimtųjų. Lyginant su 2006 metais ši dalis sumažėjo 2,1 procentinio punkto.

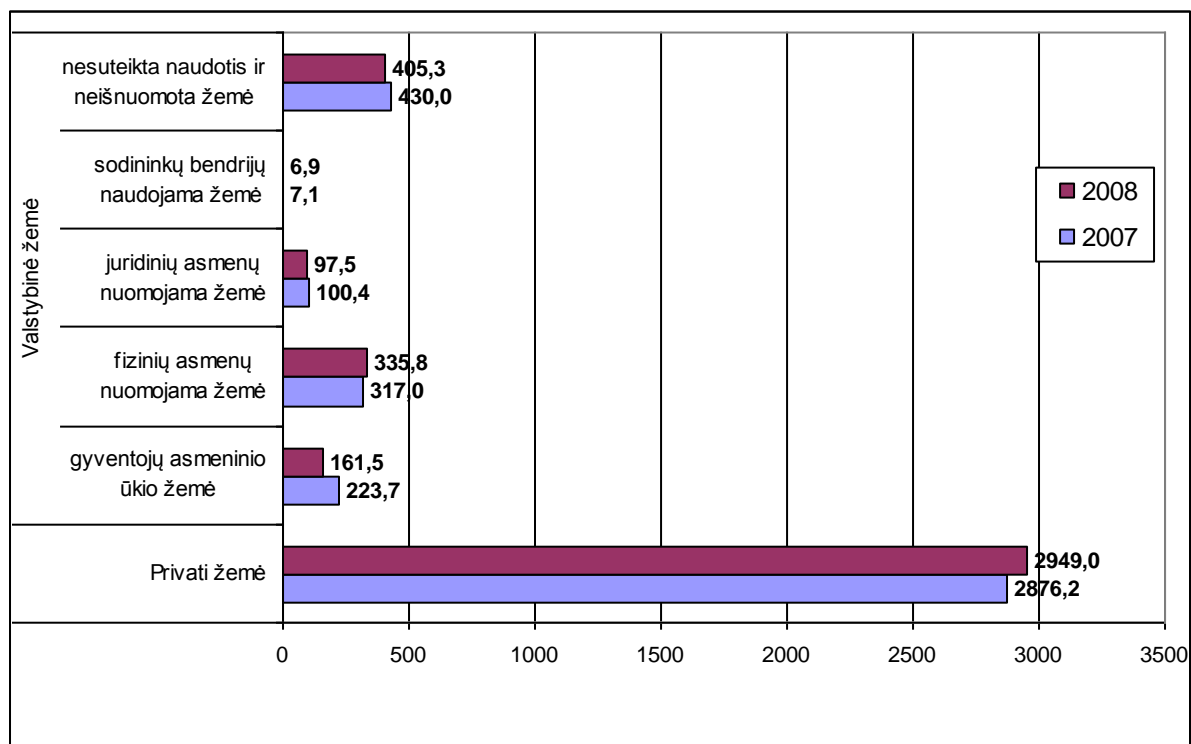
Gerėjo žemės ūkio darbuotojų amžiaus struktūra. Vis daugiau jaunų ūkininkų pradėjo prekybą žemės ūkio veiklą ir kūrė ūkius ar perėmė juos iš savo tėvų: 2006 m. ūkininkų registro duomenimis jaunųjų ūkininkų buvo 14933, 2007 m. – 17861.

Vieno pagrindinių žemės ūkio išteklių – žemės ūkio paskirties žemės – plotai didėja. Tai susiję su sparčiais žemės reformos procesais ir optimistiniu žemės ūkio kaip ekonominės veiklos perspektyvų vertinimu. Iki 2007 m. pabaigos kaimo teritorijose teisės į žemę atkurtos 97 proc. prašiusiųjų, sudaryta 3,3 tūkst. valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarčių (beveik 42 tūkst. ha).

2007 m. situacija privačioje žemės rinkoje po itin aktyvių pastarųjų metų pradėjo stabilizuotis. Nors kainos vis dar kilo (vidutinės žemės ūkio paskirties kainos žemės kaimiškose vietovėse pakilo nuo vidutiniškai 1446 eurų/ha 2006 m. iki 1939 eurų/ha 2007 m.), prekybos pagyvėjimas buvo nežymus. Per 2007 m. perleista 189 tūkst. ha privačios žemės ūkio paskirties žemės, t. y. 6,3 proc. daugiau nei 2006 m. (perleista 177 tūkst. ha).

Nemaža dalis produkcijos pagaminama ne nuosavoje, bet nuomojamoje žemėje. 2007 m. žemdirbiams teko nuomoti daugiau nei ketvirtadalį visos naudojamos žemės ūkio paskirties žemės (0,8 mln. ha). Didžioji dalis žemės nuomojama iš privačių asmenų – apie 70 proc. Daugiausia valstybinės žemės nuomojama fiziniams asmenims arba suteikta gyventojų

asmeniniam ūkiui, tačiau didelė jos dalis – net 40 proc. – 2007 m. apskritai buvo nenaudojama (2 pav.).

2 pav. Žemės ūkio paskirties žemė pagal naudotojus 2007-2008 m. sausio 1 d., tūkst. ha

2007 m. toliau vykusio investicinė parama ūkių modernizavimui ir tiesioginės išmokos skatino kurtis daugiau stambesnių ūkių. Vidutinis ūkio dydis pagal naudojamos žemės plotą 2007 m., palyginti su 2006 m., padidėjo daugiau nei 6 proc. ir siekė 13,2 ha. 2007 m. ūkių, didesnių nei 20 ha, dalis bendrame jų skaičiuje sudarė 10,5 proc. (2006 m. – 9,4 proc.).

2007 metais bendroji žemės ūkio produkcija veikusiomis kainomis siekė 7,0 mlrd. Lt ir, palyginti su dėl meteorologinių sąlygų nepalankiais žemės ūkiui 2006 metais, išaugo 26 proc. Bendrosios žemės ūkio produkcijos didėjimą skatino ne tik ES parama, bet ir auganti žemės ūkio ir maisto produktų paklausa tiek vidaus, tiek užsienio rinkose.

Sparčiau augo augalininkystės produkcija, jos bendroji vertė 2007 metais, palyginus su 2006-aisiais, padidėjo 46 proc. Gyvulininkystės produkcijos bendroji vertė 2007 metais padidėjo 11 proc. Tai lėmė ne tik padidėjusios gamybos apimtys, bet ir 25,3 proc. aukštesnės augalininkystės produktų supirkimo kainos (ypač pabrango vaisiai ir uogos – net 2,8 karto, javai – 55,2 proc., ankštiniai augalai – 44,2 proc.) bei gyvulių ir gyvulininkystės produktų supirkimo

kainų padidėjimas 11,7 proc. Be to, bendrosios žemės ūkio produkcijos didėjimą skatino ES parama, bei auganti žemės ūkio ir maisto produktų paklausa tiek vidaus, tiek užsienio rinkose.

Analizuojant proporcijas tarp žemės ūkio produkcijos supirkimo ir materialinių išteklių kainų 2007 metus galima priskirti žemdirbiams palankiems metams. Nors 2007 metais materialinių išteklių kainos, palyginti su 2006-aisiais, pakilo 10,3 proc., už parduotą žemės ūkio produkciją jos gamintojai galėjo įsigyti daugiau materialinių išteklių, nes žemės ūkio produktų supirkimo kainos per metus pakilo net 19,9 proc.

Eksportuotų žemės ūkio ir maisto produktų vertė 2007 m. sudarė 2129,4 mln. eurų (7352,4 mln. Lt) ir, palyginti su 2006 m., padidėjo 35,7 proc. Didelės įtakos eksporto vertės augimui turėjo daugumos šių produktų pasaulinių kainų didėjimas. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto struktūra analizuojamuoju laikotarpiu beveik nepasikeitė. Kaip ir 2006 metais vyravo paruoštų maisto produktų, gėrimų, tabako gaminių grupės produktų eksportas. Jų vertė sudarė 36 proc. visų eksportuotų žemės ūkio ir maisto produktų vertės. Antroje vietoje – gyvų gyvūnų ir gyvūninių produktų grupės prekės - 32 proc.

1.2 Bendrijos ir nacionalinės politikos pasikeitimų, įtakojančių Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir kitų finansinių instrumentų darną, analizė 2007 metais

Įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos (patvirtintos Europos Komisijos 2007 m. spalio 19 d. sprendimu Nr. C(2007)5076 priemonės realizuojami svarbiausi žemės ūkio politikos tikslai ir uždaviniai. Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programa tęsia ankstesniojo 2004–2006 m. laikotarpio BPD ir KPP priemonėmis pradėtą veiklą, ją išplečia ir pajvairina. Programoje numatyta žymiai daugiau priemonių ir palankių galimybių pasinaudoti parama smulkiesiems bei vidutiniams ūkininkams, kaimo jaunimui. Sukurtos prielaidos kaime vystyti alternatyvius verslus, plėtoti kulinarijos paveldą, kaimo turizmą, įvairias paslaugas ir kt.

2007 m. patvirtintos žemės ūkio ministro įsakymais dauguma KPP priemonių įgyvendinimo taisyklių, taip pat parengti ir patvirtinti kiti teisės aktai, reikalingi KPP priemonėms įgyvendinti (prekių, paslaugų ir darbų pirkimo, ekonominio gyvybingumo nustatymo, verslo plano rengimo taisyklės, didžiausių įkainių, europinio dydžio vienetų nustatymo metodika ir kt.).

ES institucijose pasiekta naudingų Lietuvos žemės ir maisto ūkiui rezultatų derybose dėl cukraus, vyno, vaisių ir daržovių, spiritinių gėrimų sektorių reglamentavimo. Suformuota ir

Vyriausybėje patvirtinta Lietuvos pozicija dėl ES Bendrosios žemės ūkio politikos bei ES biudžeto peržiūros.

Pajamų palaikymo politikos srityje nuo 2004 m. taikoma vienkartinės tiesioginės išmokos (VIPS) už plotus schema, pagal kurią ES tiesioginės išmokos mokamos už deklaruojamą žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotą, nepriklausomai nuo gaminamos produkcijos pobūdžio. Be minėtų išmokų, nuo 2004 m. žemdirbiams mokamos papildomos nacionalinės tiesioginės išmokos. Papildomoms nacionalinėms tiesioginėms išmokoms už 2007 m. deklaruotus žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus, gyvulių ir pieno sektoriui iš Lietuvos nacionalinio biudžeto skirta 411 mln. Lt. 2007 m. palaiptisui pradėtas įgyvendinti paramos atsiejimo nuo gamybos principas, Tiesioginės išmokos nėra siejamos su gamybos apimtimis paraiškos teikimo metais, kaip buvo ankstesniais metais, o priklauso nuo gamybos apimčių pasirinktu istoriniu laikotarpiu. 2007 m. buvo pateikta 197,6 tūkst. paraiškų tiesioginėms išmokoms už 2,646 mln. ha žemės ir pasėlių plotus (2006 m. buvo pateikta 212,8 tūkst. paraiškų už 2,619 mln. ha). Paraiškų skaičius mažėja, kadangi vykstant struktūriniams pokyčiams žemės ūkyje stambėja ūkiai, dalis paramos gavėjų pasitraukia iš žemės ūkio gamybos.

Plėtojant žemės ūkio politiką nacionaliniu lygmeniu didelis dėmesys skiriamas kooperacijos plėtrai. Žemės ūkio kooperatyvams plėtotis sudarytos palankios teisinės ir finansinės paramos sąlygos. 2007 metais priimtas Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo pakeitimo įstatymas, kuriuo supaprastinta kooperatyvų pripažinimo žemės ūkio kooperatyvais tvarka, sudarytos palankesnės sąlygos steigti kooperatyvų susivienijimams. Valstybė remia naujai įsisteigusius žemės ūkio kooperatyvus.

Siekiant sudaryti kuo palankesnes sąlygas žemdirbiams, kaimo verslininkams bei perdirbėjams pasinaudoti UAB „Žemės ūkio paskolų garantijų fondo“ teikiamomis garantijomis, 2007 m. buvo patikslinti garantijų teikimą reglamentuojantys teisės aktai. Fondas 2007 m. kredito įstaigoms už žemdirbiams, kaimo verslininkams ir žemės ūkio produktų perdirbimo įmonėms išduotus 247,2 mln. Lt kreditų suteikė 142,5 mln. Lt garantijų. Fondo teikiama paslauga pasinaudojo 524 ūkio subjektai arba 13 proc. daugiau nei 2006 m. Tai leido žemdirbiams diegti naujas technologijas, kurti alternatyvius verslus kaime, užtikrinti finansavimą ekonomiškai gyvybingiems projektams įgyvendinti.

2007 m. suformuota pasėlių draudimo sistema, parengti šią sistemą reglamentuojantys teisės aktai, paslaugas žemdirbiams teikia draudimo bendrovė.

Rinkos reguliavimo srityje svarbu tai, kad įteisinta pieno kvotų prekyba bei nuoma. Pirmasis elektroninis pieno kvotų pardavimo aukcionas įvyko 2007 m. lapkritį, kuriame 4 861 toną pieno kvotų nusipirko beveik 250 pieno gamintojų, numatančių plėsti pieno gamybą. Tikimasi, kad galimybė pirkti–parduoti kvotą paspartins pieno ūkių stambėjimo tempus. Svarbi sritis – biodegalų gamyba. Tai ne tik alternatyva importuojamam kurui, klimato atšilimą mažinantis faktorius, bet ir atsiveriančios rapsų ir javų pardavimo rinkos. Buvo teikiama finansinė parama rapsų aliejaus, skirto biodyzelino gamybai, gamintojams ir biodegalų gamintojams - kompensuojama žaliavos įsigijimo išlaidų dalis.

Eksporto skatinimo priemonių įgyvendinimas turėjo įtakos Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto bei prekybos apyvartos augimui. Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, 2007 metais žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertė išaugo daugiau kaip trečdaliu. Žemės ūkio ir maisto produktų dalis bendrame Lietuvos eksporte 2007 m. pasiekė 17 proc. viso eksporto, o teigiamas prekybos balansas išaugo dvigubai – nuo 134,4 mln. eurų (464 mln. Lt) 2006 m. iki daugiau kaip 371,0 mln. eurų (1281 mln. Lt) 2007 m.

Siekiant sudaryti prielaidas ir numatyti priemones sėkmingai žemės konsolidacijai, užtikrinant racionalų žemės naudojimą ir infrastruktūros plėtrą, sąlygas didinti ūkių konkurencingumą, saugoti aplinką, puoselėti kultūros paveldą ir kraštovaizdį, plėtoti alternatyviąją veiklą, parengta **Nacionalinė žemės konsolidacijos strategija**, kurią patvirtino Vyriausybė.

1.3 Programos įtaka ES horizontalių politikų įgyvendinimui

Pagal 2007–2013 m. Lietuvos kaimo plėtos programą yra numatyta įgyvendinti 25 priemones. 2007 metais įgyvendinimo taisyklės buvo parengtos 23 priemonėms arba bent vienai priemonės veiklos sričiai (išskyrus III ašies priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ ir IV ašies priemonę „Tarpregininis ir tarptautinis bendradarbiavimas“), o realus priemonių (jų veiklų) įgyvendinimo procesas, kaip jau buvo minėta anksčiau (paraiškų teikimas, paraiškų vertinimas, išmokėjimai) yra prasidėjęs pagal 12 priemonių. Taigi, kalbėti apie horizontalių KPP 2007–2013 m. prioritetų įgyvendinimą 2007 metais galima tik tuo aspektu, kiek jie yra atspindėti KPP priemonių įgyvendinimo taisyklėse.

Atlikta visų 2007 metais parengtų KPP 2007–2013 m. priemonių įgyvendinimo taisyklių analizė parodė, kad horizontalūs prioritetai taisyklėse yra atspindimi projekto tinkamumo ir prioritetiškumo vertinimuose dviem aspektais:

- minimalūs privalomieji reikalavimai, kuriuos pareiškėjas privalo vykdyti (įgyvendinti) norėdamas gauti paramą, tokie kaip: privalomumas laikytis geros ūkininkavimo praktikos reikalavimų, laikytis higienos, veterinarijos, gyvūnų gerovės ir maisto kokybės, darbo saugos reikalavimų, gilinti žinias ne mažiau kaip 30 valandų per metus ir t. t.;

- pirmumo (prioritetiniai) kriterijai, kuriuos įsipareigojus įgyvendinti (atitikti), suteikiami prioritetiniai balai, tokie, kaip: projekto įgyvendinamumas aplinkosauginiu požiūriu jautriose karstinio regiono, Nemuno žemupio teritorijose, mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, projektams, kuriantiems tradicinius kaimo verslus, puoselėjantiems kaimo architektūrą, tautinį paveldą, pradedantiems naujų produktų gamybą, diegiantiems naujus gamybos metodus, projektas, kurių iniciatoriais yra kooperatyvų nariai ir t. t.

Detalesnė horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo eiga, analizė bus galima vėlesniaisiais KPP 2007–2013 m. įgyvendinimo metais, kai bus žinomi konkretūs įgyvendinimo rodikliai.

2 PROGRAMOS PAŽANGOS ANALIZĖ

Įgyvendinant 2007–2013 m. KPP buvo paskelbta 17 kvietimų teikti paraiškas pagal 12 priemonių (17 priemonių veiklos sričių), iš kurių 5 kvietimuose buvo nustatyta galimybė teikti paraiškas ir 2008 metais. Pagal 4 krypties priemonę „LEADER metodo įgyvendinimas“ veiklą „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ ir pagal techninės paramos priemonę paraiškas buvo galima teikti nuo 2007 m. pabaigos iki 2008 m. gruodžio 31 d.

Pagrindiniai KPP 2007–2013 m. priemonių įgyvendinimo rodikliai yra pateikiami 1 lentelėje. Kaip matome iš lentelės duomenų, 2007 metais pagal visus kvietimus buvo gauta beveik 110 tūkst. paraiškų, kuriose buvo prašoma paramos 175 mln. eurų sumai (5 - as 1 lentelės stulpelis), kas sudarė 91 proc. nuo planuotos 2007 metams (2 - as 1 lentelės stulpelis) (patvirtintos Žemės ūkio ministro įsakymu) įsipareigojimų pareiškėjams sumos.

Kalbant apie išmokų sumą paramos gavėjams 2007 metais – 27,6 mln. eurų – pažymėtina, kad ji sudarė tik 1,3 proc. nuo KPP 2007–2013 m. visam laikotarpiui numatytos sumos, 16 proc. nuo paraiškose prašomos sumos ir 14 proc. nuo planuotos 2007 metams įsipareigojimų pareiškėjams sumos.

1 Lentelė. Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos įgyvendinimas 2007 metais

	Numatyta KPP 2007–2013 m., EUR	iš jų 2007 m.	proc.	Surinkta paraiškų, vnt.	Prašoma paramos suma 2007 m., EUR	Išmokėta 2007 m., EUR	proc.
	1	2	3=2/1	4	5	6	7=6/2
I kryptis „Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“	863 887 112	92 732 286	11%	1 587	74 719 173	0	0%
1. Profesinio mokymo ir informavimo veikla	16 539 999	2 763 711	17%	6	2 286 065	0	0%
„Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“		2 243 755	-	20	3 636 846	0	0%
„Žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“		519 956	-	11	884 896	0	0%
3. Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas	62 240 000	27 545 145	44%	727	25 873 553	0	0%
4. Ansktyvasis pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos	167 149 779	1 261 161	1%	693	1 180 425	0	0%
6. Žemės ūkio valdų modernizavimas	401 298 847	26 244 431	7%	71	8 567 104	0	0%
Pirma veiklos sritis "Nitratų direktyvos reikalavimų ir naujų privalomų Bendrijos standartų įgyvendinimas"		1 322 292	-	13	1 322 292	0	0%
Antros veiklos srities "Gyvulininkystės sektorius"		20 132 272	-	13	2 595 723	0	0%
Antros veiklos srities "Augalininkystės sektorius"		4 789 867	-	45	4 789 867	0	0%
7. Miškų ekonominės vertės didinimas	20 500 000	3 068 777	15%	45	5 793 142	0	0%
8. Žemės ūkio ir miškinink. plėtra ir pritaikymo infrastruktūra	58 660 000	7 561 061	13%	28	7 561 061	0	0%
9. Žemės ūkio produktų perdirbimas ir prid. vertės didinimas	137 498 487	24 288 000	18%	17	23 457 824	0	0%

	Numatyta KPP 2007– 2013 m.	<u>iš jų:</u> 2007 m.	proc.	Surinkta paraiškų, vnt.	Prašoma paramos suma 2007 m., EUR	Išmokėta 2007 m., EUR	proc.
	1	2	3=2/1	4	5	6	7=6/2
II kryptis „Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas“	684 950 000	66 186 464	10%	108 348	66 158 895	27 649 371	42%
1. Agrarinės aplinkosaugos išmokos	364 916 304	4 426 809	1%	2 921	4 399 242	96 298	2%
Kraštovaizdžio tvarkymas	156 463 142	1 631 206	1%	2 269	1 603 640	9 128	1%
Ekologinis ūkininkavimas	90 414 980	2 795 603	3%	1 066	2 795 602	116 653	4%
7. Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su Direktyva 2000/60/EB	7 500 000	232 283	3%	926	232 282	16 146	7%
8. Natura 2000 išmokos (parama Natura 2000 miškų teritorijose)	25 500 000	94.426	0%	61	94.425	0	0%
9. Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves (mažiau palankios ūkininkauti vietovės)	287 033 696	61 432 946	21%	104 440	61 432 945	27 536 927	45%
III kryptis „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“	0	0	0%	0	0	0	0%
IV kryptis „Leader metodo įgyvendinimas“	5 850 000	79 874	1%	4	79 874	0	0%
3. Parama VVG veiklai, įgūdžių įgijimui, VVG teritorijos	5 850 000	79.874	1%	4	79.874	0	0%
V kryptis „Techninė pagalba“	92 979 200	34 041 359	37%	4	34 041 358	0	0%
Techninė pagalba	92 979 200	34 041 359	37%	4	34 041 358	0	0%
IŠ VISO	1 647 666 312	193 039 983	9%	109 943	174 999 299	27 649 371	14%

Pastaba: Lentelė sudaryta tik toms priemonėms, kurių kvietimai teikti paraiškas buvo paskelbti 2007 metais

2.1 Programos priemonių įgyvendinimo vertinamuoju laikotarpiu analizė

I Kryptis „Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“

2.1.1 I.1 Priemonė. Profesinio mokymo ir informavimo veikla

(Priemonės kodas – 111)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 20 straipsnio a punkto i papunktis, 21 straipsnis ir 52 straipsnio c punktas.

Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 II priedo 5.3.1.1.1 punktas.

2.1.1.1 Priemonės trumpas aprašymas

Priemonė „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ 2007–2013 metų programavimo laikotarpiu buvo pasirinkta įvertinus būtinybę stiprinti žemės ir miškų ūkyje dirbančių asmenų įgūdžius bei gebėjimus prisitaikyti prie besikeičiančios technologinės ir verslo aplinkos, paskatinti diegti mokslo naujoves, siekiant sėkmingai įgyvendinti naujausius agrarinės aplinkosaugos, gyvūnų gerovės ir higienos, biologinės įvairovės bei kraštovaizdžio išsaugojimo reikalavimus ir diegti naujas gamybos technologijas bei ekologinio ūkininkavimo metodus. Priemonė „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ apima **dvi veiklos sritis**:

1. **Pirmoji veiklos sritis** – „Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“. Pagal šią veiklos sritį mokymas ir informavimas vykdomas išskiriant dvi mokymo kryptis. 1 mokymo krypties mokymo programos susijusios su ūkio valdymo (visuomenės, gyvūnų ir augalų sveikatos, aplinkosaugos, gyvūnų gerovės) ir geros agrarinės būklės reikalavimais bei darbo saugos standartais; agrarinės aplinkosaugos ir kraštovaizdžio gerinimu (įskaitant ekologinį ir tausojamąjį ūkininkavimą); verslumo ugdymas ir finansų valdymu; jaunųjų ūkininkų kompetencijos ugdymu. Tuo tarpu 2 mokymo krypties mokymo programos susijusios su žemės ūkio gamybos technologijomis bei miškininkyste.

2. **Antroji veiklos sritis** – „Žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“.

Pagal priemonę „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ galutiniai paramos gavėjai yra ūkininkai, jų partneriai, ūkio darbuotojai ir kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, užsiimantys žemės ir miškų ūkio veikla.

Mokymo ir informavimo veiklą pagal pirmosios veiklos srities „Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“ 1 mokymo kryptį vykdo Žemės ūkio ministerijos paskirta mokymą organizuojanti privati ar valstybinė institucija, o pagal 2 mokymo kryptį - Žemdirbių savivaldos organizacijos, asociacijos, valstybės bei savivaldybių įstaigos, nevyriausybinės organizacijos, viešosios įstaigos.

Mokymo ir informavimo veiklą pagal antrąją veiklos sritį „Žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ vykdo institucijos ir organizacijos, vykdančios žemės ir miškų ūkio, žemės ūkio ir maisto produktų apdorojimo ir perdirbimo mokslinius tyrimus ir (ar) užsiimančios jų rezultatų bei inovacinės praktikos sklaida.

Paramos suma vienam projektui pagal priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ pirmosios veiklos srities „Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“ 1 mokymo kryptį negali viršyti 800 tūkst. EUR, o pagal 2 mokymo kryptį - 200 tūkst. EUR. Paramos suma vienam projektui pagal priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ antrąją veiklos sritį „Žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ negali viršyti 100 tūkst. EUR. Pagal abi priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ veiklos sritis gali būti finansuojama iki 100 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – didinti žemės ir miškų ūkio konkurencingumą, stiprinant žmogiškuosius išteklius ir diegiant pažangias technologijas ir inovacijas.

- **Specialieji tikslai:**

1. Kelti dirbančių žemės ir miškų ūkyje asmenų profesinę kvalifikaciją bei kompetenciją, sudarant jiems tinkamas sąlygas prisitaikyti prie rinkos pokyčių bei skatinant jų gebėjimą konkuruoti.

2. Skatinti dirbančius žemės ir miškų ūkyje asmenis sparčiau diegti mokslo naujoves, kuriant konkurencingą ūkį ir gerinant gyvenimo kokybę kaime.

- **Veiklos tikslai:**

1. Mokyti dirbančius žemės ir miškų ūkio sektoriuose asmenis, gilinti jų žinias, ugdyti profesinę kompetenciją bei verslumo įgūdžius.
2. Skleisti žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkininko ūkyje ar žemės ūkio įmonėje mokslo žinias bei inovacijas.

2.1.1.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ pirmosios veiklos srities „Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“ įgyvendinimo taisyklės buvo patvirtintos 2007 m. spalio mėn. 8 d. Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-446, kurios buvo pakeistos 2007 metų gruodžio mėnesio 14 dienos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-554. Priemonės antrosios veiklos srities „Žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ įgyvendinimo taisyklės buvo patvirtintos 2007 metų spalio mėnesio 8 dienos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-447, kurios buvo pakeistos 2007 metų gruodžio mėnesio 14 dienos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-555.

2007 metų spalio mėnesio 26 dienos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-466 buvo nustatyta, kad paraiškos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ pirmąją veiklos sritį „Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“ ir antrąją veiklos sritį „Žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ renkamos nuo 2007 metų lapkričio mėnesio 5 dienos iki 2007 metų gruodžio mėnesio 21 dienos. Vėliau, 2007 metų gruodžio mėnesio 19 dienos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-559, paraiškų rinkimo terminas buvo pratęstas iki 2008 metų sausio mėnesio 7 dienos.

Priemonės įgyvendinimo būklė

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programoje priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ įgyvendinimui skirta 0,7 % (t. y. 16,5 mln. EUR) visų programai numatytų lėšų. Per 2007 metais vykdytą paraiškų rinkimo laikotarpį Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės

ūkių ministerijos buvo pateiktos 6 paraiškos paramai gauti, kuriose prašoma paramos suma sudarė 2,286 mln. EUR. Vidutinė projekto vertė buvo 381 tūkst. EUR.

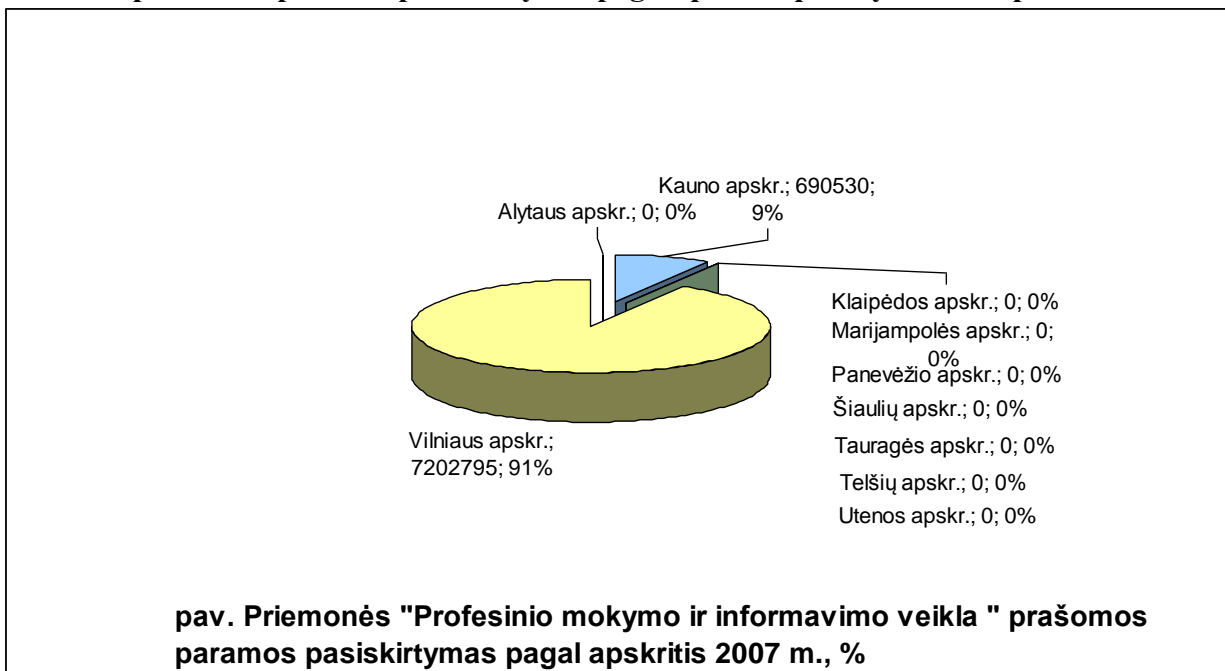
2 Lentelė. Priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ įgyvendinimo būklė 2007 m.

	Matav. vnt.	Priemonė: Profesinio mokymo ir informavimo veikla
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	16 539 999
- Iš jų: 2007 m.	EUR	2 763 711
Gauta paraiškų	Vnt.	6
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	2 286 065
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Kadangi paraiškos pagal priemonę buvo renkamos nuo 2007 metų lapkričio mėnesio 5 dienos iki 2008 metų sausio mėnesio 7 dienos, todėl 2007 metais nebuvo įvertinta nei viena paraiška, o taip pat nebuvo pasirašyta nei viena sutartis.

2007 metais prašoma paramos suma sudarė 14 % (t. y. vieną septintadalį) visų 2007–2013 metų programavimo laikotarpiui priemonei numatytų skirti paramos lėšų. Tai rodo išvalgiai suplanuotą paramos lėšų poreikį. 2007 metais priemonei buvo numatyta skirti 17 % visų 2007–2013 metų programavimo laikotarpiui priemonei numatytų skirti paramos lėšų. 2007 metais prašoma paramos suma sudarė 83 % tais metais priemonei numatytų skirti paramos lėšų.

Prašomos paraiškose paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Priemonės finansinis įgyvendinimas

2007 metais priemonei „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ buvo numatyta skirti 2,764 mln. EUR. Iš jų pirmajai veiklos sričiai „Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“ numatyta skirti 81 % (tarp 1 ir 2 mokymo krypties lėšos paskirstytos atitinkamai 71 % ir 29 %), o antrajai veiklos sričiai „Žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ – 19 % priemonei numatytų lėšų.

3 lentelė. Priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ finansinis įgyvendinimas 2007 m.

Skirta 2007 m., EUR		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m., EUR		Numatyta 2007–2013 m., EUR		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palygin ti su 2007	Palygin ti su 2007–2013
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
2 763 711	2 072 783	0	0	16 539 999	12 404 999	0	0

2007 metais paramos pagal priemonę „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ išmokėta nebuvo.

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

Numatoma, kad per 2007–2013 m. programavimo laikotarpį mokymo kursuose dalyvaus 56 tūkst. klausytojų ir tikimasi, kad 95% jų sėkmingai užbaigs kursus. Be to numatoma, kad 9 tūkst. asmenų dalyvaus mokslo žinių bei inovacijų sklaidos priemonėse ir tikimasi, kad 20% dalyvių sėkmingai pritaikys inovacijas savo veikloje.

4 Lentelė. Kiekybiniai priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ pažangos vertinimo rodikliai 2007 m.

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Mokymo kursų dalyvių skaičius	Tūkst. vnt.	0	56,0	0
Asmenų, dalyvavusių mokslo žinių bei inovacijų sklaidos priemonėse, skaičius	Tūkst. vnt.	0	9,0	0
Rezultato rodikliai				
Sėkmingai mokymo kursus baigusių dalyvių skaičius	Tūkst. vnt.	0	53,2	0
Mokslo žinių bei inovacijų sklaidos priemonių dalyviai, sėkmingai pritaikę inovacijas savo veikloje	Tūkst. vnt.	0	1,8	0

Pradinių priemonės rodiklių dinamika

5 Lentelė. Pradinių priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
Švietimas ir mokymas žemės ūkyje	Proc.	20	n.d.	n.d.
Darbo našumas žemės ūkyje	Tūkst. EUR/VSD	4,086	7,975	11,008
Darbo našumas miško ūkyje	Tūkst. EUR/VSD	9,74	12,039	24,632

2.1.2 I.3 Priemonė. Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas

(Priemonės kodas – 112)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 20 straipsnio (a) punkto (ii) papunktis ir 22 straipsnis.

Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 13 straipsnis ir II priedo 5.3.1.1.2 punktas..

2.1.2.1 Priemonės trumpas aprašymas

2004–2006 metų laikotarpiu suteikta parama turėjo teigiamos įtakos jaunųjų ūkininkų skaičiaus bei jų gaunamų pajamų didėjimui. Jaunųjų ūkininkų ūkiai investicinių lėšų bei paramos gavo apie 2 kartus daugiau, nei senyvo amžiaus ūkininkų ūkiai. Beveik pusę ūkių savininkų yra pensinio amžiaus, dėl ko artimiausioje perspektyvoje turėtų kurtis nauji ūkiai. Didelė dalis šių ūkių turėtų priklausyti jauniems ūkininkams. Šalyje vyraujant smulkiems ūkiams, plotų didinimas ir techninės bazės stiprinimas yra pirmaeilis uždavinys, kurių įgyvendinimui reikalingos nemažos lėšos. Tuo tarpu pagrindine kliūtimi ūkiui įkurti išlieka pradinio nuosavo kapitalo trūkumas. Todėl pagal šią priemonę teikiama parama sudarys sąlygas jauniems ūkininkams išplėsti ūkių dydžius, išlaikys jaunus žmones kaime bei sukurs tinkamą ūkininkavimui techninę bazę.

Paraiškas pagal šią priemonę gali teikti ūkininkai, kurie paramos paraiškos pateikimo metu atitinka šiuos reikalavimus:

- yra jaunesni kaip 40 metų amžiaus;
- turi pakankamus profesinius įgūdžius ir kompetenciją;
- pateikia ūkinės veiklos plėtros verslo planą;
- pirmą kartą kuriasi savo vardu kaip žemės ūkio valdos ir (arba) ūkio valdytojai (valda negali būti perregistruota sutuoktinio vardu);
- yra įregistravę žemės ūkio valdą ir ūkį ne anksčiau kaip 2005 m. gegužės 16 d. (ūkininkai, pateikiantys paraišką 2007 m.) arba ne anksčiau kaip prieš 2 metus iki paramos paraiškos pateikimo (jei paraiška pateikiama po 2007 m.).

Jaunųjų ūkininkų įsikūrimo data laikoma paraiškos pateikimo data.

Sprendimas skirti paramą įsikūrimui turi būti priimtas ne vėliau kaip per 18 mėn. nuo jaunojo ūkininko įsikūrimo. Šis laikotarpis skaičiuojamas nuo paraiškos pateikimo dienos.

Didžiausia parama įsikūrimui negali viršyti 40 tūkst. EUR sumos.

Už 1 ha ŽŪN, kuriant gyvulininkystės, augalininkystės arba mišrų ūkį, suteikiama iki 1 tūkst. EUR parama, o kuriant specializuotą sodininkystės, daržininkystės, vaistažolininkystės, uoginininkystės, gėlininkystės ūkį – 2 tūkst. EUR.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – gerinti žemės, maisto ir miškų ūkio konkurencingumą; skatinti jaunuosius ūkininkus imtis žemės ūkio veiklos ir sustabdyti ūkininkų senėjimo tendenciją daugelyje kaimo vietovių, gerinti gyvenimo kokybę, suteikti galimybių jauniems ūkininkams užsitikrinti pakankamas pajamas ir tinkamą gyvenimo lygį sau, savo šeimos nariams ir kitiems ūkiuose dirbantiems asmenims.
- **Specialieji tikslai**
  - 1.Siekti , kad jaunieji ūkininkai diegtų naujas technologijas, kurtų naują verslo aplinką ir atitiktų visoms investicijoms taikomus Bendrijos standartus;
  - 2.Didinti paramą gavusių jaunųjų ūkininkų dalį, lyginant su visų paramą gavusių ūkininkų skaičiumi;
  - 3.Didinti ūkių plotus.
- **Veiklos tikslas** – jaunųjų ūkininkų įsikūrimas.

2.1.2.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Žemės ūkio ministro 2007-02-02 d. įsakymu Nr. 3D-48 buvo paskelbtas paraiškų pagal šią priemonę teikimas nuo 2007-02-15 iki 2007-03-31.

2007-07-13 d. ŽŪM įsakymu Nr. 3D-345 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ bei 2007-09-25 ŽŪM įsakymu Nr. 3D-424 „Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. 3D-345 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ buvo patvirtintos šios priemonės įgyvendinimo bei administravimo taisyklės.

Priemonės įgyvendinimo būklė

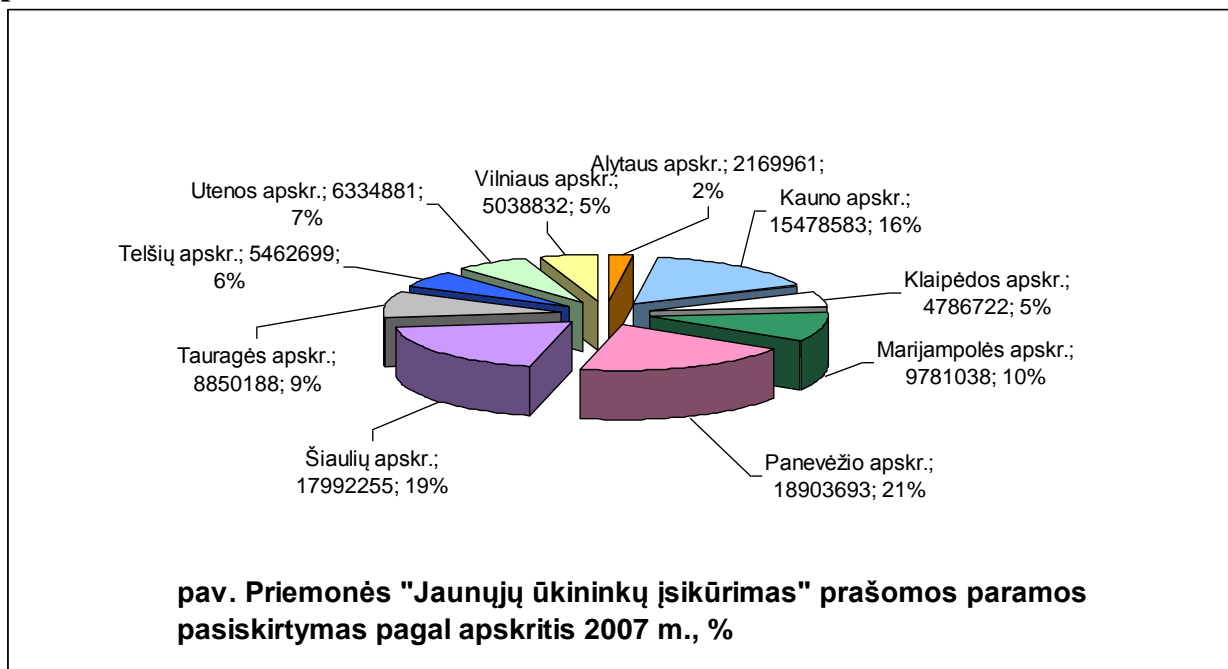
Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programoje priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ įgyvendinimui skirta 0,7 % (t.y. 16,5 mln. EUR) visų programai numatytų lėšų. Per 2007 metais vykdytą paraiškų rinkimo laikotarpį Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos buvo pateiktos 6 paraiškos paramai gauti, kuriose prašoma paramos suma sudarė 2,286 mln. EUR. Vidutinė projekto vertė buvo 381 tūkst. EUR.

6 Lentelė. Priemonės „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ įgyvendinimo būklė 2007 m.

	Matav. vnt.	Priemonė: Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	62 240 000
- Iš jų: 2007 m.	EUR	27 545 145
Gauta paraiškų	Vnt.	727
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	25 873 553
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Pirmasis kvietimas teikti paraiškas pagal šią priemonę pralenkė lūkesčius. Pateikta (727) paraiškų beveik tiek pat, kiek jų buvo pateikta per visą 2004–2006 m. BPD laikotarpį, o vertine išraiška net 43 proc. daugiau. Vidutinė projekto vertė - 35,6 tūkst. EUR. Tai rodo, kad paramos įsikūrimui prašo pakankamai stambūs ūkiai.

Prašomos paraiškose paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Priemonės finansinis įgyvendinimas

7 Lentelė. Priemonės „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ finansinis įgyvendinimas 2007 m.

Skirta 2007 m., EUR		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m., EUR		Numatyta 2007–2013 m., EUR		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palygin ti su 2007	Palygin ti su 2007–2013
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
27 545 145	20 658 859	0	0	62 240 000	46 680 000	0	0

ŽŪM pratęsęs ūkininkams papildomų dokumentų pristatymo terminą iki 2007-10-29, paraiškų vertinimas ir sutarčių pasirašymas nukeltas į 2008 metus.

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas**8 Lentelė.** Kiekybinis priemonės „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ pažangos įvertinimas 2007 m.

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Gavusių paramą jaunųjų ūkininkų skaičius:	Vnt.	0	1 806	
-iš jų: vyrų	Proc.	0	60	
moterų	Proc.	0	40	
Perėmusių ūkius iš dalyvaujančiųjų priemonėje „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“	Vnt.	0	1 355	
Rezultato rodikliai				
Parama pasinaudojusių valdų bendrosios pridėtinės vertės padidėjimas	mln. EUR.	0	8,6	0
Jaunųjų ūkininkų skaičiaus padidėjimas	Proc.	0	33	0

Pradinių priemonės rodiklių dinamika**9 Lentelė.** Pradinių priemonės „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
Darbo našumas žemės ūkyje	Tūkst. EUR/VSD	4, 086	7, 975	11, 008
Amžiaus struktūra žemės ūkyje:				
≤ 40 metų	Proc.	14	16	14
≥ 55 metų		59	53	59
55–62 metų		12	12	13

2.1.3 I.4 Priemonė. Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos

(Priemonės kodas – 113)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 20 straipsnio (a) punkto (iii) papunktis ir 23 straipsnis.

Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 14 straipsnis ir II priedo 5.3.1.1.3 punktas.

2.1.3.1 Priemonės trumpas aprašymas

Lietuvos žemės ūkyje dauguma ūkių savininkų yra senyvo amžiaus. 2005 m. Ūkininkų ūkių registre buvo užregistruota daugiau kaip 85 tūkst. ūkininkų, iš kurių apie 59 proc. valdų savininkų buvo 55 metų ir vyresni, tik 14 proc. jaunesni nei 40 metų, o 12 proc. – nuo 40 iki 54 metų amžiaus. Pagal Ūkių apskaitos duomenų tinklo duomenis, 2004 m. jaunieji ūkininkai (iki 40 metų) gavo beveik 14 proc. didesnes pajamas, skaičiuojant 1 ha ŽŪN, nei 60 metų ir vyresni ūkių valdytojai.

Pagrindiniai reikalavimai, kuriuos turi atitikti ūkininkai paramos paraiškos pateikimo metu:

- fizinis asmuo, užsiimantis žemės ūkio veikla ne trumpiau 10 pastarųjų metų prieš ūkio perleidimą ir įregistravęs ne mažesnę kaip 1 ha ŽŪN valdą, paraiškos pateikimo dieną ne jaunesnis kaip 55 metų amžiaus, tačiau dar nesulaukęs (-usi) nustatyto pensinio amžiaus;

- ūkio darbuotojas(a), paraiškos pateikimo dieną ne jaunesnis (-ė) kaip 55 metų amžiaus, tačiau dar nėra sulaukęs (-usi) nustatyto pensinio amžiaus, jei jis yra žemės ūkio valdos valdytojo, nusprendusio pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos priemone, ūkio darbuotojas.

Pastoviąją paramos dalį sudaro metinė pastovaus dydžio 1 549 EUR suma. Priedas mokamas tuo atveju, kai pareiškėjas turi išlaikomą sutuoktinį, ne jaunesnį kaip 55 metų amžiaus ir dar nesulaukęs pensinio amžiaus bedarbį, negaunantį valstybinių socialinių išmokų. Jam mokama 774,5 EUR per metus. Paramos gavėjui pradėjus gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją, pastovioji dalis mažinama, atskaičiuojant jo gaunamą metinę valstybinio socialinio draudimo pensijos sumą.

Kintamąją paramos dalį sudaro 93 EUR išmoka už perleistą ŽŪN hektarą, tačiau ne daugiau kaip už 20 ha.

Parama mokama ne ilgiau kaip 15 metų, arba iki paramos gavėjui sukaks 70 metų, o ūkio darbuotojui – iki nustatyto pensinio amžiaus.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – užtikrinti žemės ūkio valdų gyvybingumą ir našumą, stambinant ūkius ir užtikrinti tam tikro lygio pajamas vyresnio amžiaus žemės ūkio valdų valdytojams, nusprendusiems pasitraukti iš prekinės žemės ūkio gamybos, bei senyvo amžiaus ūkių darbuotojams, kurie netenka darbo, žemės ūkio valdos valdytojui pasinaudojus parama pagal ankstyvo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos priemonę.
- **Specialusis tikslas** – remiant žemės ūkio valdų perleidimą, skatinti vidutinio ūkių dydžio augimą Lietuvoje.
- **Veiklos tikslas** – suteikti ankstyvo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos paramą žemės savininkams, galintiems perleisti savo nenašias žemės ūkio valdas jauniems ūkininkams, ir taip didinti ūkių ekonominį gyvybingumą ir našumą.

2.1.3.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

2007 metais paraiškos pagal ankstyvo pasitraukimo priemonę buvo renkamos vienu etapu nuo 2007-09-17 iki 2007-10-06 pagal LR žemės ūkio ministro 2007 m. vasario 22 d. įsakymą Nr. 3D-84, pakeistą 2007 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. 3D-410.

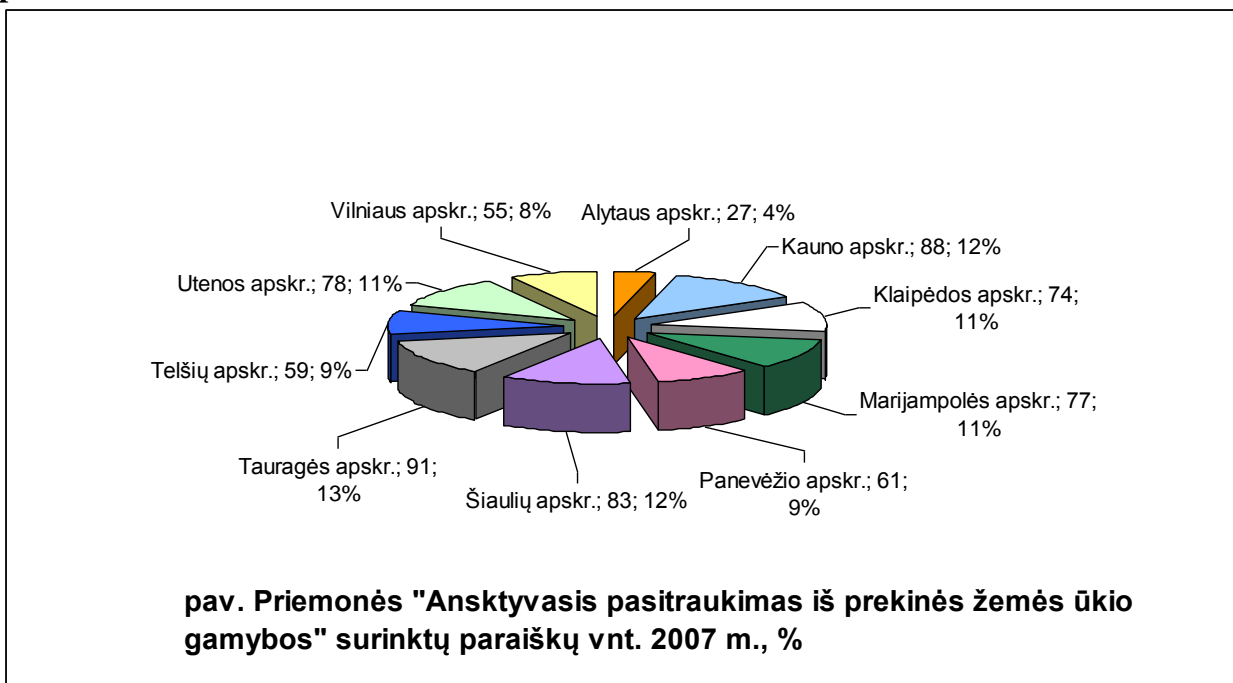
Priemonės įgyvendinimo būklė

10 Lentelė. Priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ įgyvendinimo būklė 2007 m.

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	167 149 779
- Iš jų: 2007 m.	EUR	1 261 161
Gauta paraiškų	Vnt.	693
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	1 180 425
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

2007 metais buvo įvykdytas tik paraiškų surinkimo etapas, sutartys dar nebuvo pasirašytos.

Prašomos paramos surinktų paraiškų pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Priemonės finansinis įgyvendinimas

11 Lentelė. Priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ finansinis įgyvendinimas 2007 m.

Skirta 2007 m.		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m.		Numatyta 2007–2013 m.		Įgyvendinimas, proc.	
Iš viso	ES	Iš viso	ES	Iš viso	ES	Palyginti su 07	Palyginti su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
1 261 161	945 871	0	0	167 149 779	125 362 334	0	0

2007 metais pagal KPP 2007–2013 m. ankstyvo pasitraukimo priemonę paramos nebuvo išmokėta. Buvo išmokėta tik 22 210,7 tūkst. EUR parama pagal KPP 2004–2006 m.

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

12 Lentelė. Priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ pažangos įvertinimas

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Gavusių paramą skaičius:	Vnt.		6 700	
-iš jų: vyrų	Proc.	0	45	0
moterų	Proc.		55	
Parama pasinaudojusių ūkio darbuotojų skaičius	Vnt.	0	3	0
Perleistos žemės plotas	ha	0	35 000	0
Perėmėjų jaunųjų ūkininkų skaičius	Vnt.	0	1 355	0
Rezultato rodikliai				
Parama pasinaudojusių (perėmėjų) ūkių bendrosios pridėtinės vertės padidėjimas	mln. EUR	0	76,6	0

Kadangi 2007 metais dar nebuvo išmokėta paramos, šis atsilikimas turės būti kompensuotas per likusius programos veikimo metus.

Pradinių priemonės rodiklių dinamika

13 Lentelė. Priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
Darbo našumas žemės ūkyje	Tūkst. EUR/VSD	4, 086	7, 975	11, 008
Amžiaus struktūra žemės ūkyje:				
≤ 40 metų	Proc.	14	16	14
≥ 55 metų		59	53	59
55–62 metų		12	12	13

Lietuvos žemės ūkyje vyrauja vyresnio amžiaus žemės ūkio valdų valdytojai, didesnė jų pusė yra vyresni nei 55 metų. Jauni iki 40 metų ūkininkai tesudaro apie 14 proc. visų žemės ūkio valdų valdytojų.

2.1.4 I.6 Priemonė. Žemės ūkio valdų modernizavimas

(Priemonės kodas – 121)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 20 straipsnio (b) punkto (i) papunktis ir 26 straipsnis. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 17 straipsnis ir II priedo 5.3.1.2.1 punktas.

2.1.4.1 Priemonės trumpas aprašymas

Lietuvoje 2/3 ūkių priklausė smulkių ūkių (5 ha) kategorijai. Šie smulkūs ūkiai pagamina beveik 45 proc. žemės ūkio produkcijos, tačiau jų pajamų dėl mažo produkcijos kiekio ir žemos produktų kokybės nepakanka ūkiams modernizuoti. Dalis jų planuoja didinti valdas. Šiuos ūkius būtina remti, kad jie galėtų investuoti į naujų technologijų, įrangos ir inovacinių metodų diegimą. Ankstesnės paramos nepakako šių tikslų įgyvendinimui.

Priemonė „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ tęsia konkurencingo šalies žemės ūkio plėtrą. Pagal šią priemonę parama bus pirmiausiai teikiama gyvulininkystės sektoriui. Gyvulininkystei prioritetas skiriamas siekiant reguliuoti kokybiškos žaliavos paklausą ir pasiūlą. Siekiant užtikrinti, kad vartotojai gautų aukštos kokybės produkciją, svarbu investuoti į visas maisto grandinės grandis „nuo tvarto iki stalo“ ir būtina restruktūrizuoti galvijų veisimo bei auginimo ūkius.

Atsižvelgiant į dabartinę padėtį bendrojoje žemės ūkio produkcijos struktūroje, numatyti ir prioritetai kai kurioms augalininkystės šakoms.

Toliau bus įgyvendinama Nitratų direktyvos programa, susidedanti iš dviejų dalių: 2004–2008 m. visoje Lietuvos valstybės teritorijoje įgyvendinamos priemonės, susijusios su tinkamu tręšimu organinėmis ir mineralinėmis trąšomis, žemės naudojimu ir sėjomaina. Čia privaloma įrengti tinkamas mėšlides ir srutų rezervuarus gyvulininkystės ūkiuose, kuriuose yra daugiau nei 300 SGV, bei visuose naujai steigiamuose ūkiuose. 2008–2012 m. mėšlides privalo įrengti ir mažesni ūkiai. Priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ viena iš veiklos sričių yra skirta įgyvendinti Nitratų direktyvos reikalavimams ūkiuose, laikančiuose ne mažiau kaip 10 SGV. Parama Nitratų direktyvos reikalavimams įgyvendinti taip pat buvo skiriama pagal Kaimo plėtros 2004–2006 metų plano priemonę „Standartų laikymasis“. Pagal šią priemonę buvo skirta 70,17 mln. EUR paramos pagal 1348 patvirtintas paraiškas.

Šioje priemonėje yra ir ateities energijos išteklių kūrimui parama. Vienas iš pagrindinių Lietuvos tikslų – ieškoti konkurencingų atsinaujinančiųjų energijos šaltinių ir kitų mažai anglies dvideginio išskiriančių energijos šaltinių bei tiekimo galimybių ir tapti viena pažangiausių šalių kovoje su klimato kaita, siekiant pagerinti oro kokybę.

Lietuvoje šiuo metu pagrindinė biokuro gamybos žaliava yra grūdai ir rapsai. Todėl, siekiant sukurti papildomų biomasės gamybos šaltinių, parama bus skiriama trumpos rotacijos želdiniams veisti.

Paramą numatoma skirti:

Pagal pirmąją ir antrąją veiklos sritis

- Ūkininkas ar juridinis asmuo, užsiimantis žemės ūkio produktų gamyba ir (arba) paslaugų žemės ūkiui teikimu ir įregistravęs savo valdą pagal Lietuvos įstatymus. Paramos gali kreiptis ir kooperatyvai, kurie iki paraiškos pateikimo pripažinti žemės ūkio kooperatyvais.
- Mokslo ir mokymo institucijos, turinčios eksperimentinius, parodomuosius, mokomuosius ar bandymų ūkius, užsiimančius žemės ūkio produktų gamyba ir (arba) paslaugų žemės ūkiui teikimu.

Pagal trečiąją veiklos sritį

Fizinis ar juridinis asmuo, turintis nuosavų žemės ūkio naudmenų.

Pirmoji veiklos sritis

Nitratų direktyvos reikalavimų įgyvendinimas

- Paramos suma gali padengti iki 75 proc. visų tinkamų investicijų ne daugiau kaip per 4 metus nuo įstojimo į ES. Vėliau paramos intensyvumas taikomas 2 veiklos srityje nustatytais dydžiais.
- Didžiausia parama vienam projektui priklauso nuo SGV skaičiaus, tačiau negali viršyti 200 tūkst. EUR. Paramos dydis už vieną SGV bus nustatytas šios veiklos srities įgyvendinimo taisyklėse. Pagal šią veiklos sritį gauta parama neįskaitoma į didžiausią paramos sumą vienam paramos gavėjui pagal investicines priemones, taikomas 2007–2013 m. laikotarpiu. ŽŪM gali apriboti projektų skaičių.
- Ūkininkai ir juridiniai asmenys, įgyvendinantys Nitratų direktyvą, gali kreiptis paramos pagal kitas priemones, taip pat pagal kitas šios priemonės veiklos sritis.

Antroji veiklos sritis

- Paramos suma gali padengti iki 40 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų; jauniems ūkininkams – iki 50 proc.
- Ūkininkaujantiems mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse finansuojama iki 50 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų; jauniems ūkininkams šiose vietovėse – iki 60 proc.
- Didžiausia paramos suma visam laikotarpiui – iki 400 tūkst. EUR. Didžiausia paramos suma vienam projektui negali viršyti 200 tūkst. EUR.
- Jei paukštininkystės ūkis kreipiasi paramos pagal priemonę „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“, didžiausias paramos lygis 2007–2013 m. laikotarpiu negali viršyti 4,4 mln. EUR, įskaitant gautą paramą pagal priemonę „Žemės ūkio valdų modernizavimas“.
- Į didžiausią paramos sumą neįskaitoma parama, gaunama pagal toliau išvardytas priemones ir veiklos sritis: „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“, „Naudojimasis konsultavimo paslaugomis“, „Pusiau natūrinių ūkių rėmimas“, „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, Nitratų direktyvos reikalavimų įgyvendinimas, Parama projektams, pateiktiems pagal BPD priemonę „Investicijos į žemės ūkio valdas“ ir finansuojamiems pagal 2007–2013 m. BPD. Didžiausia vieno projekto paramos suma – iki 375 tūkst. EUR.

Trečioji veiklos sritis

- Taikomas toks pat paramos intensyvumas kaip ir antrajai veiklos sričiai.
- Didžiausia paramos suma visu laikotarpiu – iki 400 tūkst. EUR. Didžiausia paramos suma vienam projektui gali būti iki 200 tūkst. EUR, bet didžiausia parama negali viršyti 1500 EUR/ha.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – didinti žemės ūkio konkurencingumą, diegiant naujus procesus, technologijas ir inovacijas.

- **Specialieji tikslai**

1. Modernizuoti ir restruktūrizuoti fizinį potencialą bei atitikti Bendrijos standartus dėl investicijų.
2. Didinti ūkininkų pajamas iš žemės ūkio ir su juo susijusios veiklos;
3. Skatinti didesnės pridėtinės vertės žemės ūkio produktų gamybą ir (arba) su žemės ūkiu susijusių paslaugų teikimą.
4. Didinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalį pirminės energijos balanse, siekiant stabdyti klimato kaitą ir gerinti oro kokybę.
5. Lietuvos Respublikos teritorijoje įgyvendinti Nitratų direktyvą, mažinant vandens taršą ir ypatingą dėmesį skiriant nitratams bei kitiems cheminius veiksnius, galintiems turėti neigiamą poveikį visuomenės sveikatai, biologinei įvairovei, pakeisti tradicinį kraštovaizdį. Taip pat siekiama apsaugoti Lietuvos Respublikos vandens telkinius nuo eutrofikacijos.

- **Veiklos tikslas**

1. Remti ūkininkus ir didinti modernizuotų žemės ūkio valdų skaičių.
2. Didinti ūkininkų pajamas iš žemės ūkio veiklos ir susijusių paslaugų.
3. Gerinti aplinkos apsaugą.
4. Didinti žemės ūkyje sukuriama ekonominę vertę ir darbo našumą.
5. Kaip energijos šaltinį gaminti biomasę, iš dalies ją pakeičiant importuojamas žaliavas (naftą, dujas, anglis) ir sumažinant anglies dvideginio išsiskyrimą, kuris lemia klimato šiltėjimą.

2.1.4.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Žemės ūkio ministro 2007-11-10 d. įsakymu Nr. 3D-491 ir 2007-12-21 d. įsakymu Nr. 3D-579 buvo paskelbtas paraiškų pagal šios priemonės pirmąją veiklos sritį „Nitratų direktyvos reikalavimų ir naujų privalomų Bendrijos standartų įgyvendinimas“ teikimas nuo 2007-11-19 iki 2007-12-29 bei tais pačiais įsakymais pagal antros veiklos srities gyvulininkystės subsektorių teikimas nuo 2007-12-03 iki 2007-12-29.

2007-10-31 ŽŪM įsakymu Nr. 3D-479 ir Nr. 3D-480 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ pirmosios veiklos srities „Nitratų direktyvos reikalavimų ir naujų privalomų Bendrijos standartų

įgyvendinimas“įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ bei antrosios ir trečiosios veiklos sričių įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo buvo patvirtintos šios priemonės įgyvendinimo bei administravimo taisyklės.

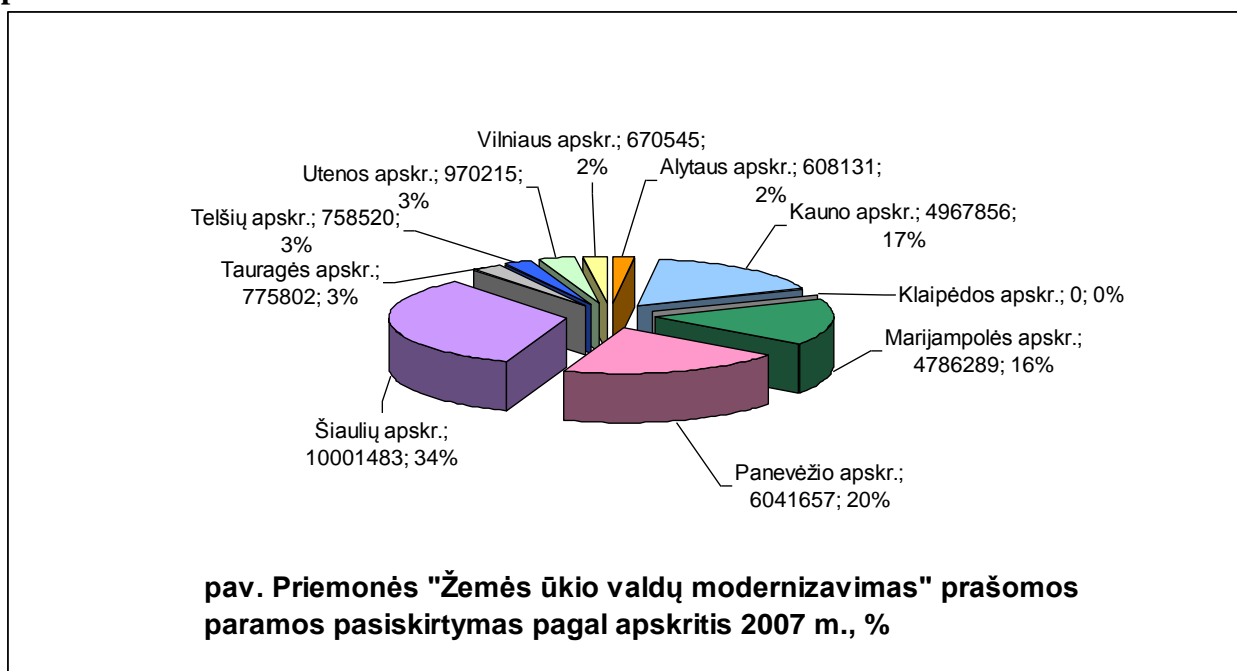
Priemonės įgyvendinimo būklė

14 Lentelė. Priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ įgyvendinimo būklė 2007 m.

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	401 298 847
- Iš jų: 2007 m.	EUR	26 244 431
Gauta paraiškų	Vnt.	71
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	8 567 104
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Per 2007 metų mėnesio laikotarpį buvo gauta 71 paraiška. Vidutinis vieno projekto paramos dydis – 120,7 tūkst. EUR neviršijo maksimalios paramos sumos (200 tūkst. EUR). Šios priemonės aktyvumas 2007 m. buvo mažas, bet paraiškų rinkimas tęsėsi iki 2008-01-31.

Prašomos paraiškose paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Priemonės finansinis įgyvendinimas**15 Lentelė.** Priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ finansinis įgyvendinimas

Skirta 2007 m., EUR		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m., EUR		Numatyta 2007–2013 m., EUR		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palygin-ti su 07	Paly-ginti su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
26 244 431	19 683 323	0	0	401 298 847	300 974 135	0	0

Kadangi paraiškų surinkimo terminas buvo iki 2008-01-31, projektų vertinimas nebuvo vykdomas.

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas**16 Lentelė.** Kiekybinis priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ pažangos įvertinimas

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Gavusių investicinę paramą pagal pirmąją veiklos sritį ūkių skaičius	Vnt.	0	3 929	0
Gavusių investicinę paramą pagal antrąją veiklos sritį ūkių skaičius	Vnt.	0	1 636	0
Gavusių investicinę paramą pagal trečiąją veiklos sritį ūkių skaičius	Vnt.	0	30	0
Bendras gavusių investicinę paramą ūkių skaičius	Vnt.	0	5 595	0
Rezultato rodikliai				
Naujus produktus ir (arba) technologijas sukūrusių ūkių skaičius (skirstoma pagal produkcijos perskirstymą)	Vnt.	0	150	0
Parama pasinaudojusių ūkių bendrosios pridėtinės vertės padidėjimas	tūkst. EUR	0	192,9	0

Pradinių priemonės rodiklių dinamika**17 Lentelė.** Pradinių priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
Darbo našumas žemės ūkyje	Tūks. EUR/VSD	4 086	7, 975	11, 008
Bendrasis pastovus turtas, sukuriamas žemės ūkyje	Mln. EUR	950	n.d.	n.d.

2.1.5 I.7 Priemonė. Miškų ekonominės vertės didinimas

(Priemonės kodas – 122)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 20 straipsnio (b) punkto (ii) papunktis ir 27 straipsnis. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 18 straipsnis ir II priedo 5.3.1.2.2 punktas.

2.1.5.1 Priemonės trumpas aprašymas

Miškai užima svarbią vietą kaimo vietovių ekonominėje veikloje. Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę ir grąžinant miškus jų savininkams, kuriasi privačių miškų ūkis. Privatūs miškai Lietuvoje sudaro apie 36 proc. bendrojo mūsų šalies miškų ploto, tačiau šių miškų ūkis pasižymi mažomis miško valdomis (vidutinis valdos dydis – 3,4 ha), kuriose ūkinė veikla neefektyvi, nepakankamai išvystytas miško ūkinių paslaugų tinklas. Dėl tokios specifikos privačių miškų ūkis nėra pakankamai konkurencingas, todėl Bendrijos pagalba yra svarbi, didinant privačių miškų ekonominę vertę ir kuriant konkurencingą miškų ūkį.

Pagal šią priemonę paramos gavėjais yra numatyti privačių miškų savininkai ir jų asociacijos, savivaldybės ir jų asociacijos. Pagrindiniai reikalavimai paramos gavėjams: investuojama į nuosavybės teise priklausančius ne mažesnio kaip 1 ha ploto privačius miškus, kurie tvarkomi pagal miškotvarkos projektus.

Paramos intensyvumas pagal pirmąją veiklos sritį, skirtą (jaunuolynų ugdymas, mažos ekonominės vertės medynų ir krūmynų pertvarkymas) siekia iki 60 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse bei *Natura 2000* vietovėse esantiems miškams ir iki 50 proc. – kitose vietovėse esantiems miškams, o didžiausia paramos suma vienam projektui – iki 50 tūkst. EUR. Pagal antrąją veiklos sritį (naujos miško kirtimo, apvaliosios medienos ir biokuro ruošos technikos įsigijimas) paramos intensyvumas siekia iki 50

proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų, o numatytase didžiausia paramos suma vienam projektui – 200 tūkst. EUR.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – kelti modernizacijos, technologijų inovacijos ir rinkodaros lygį, taip užtikrinant subalansuotą konkurencingo miškų ūkio plėtrą.
- **Specialieji tikslai:**
  1. Didinti ekonominę miško valdų vertę.
  2. Gerinti ir modernizuoti miškų kirtimo, apvaliosios medienos ruošos ir biokuro (medžio kuro) gamybos technologijas, skatinant pažangios ir saugios miško kirtimo technikos naudojimą, modernius ir našius darbo procesus.
- **Veiklos tikslai:**
  1. Teikti paramą miškų savininkams, investuojantiems į savo miško valdų ekonominės vertės didinimą.
  2. Teikti paramą miškų savininkams, diegiantiems modernias ir saugias miško kirtimo, apvaliosios medienos ruošos ir bioenergijos (medžio kuro) gamybos technologijas.

2.1.5.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Priemonės įgyvendinimo taisyklės buvo patvirtintos žemės ūkio ministro 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr.3D-481. Vadovaujantis žemės ūkio ministro 2007 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr.3D-492, pagal priemonę “Miškų ekonominės vertės didinimas” paraiškos buvo renkamos nuo 2007 metų lapkričio 26 d. iki 2007 metų gruodžio 21 d.

Priemonės įgyvendinimo būklė

Nepaisant labai trumpo pasiruošimo laikotarpio nuo šios priemonės įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo iki paraiškų surinkimo pradžios (25 dienos) bei palyginti trumpo paraiškų surinkimo laikotarpio (26 dienos), pareiškėjai labai aktyviai teikė paraiškas paramai miškų ekonominės vertės didinimui gauti. Prašoma paramos suma (5,79 mln. EUR) beveik du kartus viršijo 2007 metams šiai priemonei numatytas skirti paramos lėšas (3,07 mln. EUR). Tokį didelį pareiškėjų aktyvumą didele dalimi lėmė tai, kad pagal analogišką Bendrojo programavimo

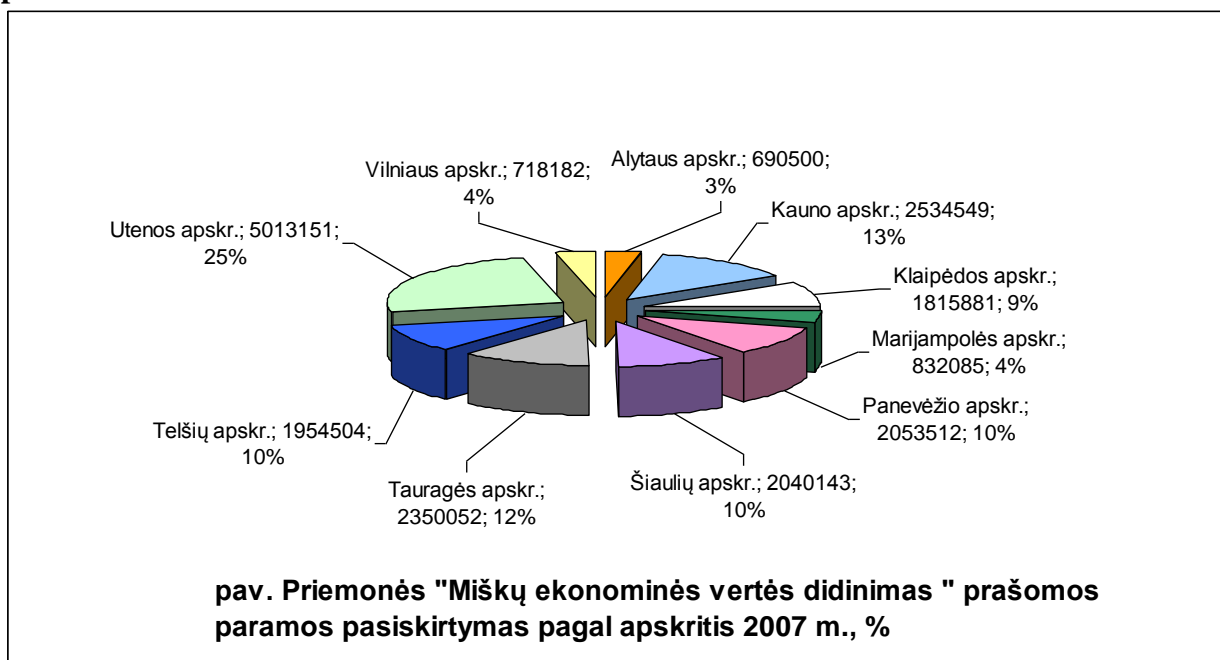
dokumento (BPD) 2004-2006 metų priemonę, turėjusią labai didelį populiarumą, paraiškos buvo renkamos tik 2004-2005 metais, o 2006 metais nebuvo renkamos, tuo tarpu norinčiųjų gauti paramą skaičius dar padidėjo.

18 Lentelė. Priemonės „Miškų ekonominės vertės didinimas“ įgyvendinimo būklė 2007 m.

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	20 500 000
- Iš jų: 2007 m.	EUR	3 068 777
Gauta paraiškų	Vnt.	45
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	5 793 142
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Atkreiptinas dėmesys, kad vidutiniškai vienam projektui prašoma sąlyginai didelė paramos suma – apie 130 tūkst. EUR. Kadangi maksimali paramos suma vienam projektui pagal pirmąją veiklos sritį yra 50 tūkst. EUR, o pagal antrąją – 200 tūkst. EUR, akivaizdu, kad didžioji dalis paramos lėšų prašoma naujos miško kirtimo, apvaliosios medienos ir biokuro ruošos technikos įsigijimui pagal šios priemonės antrąją veiklos sritį.

Prašomos paraiškose paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Priemonės finansinis įgyvendinimas

19 Lentelė. Priemonės „Miškų ekonominės vertės didinimas“ finansinis įgyvendinimas 2007 m.

Skirta 2007 m., EUR		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m., EUR		Numatyta 2007–2013 m., EUR		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palyginti su 07	Palyginti su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
3 068 777	2 301 583	0	0	20 500 000	15 375 000	0	0

Pagal šią priemonę 2007 metais paramos lėšų nebuvo išmokėta, nes paraiškos buvo renkamos tų metų pabaigoje. Pareiškėjų potencialas rodo, kad kasmet pagal šią priemonę galėtų būti įsisavinamos ir didesnės paramos lėšos, nei skirtos 2007 metams.

Kiekybinis priemonės pažangos vertinimas

Kadangi įgyvendintų projektų pagal šią priemonę dar nėra, negalima įvertinti priemonės kiekybinės pažangos.

20 Lentelė. Kiekybinis priemonės „Miškų ekonominės vertės didinimas“ pažangos įvertinimas 2007 m.

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Paremtų projektų skaičius, iš jų:	Vnt.	0	170	0
- Mažos ekonominės vertės medynų ir krūmynų pertvarkymo bei jaunuolynų ugdymo projektai (pirmoji veiklos sritis)	Vnt.	0	90	0
- Projektai, gerinantys miško kirtimus, apvaliosios medienos ir biokuro ruošą (antroji veiklos sritis)	Vnt.	0	80	0
Bendra investicijų suma	EUR	0	37 270 000	0
Rezultato rodikliai				
Įsigytos miškų ūkio mašinų skaičius	Vnt.	0	80	0
Panaudojant paramą pagal pirmąją sritį padidintos ekonominės vertės miškų plotas	ha	0	1 100	0
Sukurta naujų darbo vietų	Vnt.	0	160	0

Tačiau atsižvelgiant į 2007 metais pagal šią priemonę pateiktų paraiškų analizę, pažymėtinas didelis potencialas 2013 metams nustatytų tiek produkto, tiek ir rezultato rodiklių pasiekimui. Pvz., 2007 metais pateiktų paraiškų skaičius siekia 26,5 proc. visų 2007–2013 metais numatomų paremti projektų skaičiaus.

21 Lentelė. Priemonės „Miškų ekonominės vertės didinimas“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
Darbo našumas miškų ūkyje	Tūkst.. EUR/VSD	9, 740	12, 039	24, 632
Bendras miškų ūkyje sukuriamas pastovus turtas	Mln. EUR	13,872	n.d.	n.d.

2.1.6 I.8 Priemonė. Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra

(Priemonės kodas – 125)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 20 straipsnio (b) punkto (v) papunktis, 30 straipsnis. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 II priedo 5.3.1.2.5 punktas.

2.1.6.1 Priemonės trumpas aprašymas

Lietuva yra drėgmės pertekliaus zonoje, todėl apie 80 proc. žemės ūkio paskirties žemių yra sausintinos. Lauko drenažo inžinerinė infrastruktūra yra žemės ūkio ir alternatyvios veiklos pagrindas, nes sausina žemės ūkio naudmenas bei kitus viešojo naudojimo žemės plotus miškuose, kelių zonose ir kitose vietovėse. Tačiau daugelio drenažo sistemų veikimas ir pritaikymas Lietuvoje neatitinka joms keliamų aplinkosaugos reikalavimų. Trūkstant lėšų polderių pylimams ir jų siurblinėms atnaujinti, Nemuno deltos teritorijoje įsikūrusios gyvenvietės ir ūkiai užliejami. Pagal šią priemonės veiklos sritį teikiama parama sudarys sąlygas gerinti laukų bendro naudojimo melioracijos inžinerinės infrastruktūros techninę būklę, užtikrins jų veikimą ir panaudojimą pagal aplinkosaugos reikalavimus.

Atkūrus nuosavybės teises į žemę, savininkams sugrąžinti maži, vienas nuo kito nutolę žemės sklypai kaimo vietovėse. Žemės naudojimo fragmentiškumą didina tarp sugrąžintos privačios žemės sklypų įsiterpę laisvos valstybinės žemės plotai. Tokios ūkininkavimo sąlygos

netinka konkurencingam ūkininkavimui plėtoti, apsunkina ūkininkų darbą. Žemės ūkio technika, įdirbant nedidelius, vienas nuo kito nutolusius tam pačiam ūkininkui priklausančius žemės sklypus, naudojama neefektyviai. Siekiant Lietuvos ūkių konkurencingumo didinimo ES rinkoje, pagal šią priemonės veiklos sritį teikiama parama leis pertvarkyti smulkius ir išsibarsčiusius žemės sklypus į racionalias, efektyvesniam ūkininkavimui tinkančias žemėvaldas bei bus sudarytos sąlygos vietovių infrastruktūrai gerinti ir įgyvendinti kitus žemės ūkio, kaimo plėtros bei aplinkos apsaugos politikos tikslus ir uždavinius.

Miškai užima svarbią vietą ekonominėje kaimo vietovių veikloje. Privatus miškų ūkis nėra pakankamai konkurencingas, nes nepakankamai išplėtotas miško kelių tinklas. Todėl Bendrijos parama yra svarbi didinant privačių miškų ekonominę vertę ir sudarant palankias sąlygas šių miškų ištekliams naudoti.

Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ pirmąją veiklos sritį paramos gavėjais numatyti savivaldybės ir melioracijos sistemų naudotojų asociacijos. Pagal antrąją veiklos sritį paramos gali kreiptis institucija, atsakinga už žemės konsolidacijos projektų organizavimą, o pagal trečiąją – privačių miškų savininkai ir jų asociacijos, savivaldybės ir jų asociacijos.

Didžiausia paramos suma vienam projektui pagal veiklos sritį „Žemės ūkio vandentvarka“ negali viršyti 300 tūkst. EUR sumos. Teikiama iki 90 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų parama. Toje pačioje vietovėje žemės ūkio vandentvarkai negali būti teikiama jokia papildoma parama. Be to, nefinansuojamos vandentvarkos sistemų priežiūros išlaidos.

Didžiausia investicinės paramos suma vienam projektui pagal veiklos sritį „Žemės konsolidacija“ – 400 tūkst. EUR. Projektai finansuojami iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų. Tačiau 1 ha konsolidacijos įkainis negali viršyti Žemės ūkio ministerijos patvirtintose taisyklėse nustatytų ribų. Teritorijoje, kurioje įgyvendinamas projektas pagal šią priemonės veiklą, jokia papildoma parama žemės konsolidacijai negali būti teikiama.

Didžiausia paramos pagal veiklos sritį „Miškų infrastruktūros gerinimas“ suma vienam projektui – 200 tūkst. EUR. Teikiama iki 60 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų parama.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – sudaryti tinkamas sąlygas infrastruktūros plėtrai, kuri pagerintų žemės ir miškų ūkio konkurencingumą.

- **Specialieji tikslai:**

1. Gerinti kaimo gyventojų darbo sąlygas.
2. Gerinti kaimo vietovių bei miškų infrastruktūros įrangą.

- **Veiklos tikslai**

1. *Žemės ūkio vandentvarka.*
  - Gerinti laukų bendro naudojimo melioracijos inžinerinės infrastruktūros techninę būklę.
  - Išsaugoti ir puoselėti žemės ūkio vandens išteklių ekologinę vertę.
2. Pagal *žemės konsolidacijos* projektą, parengtą konkrečiai teritorijai:
  - Suformuoti racionalias ūkių žemėvaldas ir pagerinti jų struktūrą.
  - Sudaryti tinkamas prielaidas vietovių infrastruktūrai gerinti.
  - Sudaryti tinkamas prielaidas vietovėse įgyvendinti kitus žemės ūkio, kaimo plėtros bei aplinkos apsaugos politikos tikslus ir uždavinius.
3. *Miškų infrastruktūros gerinimas*
  - Teikti paramą privačių miškų savininkams miško infrastruktūrai gerinti.

2.1.6.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Priemonės „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ veiklos srities „Žemės ūkio vandentvarka“ įgyvendinimo taisyklės buvo patvirtintos žemės ūkio ministro 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. 3D-478 (pakeitimas 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 3D-596). Vadovaujantis žemės ūkio ministro 2007 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 3D-492, pagal priemonės veiklos sritį „Žemės ūkio vandentvarka“ paraiškos buvo renkamos nuo 2007 metų gruodžio 3 d. iki 2008 metų sausio 31 d.

Priemonės „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ veiklos srities „Miškų infrastruktūros gerinimas“ įgyvendinimo taisyklės buvo patvirtintos tik 2008 m. vasario 21 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-76 (pakeitimas 2008 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 3 D-252). Vadovaujantis žemės ūkio ministro 2007 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 3D-492, pagal priemonės veiklos sritį „Miškų infrastruktūros gerinimas“ paraiškos buvo renkamos tik nuo 2008 metų kovo mėnesio.

Priemonės įgyvendinimo būklė

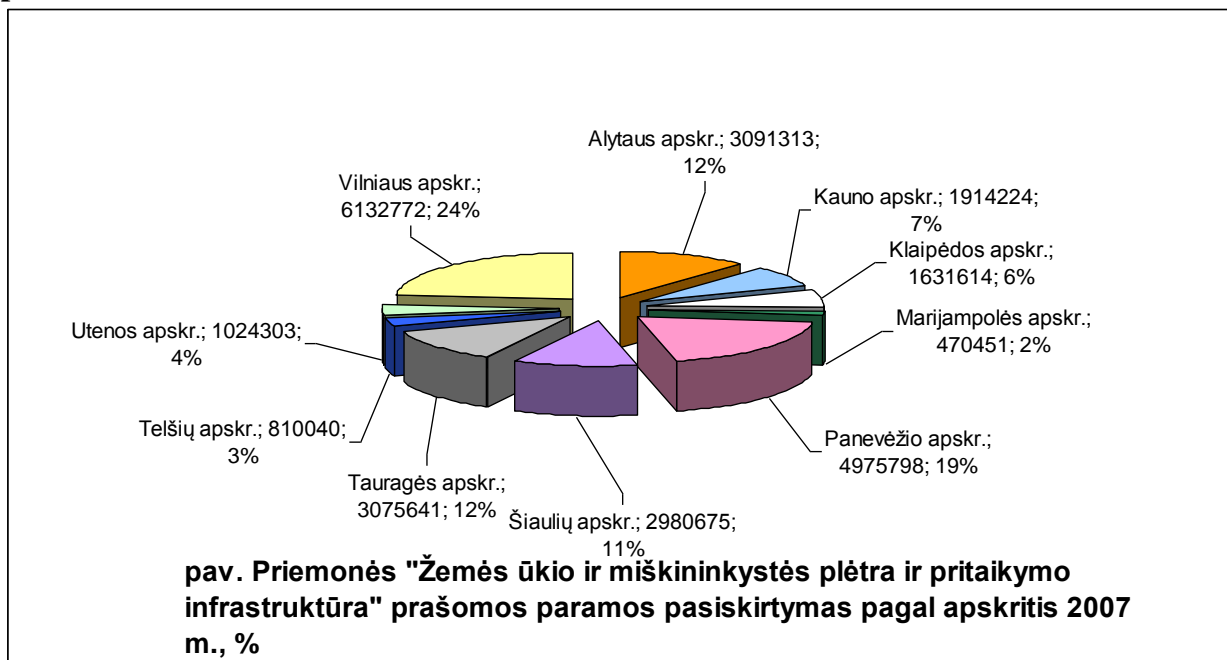
22 Lentelė. Priemonės „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ įgyvendinimo būklė

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	58 660 000
- Iš jų: 2007 m.	EUR	7 561 061
Gauta paraiškų	Vnt.	28
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	7 561 061
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Pagal priemonę „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ gautos 28 paraiškos, visos pagal veiklos sritį „Žemės ūkio vandentvarka“. Priemonės veiklos srities „Žemės ūkio vandentvarka“ paraiškų surinkimui buvo nustatytas gana ilgas laikotarpis (41 diena). Paraiškas paramai gauti pareiškėjai pagal šią veiklos sritį teikė aktyviai, o vidutiniškai vienam projektui prašoma apie 270 tūkst. EUR paramos. Nors tokia suma nesiekia aukščiausios galimos pagal šios veiklos sritį paramos sumos, visgi projektai gana didelės apimties. Prašoma paramos suma paraiškose (7,56 mln. EUR) neviršijo 2007 metams šiai priemonei numatytų skirti paramos lėšų.

Priemonės veiklos srities „Miškų infrastruktūros gerinimas“ paraiškų surinkimas buvo numatytas 2008 metais, o veiklos srities „Žemės konsolidacija“ paraiškų rinkimas numatytas 2009-aisiais.

Paraiškose prašomos paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Priemonės finansinis įgyvendinimas

23 Lentelė. Priemonės „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ finansinis įgyvendinimas

Skirta 2007 m.		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m.		Numatyta 2007–2013 m.		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palygin-ti su 07	Palygin-ti su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
7 561 061	5 670 796	0	0	58 660 000	43 995 000	0	0

Kadangi paraiškos pagal šią priemonę buvo renkamos nuo 2007 metų gruodžio 3 d. iki 2008 metų sausio 31 d., 2007 metais, nepasibaigus paraiškų rinkimo laikotarpiui, įvertintų paraiškų dar nebuvo, todėl įgyvendinimo įvertinti negalima.

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

24 Lentelė. Kiekybinis priemonės „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ pažangos įvertinimas

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
<u>Paremtų projektų skaičius:</u>				
- vandentvarkos projektų	Vnt.	0	120	0
- žemės konsolidacijos projektų	Vnt.	0	40	0
- miškų infrastruktūros projektų	Vnt.	0	23	0
<u>Bendra įgyvendintų projektų suma, iš jų:</u>				
- vandentvarkos projektų	mln. EUR	0	65,88	0
- žemės konsolidacijos projektų	mln. EUR	0	42,22	0
- miškų infrastruktūros projektų	mln. EUR	0	16,16	0
- miškų infrastruktūros projektų	mln. EUR	0	7,50	0
Rezultato rodikliai				
Pridėtinės vertės padidėjimas paremtose valdose:				
- vandentvarkos projektuose	Proc.	0	10	0
- žemės konsolidacijos projektuose	Proc.	0	5	0
- miškų infrastruktūros projektuose	Proc.	0	5	0
Suteikus paramą naujai nutiestų ar rekonstruotų miško kelių su žvyro danga	Km	0	100	0
Rekonstruota drenažo sistemų	Km	0	3 000	0
Rekonstruota hidrotechninių įrenginių dirbtiniuose vandens telkiniuose	Km	0	3	0
Rekonstruota polderių	Km	0	20	0

Kadangi įgyvendintų projektų pagal šią priemonę nėra, negalima įvertinti priemonės kiekybinės pažangos. Tačiau, atsižvelgiant į 2007 metais pagal priemonės veiklos sritį „Žemės ūkio vandentvarka“ pateiktas 28 paraiškas, pažymėtinas pareiškėjų aktyvumas ir teigiamas potencialas 2013 metams nustatytų tiek produkto, tiek ir rezultato rodiklių pasiekimui. 2007 metais pateiktų paraiškų skaičius siekia 23,3 proc. visų 2007–2013 metais pagal šią veiklos sritį numatomų paremti projektų.

Pradinių priemonės rodiklių dinamika

25 Lentelė. Pradinių priemonės „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
Pirminio sektoriaus ekonominis vystymasis	mln. EUR	936,4	n.d.	n.d.

2.1.7 I.9 Priemonė. Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas

(Priemonės kodas – 123)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 20 straipsnio (a) punkto (ii) papunktis ir 22 straipsnis.

Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 13 straipsnis ir II priedo 5.3.1.1.2 punktas.

2.1.7.1 Priemonės trumpas aprašymas

Šia priemone 2007–2013 m. bus siekiama gerinti perdirbimo įmonių veiklą, kurti naujas žemės ūkio produktų perdirbimo rinkas, remti rinkodarą, diegti inovacijas žemės ūkio maisto produktų gamyboje ir didinti darbo našumą, kelti inovacijos lygį ir plėsti didelės pridėtinės vertės produktų gamybą. Ši priemonė skirta įvairių perdirbimo ir rinkodaros šakų įmonėms, taip pat ir grūdų džiovykloms bei saugykloms, modernizuoti. Ankstesne parama pasinaudojo 30 proc. pieno, 12 proc. mėsos, 33 proc. grūdų ir 25 proc. vaisių ir uogų perdirbimo įmonių. Jame veikia 35 įmonės, iš jų 21 – mikroįmonė. Vaisių ir daržovių sektoriuje vyrauja mažos įmonės, pirmenybė teikiama šiam sektoriui. Joms iki šiol būdinga žema specializacija, mažas darbo našumas, inovacijų stoka, būtina gerinti šių įmonių turimą techniką ir įrangą. Lietuvos mėsos ir pieno perdirbimo įmonėms sunku konkuruoti ES rinkoje. Be to, didėja naujų aukštos kokybės produktų vartojimo paklausa. Todėl 2007–2013 m. programos laikotarpiu pagal šią priemonę bus tęsiama anksčiau pradėta veikla. Išvengiant disproporcijų tarp žemės ūkio ir perdirbimo būtina investuoti ir į augalininkystės produkcijos perdirbimą bei rinkodarą.

Lietuva 2007–2013 m. pirmenybę teiks kooperatyvams, užsiimantiems žemės ūkio produktų perdirbimu. Aplinkoje, kurioje būtina nuolat išlaikyti pranašumą prieš konkurentus, reikia kurti kooperatyvus, kurie padėtų mažinti gamybos sąnaudas, didinti konkurencingumą ir taip skatinti gamybos augimą. Pagal šią priemonę kooperatyvai galės gauti paramą naujų perdirbimo centrų statybai. Parama taip pat bus teikiama perdirbimo atliekų tvarkymui, žemės ūkio ir maisto produktų rinkodaros gerinimui bei plėtrai. Siekiant didinti gyvulininkystės sektoriaus pridėtinę vertę, bus remiamas gyvulių aukciono įkūrimas.

Parama bus teikiama su sąlyga, kad, modernizavus technologinius procesus ir įrangą, padidės didelės pridėtinės vertės produktų, pvz., brandinamų sūrių, rūkytų ir vytintų mėsos gaminių ir kt., gamyba.

Ši priemonė yra investicinio pobūdžio. Parama bus skiriama investicijoms į materialų ir nematerialų turtą, skirtą produktams, procesams ir technologijoms, susijusiems su EB sutarties I priede išvardytais produktais (išskyrus žuvininkystės produktus), kūrimu. Taip pat turės būti laikomasi investicijoms taikomų Bendrijos standartų. Investicija turės pagerinti bendruosius įmonės veiklos rezultatus ir padėti didinti žemės ūkio ir maisto pramonės konkurencingą.

Paramos gavėjai:

Pagal pirmąją veiklos sritį:

- Mikroįmonės, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijoje 2003/361/EB, taip pat mažosios įmonės ir vidutinės įmonės, perdirbančios žemės ūkio produktus ir (arba) užsiimančios žemės ūkio produktų rinkodara ne trumpiau kaip 2 metus iki paraiškos pateikimo.
- Įmonės, turinčios nuo 250 iki 750 darbuotojų arba kurių metinė apyvarta yra nuo 50 mln. EUR iki 200 mln. EUR, perdirbančios žemės ūkio produktus ne trumpiau kaip 2 metus iki paraiškos pateikimo. Paramos tokioms įmonėms intensyvumas mažinamas per pusę.
- Kooperatyvai, kurie iki paraiškos pateikimo yra pripažinti žemės ūkio kooperatyvais ir atitinka mikroįmonėms, mažoms ir vidutinėms įmonėms keliamus reikalavimus.

Pagal antrąją veiklos sritį:

- Juridiniai asmenys.

Paramos intensyvumas

- Paramos intensyvumas – iki 40 proc.
- Įmonėms, nurodytoms 5.1.2 punkte, paramos intensyvumas mažinamas per pusę.
- Didžiausia paramos suma:
- Mikroįmonėms ir mažoms įmonėms ne daugiau kaip 1,4 mln. EUR vienam projektui, o 2007–2013 m. laikotarpiu ne daugiau kaip 2 mln. EUR.
- Vidutinėms įmonėms ir įmonėms (nurodytoms Programos priemonės aprašymo 2.2.1. punkte) ne daugiau kaip 2,8 mln. EUR vienam projektui ir ne daugiau kaip 4 mln. EUR 2007–2013 m. programos laikotarpiu.
- Paukštininkystės ūkiams, kuriuose auginami ir perdirbami ūkyje užauginti žemės ūkio

produktai, didžiausias paramos dydis 2007–2013 m. programos laikotarpiu – 4,4 mln. EUR, įskaitant gautą paramą pagal priemonę „Žemės ūkio valdų modernizavimas“.

- Šie paramos dydžiai taikomi investicijoms, kurių produktais laikomos žaliavos ir pagaminti produktai, įtraukti į EB steigimo sutarties I priedą.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – didinti žemės ūkio ir maisto sektorių konkurencingumą, modernizuojant žemės ir maisto ūkio produktų perdirbimo įmones, užtikrinant technologijų ir inovacijų diegimą, didesnės pridėtinės vertės produktų gamybą, gerinant produktų kokybę ir rinkodarą.
- **Specialieji tikslai**
  1. Modernizuoti žemės ūkio produktų perdirbimo įmones.
  2. Kurti inovatyvius produktus ir diegti inovatyvias technologijas.
  3. Gerinti produktų kokybę ir didinti pridėtinę vertę.
  4. Gerinti arba racionalizuoti rinkodaros procesus.
- **Veiklos tikslas**
  1. Remti perdirbimo ir rinkodaros įmones.
  2. Įkurti gyvulių aukcioną.

2.1.7.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

2007-10-31 d. ŽŪM įsakymu Nr. 3D-482 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ pirmosios veiklos srities „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ buvo patvirtintos šios priemonės įgyvendinimo bei administravimo taisyklės. Vienintelis paraiškų surinkimo etapas – 2007-11-26 – 2007-12-31.

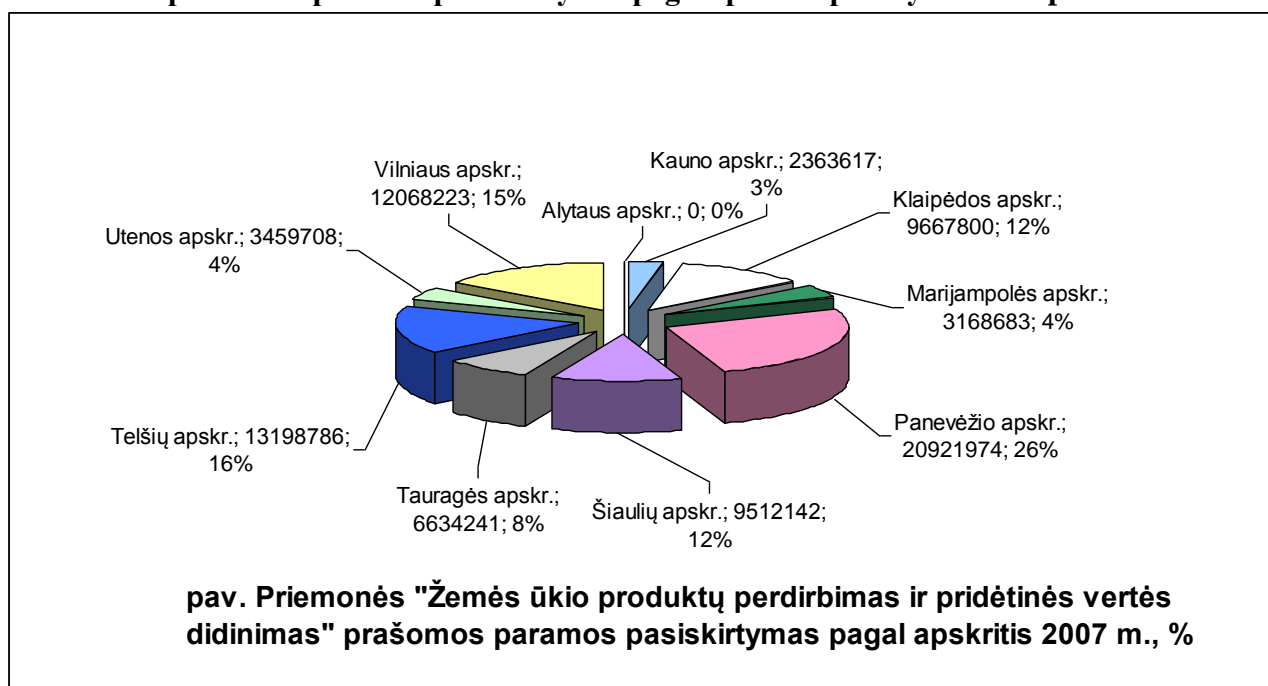
Priemonės įgyvendinimo būklė

26 Lentelė. Priemonės „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ įgyvendinimo būklė

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	137 498 487
- Iš jų: 2007 m.	EUR	24 288 000
Gauta paraiškų	Vnt.	17
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	23 457 824
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Gauta 17 paraiškų, kurių projektams įgyvendinti reiktų 23,5 mln. EUR. Vidutiniškai vienam projektui – 1,38 mln. EUR. Tai dvigubai mažiau už maksimalią paramos sumą vidutinei įmonei.

Prašomos paraiškose paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Priemonės finansinis įgyvendinimas

27 Lentelė. Priemonės „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ finansinis įgyvendinimas

Skirta 2007 m.		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m.		Numatyta 2007–2013 m.		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palyginti su 07	Palyginti su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
0	0	0	0	137 498 487	103 123 865	0	0

Kadangi paraiškų surinkimas baigėsi metų pabaigoje, jų vertinimas ir sutarčių pasirašymas atidėtas 2008 m.

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

28 Lentelė. Kiekybinis priemonės „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ pažangos įvertinimas

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Gavusių investicinę paramą pagal pirmąją veiklos sritį ūkių skaičius	Vnt.	0	3 929	0
Gavusių investicinę paramą pagal antrąją veiklos sritį ūkių skaičius	Vnt.	0	1 636	0
Gavusių investicinę paramą pagal trečiąją veiklos sritį ūkių skaičius	Vnt.	0	30	0
Rezultato rodikliai				
Naujus produktus ir (arba) technologijas sukūrusių ūkių skaičius (skirstoma pagal produkcijos perskirstymą)	Vnt.	0	150	0

Pradinių priemonės rodiklių dinamika

29 Lentelė. Pradinių priemonės „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
Darbo našumas maisto pramonėje	Tūkst. EUR/VSD	8, 800	17, 498	25,009
Amžiaus struktūra žemės ūkyje:				
≤ 40 metų	Proc.	14	16	14
≥ 55 metų		59	53	59
55–62 metų		12	12	13

II Kryptis „Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas“

2.1.8 II.1 Priemonė. Agrarinė aplinkosauga

(Priemonės kodas – 214)

Teisinis pagrindas

(Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 36 straipsnio (a) punkto (iv) papunktis ir 39 straipsnis).

(Tarybos reglamento Nr. 1257/1999 22–24 straipsniai, tęstiniai įsipareigojimai).

2.1.8.1 Priemonės trumpas aprašymas

Svarbiausios aplinkosaugos priemonės – natūralių ir pusiau natūralių pievų ir šlapynių tvarkymas bei ekologinis ūkininkavimas. Siekiant formuoti ir išsaugoti kraštovaizdį ir plėsti ekologinį ūkininkavimą, prisiimami tam tikri aplinkosaugos įsipareigojimai, dėl kurių patiriamos papildomos išlaidos ir prarandama dalis pajamų. Sėkmingam aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimui reikalinga finansinė parama, kompensuojant minėtus nuostolius. Jie buvo dengiami mokant kompensacines išmokas pagal priemonę „Agrarinė aplinkosauga“, patvirtintą Lietuvos Kaimo plėtros 2004–2006 m. plane ir toliau numatomi kompensuoti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemonę „Agrarinė aplinkosauga“.

Paramos gavėjai - ūkininkai ir juridiniai asmenys, užsiimantys žemės ūkio veikla ir Valstybinės miškų urėdijos ir saugomų teritorijų direkcijos savo tvarkomoms žemės valdoms.

Metinės išmokos:

- pirmoji veiklos sritis (pievų tvarkymas) – 98 EUR/ha.
- antroji veiklos sritis (šlapynių tvarkymas) – 229 EUR/ha (ne ŽŪN) ir 168 EUR/ha (ŽŪN).
- Parama skiriama už sertifikuotą ekologišką ir deklaruotą plotą, naudojamą ekologiškų žemės ūkio produktų gamybai:
- už javus – 215 EUR/ha;
- už daugiametes žoles – 127 EUR/ha:

Išmoka mokama tik gyvulių augintojams (pagal Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2092/91 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2254/2004) bei Ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus).

Sėklininkystės ūkiams (pagal Komisijos Reglamentą (EB) Nr. 1452/2003 bei Ekologinio žemės ūkio taisykles) – už ekologiškai sėklininkystei naudojamus plotus:

- už daržoves, bulves – 440 EUR/ha;
- už vaistažoles – 489 EUR/ha;
- už uogynus ir sodus – 516 EUR/ha.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – Gerinti aplinką ir kraštovaizdį, subalansuotai naudojant žemės išteklius bei remiant tausojančio žemės ūkio plėtrą.
- **Specialieji tikslai:**
  1. Kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir pusiau natūralių buveinių išsaugojimas.
  2. Žemės ūkio veiklos neigiamo poveikio aplinkai mažinimas.
- **Veiklos tikslai:**
  1. Išsaugoti ir tinkamai tvarkyti natūralias ir pusiau natūralias pievas bei šlapynes ir prireikus atkurti jose ekstensyvaus ūkininkavimo sistemas, mažinti žemdirbystės intensyvumą intensyviai naudojamose pievose.
  2. Mažinti vandens taršą maistinėmis medžiagomis dėl intensyvaus ūkininkavimo dirbamoje žemėje.
  3. Mažinti dirvožemio eroziją dėl netinkamo žemės dirbimo.
  4. Prisidėti prie klimato kaitos švelninimo.
  5. Remti ekologinį ūkininkavimą kaip gamybos sistemą, kuri teikia socialinę ir ekonominę naudą kaimo gyventojams, užtikrina aplinkos apsaugą ir kokybiškų maisto produktų, turinčių didelę paklausą rinkoje, gamybą.
  6. Skatinti nykstančių vietinių veislių gyvulių ir naminių paukščių laikymą ir veisimą.
  7. Padėti pasiekti Vandens įstatyme apibrėžtą gerą būklę vandens telkiniuose, kurie dėl neigiamo žemės ūkio veiklos poveikio yra priskirti „rizikos“ grupės telkiniams, kurių geros būklės gali nepavykti pasiekti iki 2015 m.

2.1.8.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Vadovaujantis žemės ūkio ministro 2007 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. 3D-84 „Dėl paraiškų pagal Lietuvos Kaimo plėtros 2007 – 2013 metų programos priemonės surinkimo 2007 metais grafiko tvirtinimo“ (pakeitimai: 2007-04-04 d. įsakymu Nr. 3D-144; 2007-06-13 d. įsakymu Nr.3D-301; 2007-09-12 d. įsakymu Nr.3D-410), paraiškos pagal priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programas „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ 2007 metais buvo renkamos nuo balandžio 11 d. iki birželio 15 d.

Priemonės įgyvendinimo būklė

30 Lentelė. Priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ įgyvendinimo būklė

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	364 916 304
Iš jų: 2007 m.	EUR	4 426 809
Gauta paraiškų	Vnt.	2 921
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	4 399 242
Įvertinta paraiškų	Vnt.	751
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	751
	EUR	96 298

Pagal šią priemonę surinkta 4,4 proc. paraiškų nuo 2007–2013 metams numatytų sutarčių skaičiaus, prašoma paramos suma sudaro 1,2 proc. visos 2007–2013 metams šiai priemonei skirtos paramos.

Paraiškų skaičius Agrarinės aplinkosaugos išmokoms gauti visose Kaimo plėtros 2007–2013 metų programos ir II krypties „Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimo“ 2007 metais surinktose paraiškose - po 2,7 proc., o prašoma parama atitinkamai – 2,5 ir 6,6 proc.

Priemonės finansinis įgyvendinimas

31 Lentelė. Priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ finansinis įgyvendinimas

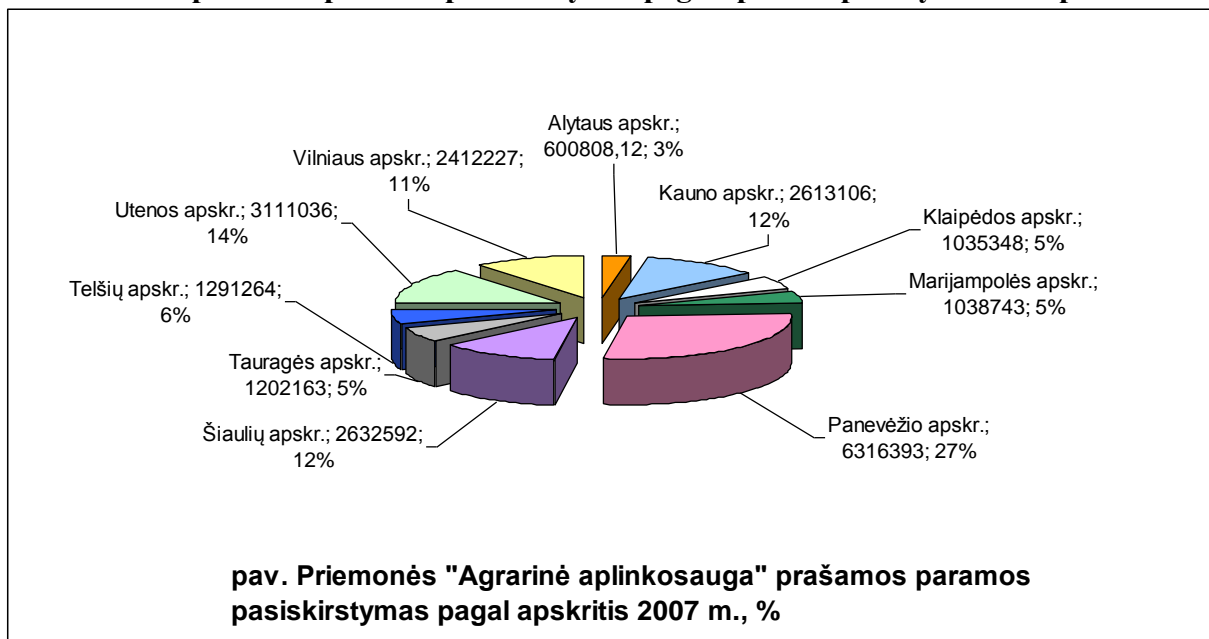
Skirta 2007 m.		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m.		Numatyta 2007–2013 m.		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palyginti su 07	Palyginti su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
4 426 809	3 541 447	96 298	77 038	364 916 304	291 933 043	2,2	0,03

Priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ įgyvendinimui 2007 metais prašoma paramos suma 0,6 proc. mažesnė negu skirta.

2007 metais įsisavinta tik 2,2 proc. skirtų šiai priemonei lėšų, o palyginti su numatyta paramos suma 2007–2013 metams, lėšų įsisavinimas pagal priemonę „Agrarinė aplinkosauga“ sudaro 0,03 proc.

Pagal priemonę „Agrarinė aplinkosauga“ 2007 metais išmokėta 0,3 proc. visų pagal Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemones ir II krypties „Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimo“ įsisavintų lėšų.

Paraiškose prašomos paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

32 Lentelė. Kiekybinis priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ pažangos įvertinimas

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Bendras				
Gaunančių paramą ūkininkų ūkių ir kitų žemės valdytojų ūkių skaičius:	Vnt.	751	66 650	4,4
Bendras plotas, kuriam teikiama agrarinės aplinkosaugos parama	ha	10 585	262 000	4,0
Pasirašytų sutarčių skaičius	Vnt.	751	66 650	4,0
Veiksmų, susijusių su genetiniais ištekliais skaičius	Vnt.		400	
Kraštovaizdžio tvarkymo programa				
Gaunančių paramą ūkininkų ūkių ir kitų žemės valdytojų ūkių skaičius	Vnt.	30	60 000 remiamų projektų	3,7
Remiamas plotas	ha	3 425	200 000	1,7
Ekologinio ūkininkavimo programa				
Didžiausias paremtų ekologinių ūkių skaičius	Vnt.	721	6 000	12,0
Paremtų ekologinių ūkių plotas	ha	7 160	170 000	4,2
Rezultato rodikliai				
Bendras	ha			
Sėkmingos žemėvaldos vietovės: biologinė įvairovė ir didelės gamtinės vertės žemės bei miškų ūkio veikla vandens kokybė	ha	10 585	600 000 23 000	
Ekologinio ūkininkavimo programa				
Ekologinio ūkininkavimo ploto padidėjimas	Proc.	0	5	0

Pradinių priemonės rodiklių dinamika

33 Lentelė. Pradinių priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
Ekologinis ūkininkavimas		(2 348 ūkiai, 102 000 ha)	n.d.	n.d.
Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių skaičius	Vnt.	4 391	n.d.	n.d.
Biologinė įvairovė: paukščių populiacija žemės ūkio naudmenose				
Didelės gamtinės vertės ūkių ir miškų žemė		Nustatyta 299 BST ir 77 PAST; „Natura 2000“ tinklas apima 783 000 ha, arba 12 proc. Lietuvos teritorijos. Natūralios ir pusiau natūralios pievos sudaro 42,1 tūkst. ha ŽŪN, pelkės – 81 tūkst. ha; iš viso 3,1 proc. ŽŪN.	n.d.	n.d.
Vandens kokybė (tarša pesticidais ir nitratais; bendras maistinių medžiagų balansas)		Vidutinė bendra azoto koncentracija viršijo didžiausią leidžiamą koncentraciją (DLK) 52 proc. upių stebėjimo vietų, amonio azoto – 13 proc., nitratų – 32proc., fosfatų – 36proc., fosforo – 42proc. Nors šių medžiagų koncentracija viršijo DLK 77proc. upių stebėjimo vietų, daugeliu šis paviršius nebuvo didelis. Atsižvelgiant į pavojingų medžiagų koncentracijas arealuose, DLK (bent vienos iš nuodingųjų medžiagų) buvo viršyta 7,8 proc. stebėjimo vietų. Pesticidų koncentracija neviršijo DLK, tačiau jų aptikta kai kuriose upėse ir ežeruose. Nuo 1992 iki 2003 metų pesticidų aptikta daugiau kaip 25 upėse ir 4 ežeruose.	n.d.	n.d.

Pastaba. Pradinių rodiklių 2006 ir 2007 metų kiekybinė išraiška šiuo metu yra atnaujinama, atliekami tyrimai. Bus pateikta EK iki 2008 m. spalio 30 d.

2.1.9 II.7 Priemonė. Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su direktyva 2000/60/EB

(Priemonės kodas – 213)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 38 ir 46 straipsniai. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 II priedo 5.3.2.1.5 punktas.

2.1.9.1 Priemonės trumpas aprašymas

Didelės biologinės įvairovės plotuose turi būti taikomi tinkami ūkininkavimo metodai. Todėl skatinama „Natura 2000“ tinklo vietovių ūkininkus taikyti ūkininkavimo praktiką, išsaugančią esamas gamtos vertybės. Kadangi, gamtos vertybes tausojančios ūkininkavimo sistemos ūkininkams retai duoda pelno, ūkininkams mokama už aplinkosaugą, dėl kurios gerėja saugomos gyvūnijos, augalijos ir natūralių bei pusiau natūralių buveinių būklė. Kita vertus, yra plotų, kuriuose nepalaikoma reikiamo lygio ekonominė veikla ir tai kelia grėsmę jose esančioms gamtinėms vertybėms, taip pat yra plotų, kurie gali būti apleisti, jei nebus imtasi tinkamų veiksmų. Todėl būtina įgyvendinti veiksmus, skatinančius tų vietovių gyventojus verstis tinkama ekonomine veikla, nedarančia žalos aplinkos vertybėms. Šiuo tikslu pasitelkiama „Natura 2000“ priemonė ir parama ūkininkams, ūkininkaujantiems mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse.

Pareiškėjais pagal šią priemonę gali būti fiziniai asmenys ar privatūs juridiniai asmenys, turintys žemės valdas „Natura 2000“ tinklo vietovėse ir įpareigoti laikytis papildomų ūkinės veiklos apribojimų, numatytų specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, saugomos teritorijos tvarkymo plane, individualiuose vietovės nuostatuose ar reglamente.

„Natura 2000“ išmokos žemės ūkyje dydis yra 40 EUR/ha. Tiek vidutiniškai prarandama pajamų 1 ha dėl įvairių apribojimų „Natura 2000“ teritorijose. Siekiant aiškesnio ir paprastesnio išmokų apskaičiavimo ir administravimo, nustatomos vienodos išmokos už 1 ha žemės ūkio naudmenų.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – padėti spręsti konkrečius sunkumus, patiriamus atitinkamose vietovėse dėl direktyvų 79/409/EEB, 92/43/EEB ir 2000/60/EB įgyvendinimo, taip

padedant gerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse ir ugdant vietos bendruomenių ekologinį sąmoningumą.

- **Specialusis tikslas** - įgyvendinti aplinkosaugos reikalavimus „Natura 2000“ tinklo vietovėse, siekiant apsaugoti laukinius paukščius, natūralias buveines, saugomas rūšis ir jų buveines.
- **Veiklos tikslas** – paremti žemės ūkio valdų valdytojus „Natura 2000“ tinklo vietovėse.

2.1.9.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Vadovaujantis žemės ūkio ministro 2007 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. 3D-84 (pakeitimai: 2007-04-04 d. įsakymu Nr. 3D-144; 2007-06-13 d. įsakymu Nr.3D-301; 2007-09-12 d. įsakymu Nr.3D-410), paraiškos pagal priemonę „Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su Direktyva 2000/60/EB“ buvo renkamos nuo 2007 metų balandžio 11 d. iki 2007 metų birželio 15 d., t. y. 46 dienas.

Priemonės įgyvendinimo būklė

Pagal priemonę „Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su Direktyva 2000/60/EB“ gautos 926 paraiškos. Prašoma paramos suma paraiškose (232 tūkst. EUR) neviršijo 2007 metams šiai priemonei numatytų skirti paramos lėšų, ir sudarė 3,1 proc. nuo visos 2007–2013 metams skirtos sumos.

34 Lentelė. Priemonės „Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su direktyva 2000/60/EB“ įgyvendinimo būklė

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	7 500 000
- Iš jų: 2007 m.	EUR	232 283
Gauta paraiškų	Vnt.	926
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	232 282
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Vienai paraiškai vidutiniškai teko 251 EUR ir prašoma paremti 5 807 ha plotą.

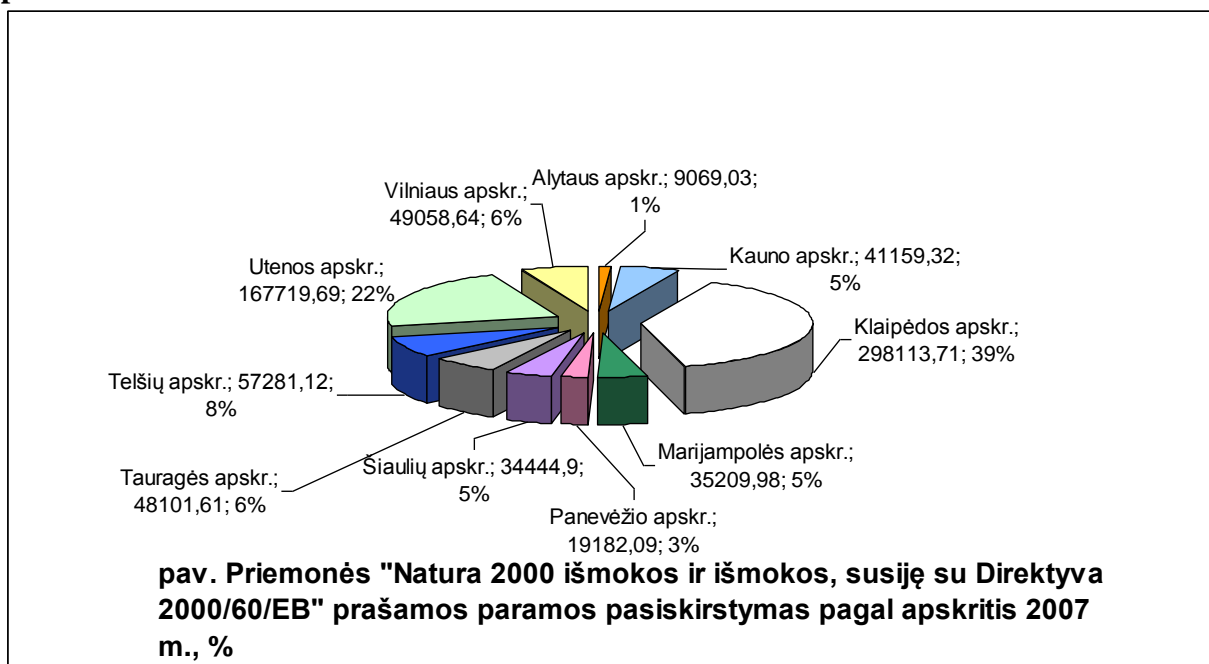
Priemonės finansinis įgyvendinimas

35 Lentelė. Priemonės „Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su direktyva 2000/60/EB“ finansinis įgyvendinimas, EUR

Skirta 2007 m.		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m.		Numatyta 2007–2013 m.		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palygint i su 07	Palygint i su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
232 283	185 826	16 146	12 916	7 500 000	6 000 000	7,0	0,2

Nors 2007 metais priemonei skirtos lėšos sutapo su prašomos paramos suma, tačiau gavėjams išmokėta tik 7,0 proc. skirtos sumos. Išmokėta suma sudaro 0,2 proc. nuo visų 2007–2013 metams skirtos sumos.

Paraiškose prašomos paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

36 Lentelė. Kiekybinis priemonės „Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su direktyva 2000/60/EB“ pažangos įvertinimas

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Paremtų valdų skaičius „Natura 2000“ tinklo vietovėse	vnt.	335	800	41,9
Paremtas žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame taikomi „Natura 2000“ apribojimai	tūkst. ha	2	54	4
Rezultato rodikliai				
sėkmingo žemės tvarkymo plotai, ha	tūkst. ha	2	54	4
biologinės įvairovės pagerinimas		2	30	6
vandens kokybės pagerinimas		2	54	4
klimate kaitos sumažinimas		2	30	6
dirvos kokybės pagerinimas atskirties ir apleistos žemės išvengimas		2	20	10

Natura 2000“ tinklo vietovėse 2007 metais paremta 335 valdos, tai sudaro 41,9 proc. nuo minimalaus 2007–2013 metų tikslo, t. y. paremti mažiausiai 800 valdų.

Pradinių priemonės rodiklių dinamika

37 Lentelė. Pradinių priemonės „Natura 2000 išmokos ir išmokos, susiję su direktyva 2000/60/EB“ rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. vnt.	2005-2006	
Išsaugotų Lietuvos senųjų veislių nykstančių gyvulių ir naminių paukščių skaičius	vnt.	4 391	
Biologinė įvairovė: paukščių populiacija žemės ūkio naudmenose:	tūkst. vnt.	Populiacija	Populiacijos pokyčiai (2001 m.)
Pempė (<i>Vanellus vanellus</i>)		18–20	Mažėja
Griežlė (<i>Crex crex</i>)		25–30	Didėja
Kurapka (<i>Perdix perdix</i>)		10–20	Mažėja
Baltasis gandrų (<i>Ciconia ciconia</i>)		12,5–13	Didėja
Karklažvirblis (<i>Passer montanus</i>)		300–500	Mažėja
Geltonoji starta (<i>Emberiza citrinella</i>)		600–750	Stabili
Dirvinis vieversys (<i>Alauda arvensis</i>)		1,1–1,5	Mažėja
Didelės gamtinės vertės žemės ir miškų plotai	299 BST užima 659 tūkst. ha (arba apie 10 proc. Lietuvos teritorijos); 77 PAST užima 542 tūkst. ha (arba 8,3 proc. Lietuvos teritorijos).		

	<p>Natūralios ir pusiau natūralios pievos sudaro 42,1 tūkst. ha ŽŪN, pelkės – 81 tūkst. ha; iš viso 3,1 proc. ŽŪN.</p> <p>Didelės gamtinės vertės miško vietovės sudaro 29,6 proc. viso miškų ploto.</p>
Vandens kokybė (tarša pesticidais ir nitratais, bendrasis maistinių medžiagų balansas)	<p>Vidutinė azoto koncentracija viršijo didžiausią leidžiamą koncentraciją (DLK) 52 proc. upių stebėjimo vietų, amonio azoto – 13 proc., nitratų – 32 proc., fosfatų – 36 proc. ir bendro fosforo kiekio – 42 proc.</p> <p>Nors šių medžiagų koncentracija viršijo DLK 77 proc. upių stebėjimo vietų, daugeliu atveju šis paviršius nebuvo didelis. Atsižvelgiant į pavojingų medžiagų koncentracijas arealuose, DLK (bent vienos iš pavojingųjų medžiagų) buvo viršyta 7,8 proc. stebėjimo vietų. Pesticidų koncentracija neviršijo DLK, tačiau jų aptikta kai kuriose upėse ir ežeruose. Nuo 1992 iki 2003 m. pesticidų rasta daugiau nei 25 upėse ir 4 ežeruose</p>

Pastaba. Pradinių rodiklių 2006 ir 2007 metų kiekybinė išraiška šiuo metu yra atnaujinama, atliekami tyrimai. Bus pateikta EK iki 2008 m. spalio 30 d.

2.1.10 II.8 Priemonė. „NATURA 2000“ išmokos (parama „NATURA 2000“ vietovėms miškuose)

(Priemonės kodas – 224)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 36 straipsnio (b) punkto (iv) papunktis ir 46 straipsnis. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 30 straipsnis ir II priedo 5.3.2.2.4 punktas.

2.1.10.1 Priemonės trumpas aprašymas

Vienas iš pagrindinių paramos, skiriamos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, tikslų yra prisidėti prie Bendrijos šeštosios aplinkosaugos veiksmų programos (AVP) įgyvendinimo, kaip nurodyta AVP reglamento preambulėje. Pagrindinis dėmesys, remiant kaimo plėtrą ir įgyvendinant AVP, skiriamas biologinei įvairovei, „Natura 2000“ tinklo valdymui, vandens ir dirvožemio apsaugai bei kitiems aplinkos apsaugos prioritetams. „Natura 2000“ tinklas yra svarbiausias Bendrijos biologinės įvairovės išsaugojimo mechanizmas.

Siekiant jį sėkmingai įgyvendinti ir miškuose, pagal šią priemonę numatoma skirti paramą privačių miškų savininkams, siekiant padėti jiems spręsti problemas, kylančias dėl „Natura 2000“ reikalavimų įgyvendinimo miškuose. „Natura 2000“ teritorijose nustatyti miškų ūkio veiklos apribojimai gerina retų ir nykstančių gyvūnų ir augalų, natūralių bei pusiau natūralių buveinių apsaugos būklę, tačiau mažina miško savininkų gaunamas pajamas arba didina veiklos išlaidas.

Kreiptis dėl paramos pagal šią priemonę gali privačių miškų savininkai ir jų asociacijos, kurių miško valdos yra „Natura 2000“ tinklo vietovėse ir kurie privalo laikytis papildomų miško ūkinės veiklos apribojimų. Tokie apribojimai turi būti taikomi konkrečiai saugomai teritorijai ir nustatyti teisės aktuose (saugomos teritorijos nuostatuose ar taisyklėse) arba saugomos teritorijos tvarkymo plane.

„**Natura 2000**“ išmokos miškų ūkyje yra nustatytos, įvertinant veiklos apribojimų, nustatytų saugomose teritorijose, poveikį privataus miško savininko ar savininkų asociacijos gaunamoms pajamoms bei susidarantis papildomas išlaidas:

- 179 EUR/ha – kai uždrausta vykdyti pagrindinius miško kirtimus arba pagrindiniai miško kirtimai yra atidėti vėlesniam laikui. Išmoka mokama tik tuomet, kai medynas yra pasiekęs IV (ūkinių) miškų grupės miškams taikomą kirtimų amžių. Pagrindinių miško kirtimų atidėjimo atveju išmoka mokama tik kirtimų atidėjimo laikotarpiu.
- 94 EUR/ha – kai leidžiami pagrindiniai miško kirtimai, tačiau jie turi būti vykdomi atvejinais kirtimais. Išmoka mokama tik laikotarpiui nuo pirmojo kirtimo iki paskutiniojo kirtimo.
- 41 EUR/ha (5 metams) – kai plynose pagrindinių miško kirtimų biržėse turi būti paliekamas papildomas skaičius neiškirstų žalių medžių.
- 49 EUR/ha – kai draudžiama 20 metų amžių pasiekusiuose ir vyresniuose medynuose sanitariniais kirtimais iškirsti visus džiūstančius ar išdžiūvusius medžius. Išmoka mokama tik tuomet, kai medynas yra retinimų amžiaus ir vyresnis.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – užtikrinti sėkmingą Direktyvų 79/409/EEB ir 92/43/EEB įgyvendinimą, teikiant specialią paramą privačių miškų savininkams, siekiant padėti jiems spręsti konkrečias problemas, kylančias dėl šių direktyvų įgyvendinimo, taip pat

padėti gerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse ir ugdyti vietos bendruomenių ekologinį sąmoningumą.

- **Specialusis tikslas** – įgyvendinti aplinkosaugos reikalavimus „Natura 2000“ tinklo vietovėse, siekiant apsaugoti laukinius paukščius, natūralias buveines, rūšis ir jų buveines.
- **Veiklos tikslas** – paremti privačių miškų savininkus, kurių miško valdos yra „Natura 2000“ vietovėse.

2.1.10.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Priemonė pradėta įgyvendinti dar prieš patvirtinant Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą. Priemonės įgyvendinimo taisyklės patvirtintos Žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr.3D-151. Pirmasis paraiškų rinkimo laikotarpis, nustatytas Žemės ūkio ministro 2007 m. vasario 22 d. įsakymu Nr.3D-84, vyko nuo 2007 m. balandžio 11 d. iki 2007 m. birželio 15 d.

Priemonės įgyvendinimo būklė

2007 metais ši priemonė buvo pradėta įgyvendinti nelaukiant Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos patvirtinimo. Tai visiškai nauja priemonė privačių miškų savininkams, neturėjusi jokio atitiktens 2004–2006 metų programiniame laikotarpyje.

38 Lentelė. Priemonės „NATURA 2000“ išmokos (parama „NATURA 2000“ vietovėms miškuose)“ įgyvendinimo būklė 2007 m.

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	25 500 000
- Iš jų: 2007 m.	EUR	94 426
Gauta paraiškų	Vnt.	61
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	94 425
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Be to, miško savininkai prieš pradėdami įgyvendinti šią priemonę nebuvo tinkamai ir pakankamai informuoti apie tokios paramos galimybes. Tai iš esmės ir lėmė, kad paramos

kreipėsi tik 61 subjektas, o prašoma paramos suma nesiekė ir dešimties procentų 2007 metams numatytų paramos lėšų.

Priemonės finansinis įgyvendinimas

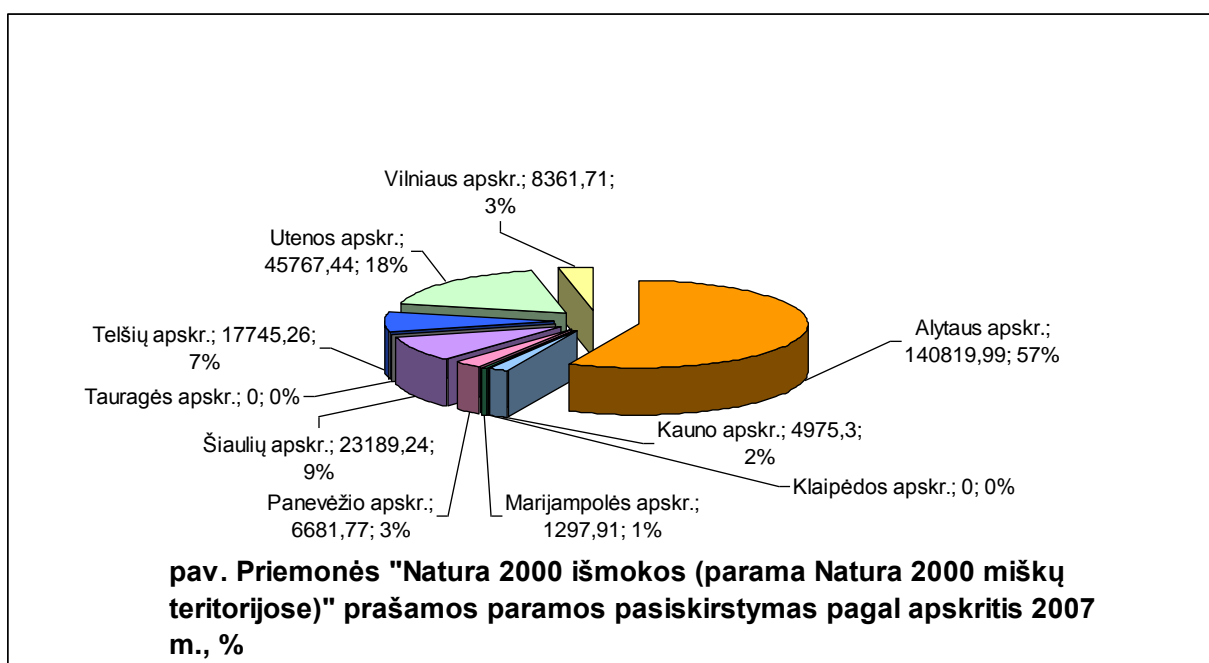
Nors paraiškos pagal šią priemonę rinktos dar 2007 metų pirmame pusmetyje, iki 2007 metų pabaigos išmokos paramos gavėjams nebuvo išmokėtos.

39 Lentelė. Priemonės „NATURA 2000“ išmokos (parama „NATURA 2000“ vietovėms miškuose)“ finansinis įgyvendinimas 2007 m.

Skirta 2007 m., EUR		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m., EUR		Numatyta 2007–2013 m., EUR		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palyginti su 2007	Palyginti su 2007–2013
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
94 426	75 541	0	0	25 500 000	20 400 000	0	0

Atkreiptinas dėmesys, kad tai yra kompensacinės išmokos, o ne investiciniai projektai, kuriems įgyvendinti reikalingas ilgas laikotarpis. Todėl tam tikras delsimas išmokėti nustatyto dydžio kompensacines išmokas gali būti aiškinamas užsitęsusiomis paraiškų administravimo procedūromis.

Prašomos paraiškose paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Kiekybinis priemonės pažangos vertinimas

Vertinant pagal 2007 metais pateiktas paraiškas galima daryti prielaidą, kad išliekant panašiam pareiškėjų aktyvumui užsibrėžti rodikliai 2013 metais nebūtų pasiekti. Tinkamai ir laiku informuojant potencialius paramos gavėjus, pareiškėjų skaičius ateityje turėtų išaugti. Labai mažas pareiškėjų skaičius (61) ir sąlyginai didelis plotas, už kurį prašoma paramos (apie 700 ha) leidžia daryti išvadą, kad paramos daugiausia kreipėsi didesnes nei vidutines privačias miško valdas turintys subjektai.

40 Lentelė. Kiekybinis priemonės „NATURA 2000“ išmokos (parama „NATURA 2000“ vietovėms miškuose) pažangos įvertinimas 2007 m.

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Paremtų valdų skaičius „Natura 2000“ teritorijose	Tūkst. vnt.	0	20	0
Paremtas miškų ūkio paskirties žemės plotas, kuriame taikomi „Natura 2000“ apribojimai	Tūkst. ha.	0	91,5	0
Rezultato rodikliai				
Biologinės įvairovės ir dirvožemio kokybės pagerėjimas	Tūkst. ha	0	91,5	0
Vandens kokybės pagerėjimas (30 proc. ploto)	Tūkst. ha	0	27	0

Atkreiptinas dėmesys, kad norint pasiekti užsibrėžtus rodiklius, paramos turėtų kreiptis visų privačių miško valdų savininkai, kurių valdos patenka į „Natura 2000“ teritorijas ir šioms teritorijoms yra nustatyti ūkinės veiklos apribojimai, už kuriuos ir mokamos išmokos pagal šią priemonę.

Pradinių priemonės rodiklių dinamika

Žiūrėkite **37 lentelę**.

2.1.11 II.9 Priemonė. Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves (mažiau palankios ūkininkauti vietovės)

(Priemonės kodas – 212)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 36 straipsnio (a) punkto (ii) papunktis, 37 straipsnis ir 50 straipsnio 3 dalis. Komisijos reglamento (EK) Nr. 1974/2006 II priedo 5.3.2.1.2 dalis.

2.1.11.1 Priemonės trumpas aprašymas

Lietuvos gamtiniai veiksniai tam tikru mastu lemia kaimo gyventojų gyvenimo kokybės regioninius skirtumus. Mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse didžiausi nenašių žemių plotai, kalvotas reljefas, vyrauja aplinkosauginiu požiūriu jautrios teritorijos, būdingi vertingi kultūriniai kraštovaizdžiai. Šiose vietovėse žemės ūkio gamybos efektyvumas mažesnis už vidutinį šalyje, vyrauja mažai modernizuotas ūkis, ūkinė veikla nepakankamai adaptuota prie specifinių vietos sąlygų ir aplinkosaugos reikalavimų. Nemaža dalis žemės ūkio naudmenų nepanaudojama gamybai.

Dažnai ūkininkaujantys mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse neturi pakankamai ekonominių alternatyvų. Todėl, tvarus žemės valdymas ir aplinkosauga mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse yra viena iš svarbiausių šių vietovių gyvybingumo ir patrauklumo sąlygų. Įtvirtinant daugiafunkciškumą žemės ūkio veikla mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse tampa naudinga visuomenei – išsaugomas tautinis paveldas, prižiūrimas kultūrinis kraštovaizdis.

Paramos gavėjai pagal šią priemonę turi atitikti šiuos reikalavimus:

- Pareiškėjas turi atitikti bendrąsias nuostatas bei reikalavimus, nustatytus KPP I priedo 2 dalyje.
- Fizinis arba juridinis asmuo turi deklaruoti žemės ūkio naudmenas (ariamąją žemę, ganyklas ir pievas, daugiametes kultūras).
- Ūkis arba jo dalis, už kurią siekiama gauti kompensacines išmokas, turi būti MPŪV.
- Ūkio dydis MPŪV turi būti ne mažesnis nei 1 ha ŽŪN.
- Fizinis arba juridinis asmuo įsipareigoja ūkininkauti ne trumpiau kaip 5 metus nuo pirmosios gautos išmokos pagal šią priemonę.

- Fizinis arba juridinis asmuo privalo laikytis geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų (vėliau – kompleksinio paramos susiejimo reikalavimų).
- Norintis gauti paramą pareiškėjas, turintis pievas ir ganyklas, privalo atitikti bent vieną iš šių kriterijų: gaminti prekinę žemės ūkio produkciją; turėti bent 0,2 SGV/ha; 1/3 ŽŪN turi sudaryti dirbama žemė.

Lietuvoje parama diferencijuojama pagal natūralių gamtinių veiksnių, ribojančių ūkininkavimą, intensyvumą, ūkio specifiką ir ūkyje gaminamą produkciją. MPŪV analizė parodė žymius šių vietovių skirtumus. Todėl MPŪV skirstomos į dvi kategorijas: didelio nepalankumo vietovės (DNV) ir mažo nepalankumo vietovės (MNV).

Vietovėse iki 150 ha parama siekia 100 proc. Vėliau išmokos bus atitinkamai mažinamos: vietovėse nuo 151 ha iki 250 ha – 85 proc.; nuo 251 iki 500 ha – 70 proc.; per 501 ha – iki 50 proc. Didelio nepalankumo vietovėse išmoka yra iki 75,3 EUR/ha, mažo nepalankumo vietovėse – iki 56,5 EUR/ha. Viršijus priemonėje vieniems metams numatytą lėšų sumą, išmoka gali būti proporcingai mažinama visiems paramos gavėjams arba išmokos gali būti mažinamos kasmet tiesioginių išmokų kasmetinio padidėjimo suma.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** - išsaugoti kraštovaizdį, biologinę įvairovę bei palaikyti gyvybingą kaimo bendruomenę MPŪV.
- **Specialusis tikslas** - užtikrinti subalansuotą žemės ūkio paskirties žemės naudojimą, įgyvendinant Geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimus.
- **Veiklos tikslas** – paremti pagal šią priemonę fizinius ir juridinius asmenis, ūkininkaujančius MPŪV.

2.1.11.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Paramai pagal priemonę „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves (mažiau palankios ūkininkauti vietovės)“ 2007 metais vienintelis kvietimas teikti paraišką buvo patvirtintas Žemės ūkio ministro įsakymu Nr.3D-84 (2007-02-22). Paraiškų surinkimo laikotarpis – 2007-04-11 – 2007-06-15.

Priemonės įgyvendinimo būklė

41 Lentelė. Priemonės „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves (mažiau palankios ūkininkauti vietovės)“ įgyvendinimo būklė

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	287 033 696
- Iš jų: 2007 m.	EUR	61 432 946
Gauta paraiškų	Vnt.	104 440
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	61 432 945
Įvertinta paraiškų	Vnt.	NA
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	50 696
	EUR	29 232 898

2007 metais numatyta išmokėti 21,4 proc. 2007–2013 metams priemonės įgyvendinimui numatytos paramos sumos. 2007 metais pateiktose paraiškose prašoma paramos suma sudaro 100 proc. 2007 metams numatytos paramos sumos.

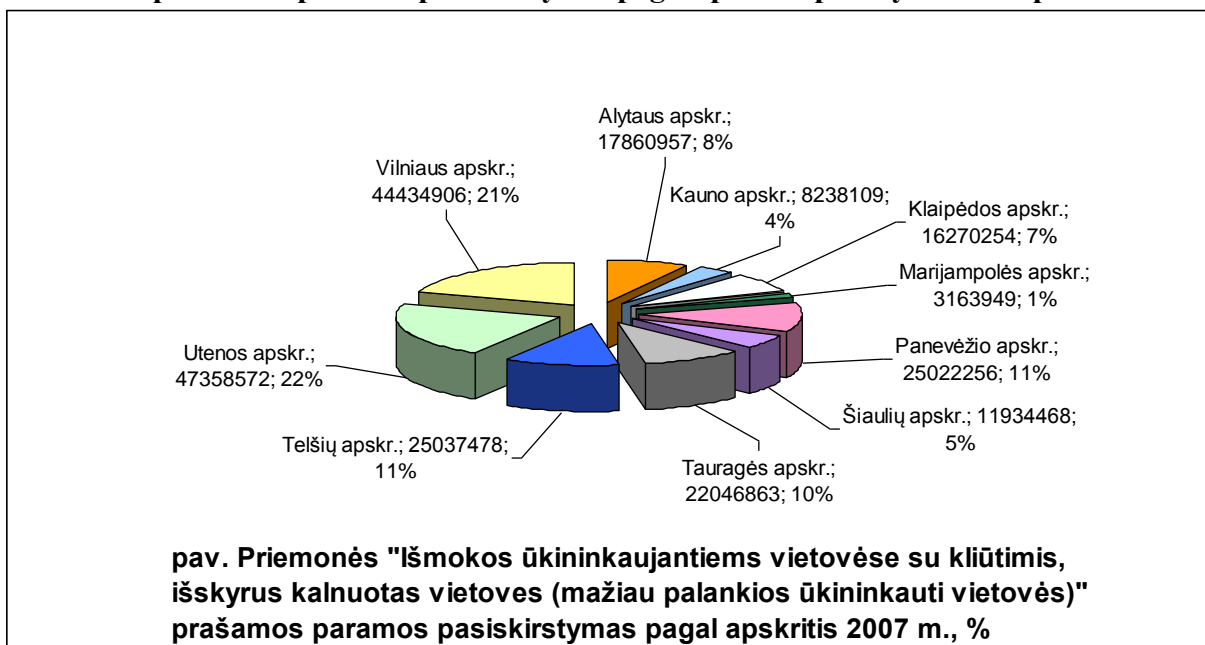
Priemonės finansinis įgyvendinimas

42 Lentelė. Priemonės „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves (mažiau palankios ūkininkauti vietovės)“ finansinis įgyvendinimas

Skirta 2007 m.		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m.		Numatyta 2007–2013 m.		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palyginti su 07	Palyginti su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
61 432 946	49 146 357	27 536 927	22 029 730	287 033 696	229 626 957	44,8	9,6

2007 metais priemonės įgyvendinimui skirta 61 mln. eurų. 2007 metais paramos gavėjams išmokėta 44,8 proc. 2007 metams skirtos paramos sumos ir 9,6 proc. 2007–2013 metams numatytos paramos sumos.

Prašomos paraiškose paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

43 Lentelė. Kiekybinis priemonės „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves (mažiau palankios ūkininkauti vietovės)“ pažangos įvertinimas

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Paremtų valdų skaičius pagal kategoriją:		105,3	110	95,72
-iš jų: didelio nepalankumo	tūkst. vnt.	23,4	35	66,86
mažo nepalankumo		81,9	85	96,35
Paremtas žemės ūkio naudmenų plotas pagal kategoriją:		1070,62	1 000	107,06
-iš jų: didelio nepalankumo	tūkst. ha	193,14	200	96,57
mažo nepalankumo		877,48	800	109,68
Rezultato rodikliai				
Sėkmingo vietovių tvarkymo plotai		0	440	
-iš jų: biologinės įvairovės pagerėjimas		0	110	
vandens kokybės pagerėjimas	tūkst. ha	0	55	
klimato kaitos poveikio sumažinimas		0	110	
dirvožemio kokybės pagerėjimas		0	55	
žemės apleidimo išvengimas		0	110	
Apleistų žemių augimo sumažinimas	proc.	0	20	

IV Kryptis „Leader metodo įgyvendinimas“

2.1.12 IV.3 Priemonė. Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti

(Priemonės kodas – 431)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 59 straipsnis, 63 straipsnio (c) punktas. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 38 straipsnis, II priedo 5.3.4.3 punktas.

2.1.12.1 Priemonės trumpas aprašymas

Bendruomeninio judėjimo plėtra, teigiamos politinės nuostatos šio judėjimo atžvilgiu, kaimo gyventojų ir vietos valdžios dialogo gerėjimas sprendžiant kaimo vietovių problemas, visų kaimo plėtros dalyvių įtraukimas į vietos plėtros strategijų rengimą ir įgyvendinimą skatina kaimo gyventojus gerinti savo įgūdžius, siekiant efektyviau spręsti vietos problemas.

Dalis kaimo bendruomenių, vietos veiklos grupių organizaciniu požiūriu dar nepakankamai stiprios, todėl reikia ir toliau didinti jų narių kvalifikaciją. Ypač aktualūs tokie mokymai kaip sociologija, dalykinė komunikacija, bendravimo įgūdžiai, organizacijos strateginis valdymas ir planavimas, profesionali projektų vadyba ir kt.

Tikėtina, kad išibėgėjęs vietos plėtros strategijų rengimo ir įgyvendinimo procesas neatslūgs ir parama vietos veiklos grupių veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti ir toliau išliks aktuali.

Priemonė apima keturias veiklos sritis. Pirmoji veiklos sritis „Parama VVG veiklai“ numato finansuoti atlyginimą vietos plėtros strategijos įgyvendinimą administruojančiam (-iems) asmeniui (-ims) ir (arba) finansininkui, patalpų išlaikymo, įrangos įsigijimo, kanceliarinių prekių, dalyvavimo VVG tinkle, kituose nacionaliniuose ir Europos tinkluose, kitas administravimo išlaidas, reikalingas efektyviam vietos plėtros strategijos administravimui.

Antroji veiklos sritis „Techninė parama kaimo vietovių studijoms atlikti, vietos plėtros strategijoms rengti ir (arba) atnaujinti, asmenims, rengiantiems arba atnaujinantiems vietos plėtros strategiją, mokyti“ numato paramą kaimo vietovių studijoms atlikti, vietos plėtros strategijoms rengti ir (arba) atnaujinti, asmenims, rengiantiems arba atnaujinantiems vietos plėtros strategiją, mokyti, finansuoti bendrąsias, viešinimo išlaidas.

Trečioji veiklos sritis - „Parama vietos plėtros strategiją įgyvendinantiems asmenims mokyti, konsultuoti“ numato paramą vietos plėtros strategiją įgyvendinantiems asmenims mokyti, konsultuoti, finansuoti bendrąsias, viešinimo išlaidas.

Ketvirtoji veiklos sritis - „Parama potencialių vietos projektų vykdytojų, esančių VVG teritorijoje, aktyvumui skatinti“ numato finansuoti potencialių vietos projektų vykdytojų, esančių VVG teritorijoje, aktyvumo skatinimo, bendrąsias, viešinimo išlaidas.

Kreiptis dėl paramos turi teisę VVG, turinčios Žemės ūkio ministerijos patvirtintas vietos plėtros strategijas (reikalavimas turėti parengtą ir Žemės ūkio ministerijos patvirtintą vietos plėtros strategiją netaikomas, kai prašoma paramos pagal priemonės antrąją veiklos sritį).

Paramos intensyvumas:

- Pirmoji veiklos sritis – finansuojama iki 100 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų; didžiausia paramos suma VVG veiklai negali viršyti 20 proc. lėšų, numatytų vietos plėtros strategijai įgyvendinti;
- Antroji veiklos sritis – finansuojama iki 100 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų; didžiausia paramos suma vienam projektui – iki 20 tūkst. EUR;
- Trečioji veiklos sritis – finansuojama iki 100 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų; didžiausia paramos suma vienam projektui – iki 100 tūkst. EUR;
- Ketvirtoji veiklos sritis – finansuojama iki 100 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų; didžiausia paramos suma vienam projektui – iki 100 tūkst. EUR.

Priemonės tikslai:

• **Bendrieji tikslai**

1. Telkti kaimo gyventojus ir ugdyti jų gebėjimus veikti kartu.
2. Rengti integruotas vietos plėtros strategijas ir organizuoti jų įgyvendinimą naujais būdais ir metodais, tikslingai naudojant vietos išteklius ir viešąją paramą.
3. Užtikrinti efektyvią VVG veiklą, įgyvendinant *LEADER* metodą, įgyjant įgūdžius ir aktyviai juos taikant.

• **Specialieji tikslai**

1. Remti VVG veiklą.
2. Remti vietos plėtros strategijų rengimą ir (arba) tobulinimą.
3. Remti VVG ir kaimo gyventojų gebėjimų ugdymą.

2.1.12.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Paramai pagal priemonės „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ antrąją veiklos sritį 2007 metais buvo vienas kvietimas teikti paraiškas. Paraiškų surinkimo laikotarpis – 2007-11-26-2008-12-31.

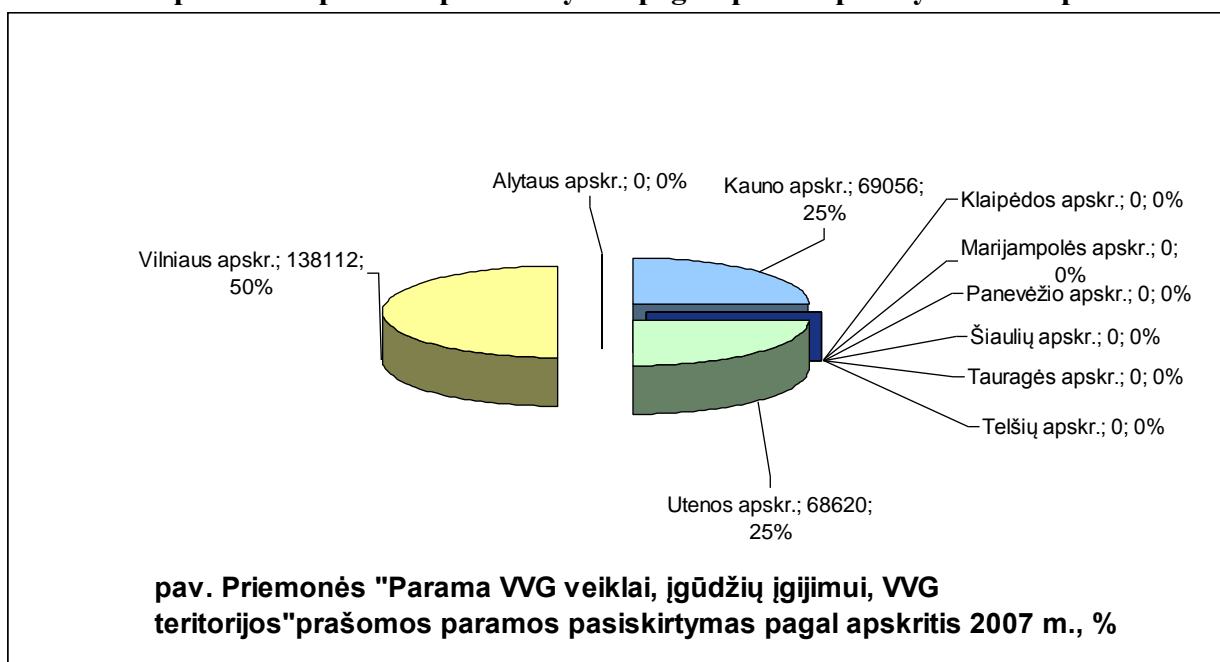
Priemonės įgyvendinimo būklė

44 Lentelė. Priemonės „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ įgyvendinimo būklė 2007 m.

	Matav. vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	5 850 000
- Iš jų: 2007 m.	EUR	79 874
Gauta paraiškų	Vnt.	4
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	79 874
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

2007 metais numatyta išmokėti 1,4 proc. 2007–2013 metams priemonės įgyvendinimui numatytos paramos sumos (be paramos pagal pirmąją veiklos sritį). 2007 metais pateiktose paraiškose prašoma paramos suma sudaro 100 proc. 2007 metams numatytos paramos sumos.

Prašomos paraiškose paramos pasiskirstymas pagal apskritis parodytas šiame paveiksle:

Priemonės finansinis įgyvendinimas

45 Lentelė. Priemonės „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ finansinis įgyvendinimas

Skirta 2007 m.		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m.		Numatyta 2007–2013 m.		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palyginti su 07	Palyginti su 07–13
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
79 874	63 899	0	0	5 850 000	4 680 000	0	0

2007 metais paramos lėšos nebuvo išmokėtos.

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

46 Lentelė. Kiekybinis priemonės „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ pažangos įvertinimas

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
Produkto rodikliai				
Paremtų veiklų skaičius:				
- 1 veiklos sritis – paremta VVG	Vnt.	-	50	0
- 2 veiklos sritis paremta VVG	Vnt.	0	69	0
iš jų: rengiančios VPS	Vnt.	0	19	0

	Matav. Vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
tobulinančios VPS	Vnt.	0	50	0
- 3 ir 4 veiklos sritys – įgyvendinta projektų	Vnt.	-	40	0
Rezultato rodikliai				
Dalyvių, sėkmingai pabaigusių mokymo kursus, skaičius	Tūkst.	0	1	0

2007 metais produkto bei rezultato rodikliai negali būti vertintini, kadangi paramos lėšos nebuvo išmokėtos, o pagal 1 ir 3 bei 4 veiklos sritis paraiškos nebuvo renkamos.

Pradinių rodiklių dinamika

47 Lentelė. Priemonės „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ pradinių rodiklių dinamika

Pradiniai rodikliai/Metai	Matav. Vnt.	2005	2006	2007
VVG plėtra:				
- atrinktų VVG skaičius	Vnt.	-	10	10
- kaimo gyventojų skaičiaus dalis atrinktose VVG teritorijose	Proc.	-	35	35
Užimtumo lygio ne žemės ūkio sektoriuje didėjimas	Proc.	3,4	4,5	6,2

V Kryptis „Techninė pagalba“

2.1.13 Priemonė. Techninė pagalba

(Priemonės kodas – 511)

Teisinis pagrindas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 II skyriaus 66 ir 68 straipsniai.

Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 41 straipsnis ir II priedo 16 punktas.

2.1.13.1 Priemonės trumpas aprašymas

2004–2006 m. BPD ir KPP priemonių įsisavinimas vyko sėkmingai, tačiau ne pagal visas priemones buvo pasiekti finansiniai ir fiziniai rodikliai. Todėl labai svarbu padidinti galimybę efektyviau panaudoti KPP 2007–2013 m. paramos lėšas, siekiant efektyvios, subalansuotos ekonominės, socialinės ir regioninės ekonominių veiklų plėtros kaime. Techninės pagalbos priemonės būtinumą sėkmingam KPP įgyvendinimui patvirtina atlikto tyrimo apie BPD 2004–2006 m. programos priemonių įgyvendinimo patirtį gauti duomenys - daugiau kaip

pusė, neteikusiųjų paraiškas paramai gauti, apie priemones turėjo per mažai informacijos. Naujuoju finansiniu laikotarpiu žemdirbiai galės siekti paramos daugiau negu 40 priemonių ir veiklos sričių. Todėl šios priemonės įgyvendinimas, remiant veiklas, reikalingas KPP įgyvendinti, valdyti ir pristatymui visuomenei gerinti, suteiks galimybę didesniai kaimo gyventojų skaičiui siekti ūkininkavimo pažangos bei kaimo infrastruktūros gerinimo, pasinaudojant KPP 2007–2013 m. skiriama finansine parama.

Siekiant efektyvaus priemonės įgyvendinimo, išskiriamos trys techninės pagalbos veiklos sritys: 1) Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei, 2) Informavimas ir viešumas ir 3) Lietuvos kaimo tinklas.

Pagal veiklos sritis yra trys paramos gavėjai: valdymo institucija – Žemės ūkio ministerija (ŽŪM); mokėjimo institucija – Nacionalinė mokėjimo agentūra (NMA) ir Lietuvos kaimo tinklo nariai (LKT).

Techninės pagalbos priemonės finansuojamos iki 100 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų.

Priemonės tikslai:

- **Bendrasis tikslas** – užtikrinti efektyvų KPP įgyvendinimą, remiant veiklas, reikalingas KPP įgyvendinti, valdyti, efektyvumui ir pristatymui visuomenei gerinti.
- **Specialieji tikslai**
  1. Užtikrinti tinkamą programos parengimą, valdymą, priežiūrą ir kontrolę;
  2. Remti veiklas, būtinas efektyviam programos viešinimui bei visuomenės informuotumui apie ES paramą gerinti;
  3. Per LKT remti bendradarbiavimą, geros praktikos ir informacijos mainus bei sklaidą tarp kaimo plėtros dalyvių.
- **Veiklos tikslas** – pagerinti, išplėsti, skatinti ir maksimaliai didinti KPP poveikį Lietuvoje, tinkamai administruojant ir valdant lėšas.

2.1.13.2 Priemonės įgyvendinimo pažanga

Priemonės įgyvendinimo administravimas

Siekiant užtikrinti sklandų ir savalaikį priemonės įgyvendinimą, 2007 metais ŽŪM paruošti ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro patvirtinti įsakymai:

1. 2007-11-08 Nr. 3D-489 – Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Techninė pagalba“ pirmos veiklos srities „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei“ ir antros veiklos srities „Informavimas ir viešumas“ 2007-2009 metų lėšų limito patvirtinimo;

2. 2007-11-05 Nr. 3D-485 – Dėl 2007–2013 metų techninės paramos išlaidų;

3. 2007-07-10 Nr. 3D-326 – Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Techninė pagalba“ priežiūros komiteto sudėties ir darbo reglamento patvirtinimo;

4. 2007-05-31 Nr. 3D-270 – Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Techninė pagalba“ pirmos veiklos srities „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei“ ir antros veiklos srities „Informavimas ir viešumas“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo;

5. 2007-05-23 Nr. 3D-247 – Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos pasirengimo administruoti Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšas II ir III etapų analizės ir apžvalgos atlikimo paslaugų pirkimo išlaidų priskyrimo apmokėjimui iš Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 5 prioriteto „Techninė parama“ 5.1 priemonės ir kitų programų lėšų metodikų patvirtinimo;

6. 2007-02-02 Nr. 3D-43 – Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos pasirengimo administruoti Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšas I etapo analizės ir apžvalgos atlikimo paslaugų pirkimo išlaidų priskyrimo apmokėjimui iš Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 5 prioriteto „Techninė parama“ 5.1 priemonės ir kitų programų lėšų metodikos.

7. 2007 07 13. Nr. 3D-340 – Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007-2013 metų veiksmų programos V prioritutinės krypties „Techninė parama“ įgyvendinimo taisyklės.

Priemonės įgyvendinimo būklė

48 Lentelė. Priemonės „Techninė pagalba“ įgyvendinimo būklė

Rodikliai	Matavimo vnt.	Reikšmė
Numatyta KPP 2007–2013 m.	EUR	92 979 200
- Iš jų: 2007 m.	EUR	34 041 359
Gauta paraiškų	Vnt.	4
Prašoma paramos suma paraiškose	EUR	34 041 359
Įvertinta paraiškų	Vnt.	0
Pasirašyta sutarčių/Autorizuota	Vnt.	0
	EUR	0

Priemonės Techninė pagalba įgyvendinimui 2007 metais paskirta lėšų dalis sudarė 36 proc. 2007–2013 metais numatytų lėšų šiai priemonei įgyvendinti. Pažymėtina, kad paraiškose prašoma paramos suma numatyta 2007–2009 metų išlaidoms.

Priemonės finansinis įgyvendinimas

49 Lentelė. Priemonės „Techninė pagalba“ finansinis įgyvendinimas

Skirta 2007 m.		Išmokėta paramos gavėjams 2007 m.		Numatyta 2007–2013 m.		Įgyvendinimas, proc.	
Viso	ES	Viso	ES	Viso	ES	Palyginti su 2007 m.	Palyginti su 2007–2013 m.
1	2	3	4	5	6	7=3/1	8=3/5
Pirma veiklos sritis „Parama programos parengimui, valdymui ir kontrolei“							
				51 138 560	38 353 920		
Antra veiklos sritis „Informavimas ir viešumas“							
				32 542 720	24 407 040		
Trečia veiklos sritis „Lietuvos kaimo tinklas“							
				9 297 920	6 973 440		
Iš viso priemonei „Techninė pagalba“							
34 041 359	25 531 019			92 979 200	69 734 400		

2007–2013 metų laikotarpiui didžioji dalis priemonės įgyvendinimo lėšų numatoma skirti pirmos veiklos sričiai, t. y., programos parengimui, valdymui ir kontrolei – 55 proc.,

mažiausiai – 10 proc. Lietuvos kaimo tinklo įkūrimui ir jo veiklai, orientuotai į subalansuotą kaimo ir žemės ūkio plėtrą ir šiek tiek daugiau nei trečdalis lėšų skiriama KPP viešinimui.

Kiekybinis priemonės pažangos įvertinimas

50 Lentelė. Kiekybinis priemonės „Techninė pagalba“ pažangos įvertinimas

	Matavimo vnt.	2007 m.	2013 m. tikslas	Proc.
A	B	1	2	3=1/2
1. Veiklos sritis „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei“				
1.1. sukurtų darbo vietų skaičius	vnt.	31	130	24
1.2. techninių priemonių, kompiuterių ir programinės įrangos, reikalingos KPP įgyvendinti ir administruoti kiekis	vnt.	2	1000	0,2
1.3. studijų, tyrimų skaičius	vnt.	1	100	1
1.4. KPP priežiūros komiteto organizacinė veikla ir kitų pakomitečių veikla ir t.t.	vnt.	0	50	0
1.5. Ekspertų samdymas	vnt.	0	20	0
1.6. Audito ir atrankinių patikrų organizavimas	vnt.	0	15000 (metams)	0
2. Veiklos sritis „Informavimas ir viešumas“				
2.1. Organizuotų seminarų, konferencijų, mokymų, kitų viešinimo ir informavimo renginių bei dalyvavusių juose asmenų skaičius	vnt.	642 (1 269 dalyviai)	500 (metams)	128
2.2. Publikacijų žiniasklaidos priemonėse skaičius	vnt.	453	1000 (metams)	45
2.3. Specializuotų interneto svetainių lankomumo statistika	vnt.	0	5000 (metams)	0
2.4. Studijų, tyrimų skaičius	vnt.	0	7	0

Įgyvendinant priemonę Techninė pagalba, 2007 metais didžiausias dėmesys skirtas viešinimui ir informavimui apie KPP 2007–2013 metų priemones, jų įgyvendinimui skiriamas lėšas ir reikalavimus. Tam buvo skirtos 172 televizijos laidos ir apie 470 radijo laidų, tai 28 proc. didesnis skaičius nei planuotas. Publikacijų skaičius tesiekė 45 proc. numatyto kiekvieniams metams. Organizuotuose seminaruose, konferencijose, mokymuose dalyvavo daugiau nei 1200 asmenų.

3 FINANSINIS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

2007 metų KPP įgyvendinimo įsipareigojimams skirta 193,04 mln. EUR, iš jų – 148,09 mln. eurų iš EŽŪFKP. Jau 2007 metais pagal II krypties priemones „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves“, „Natura 2000 išmokos ir išmokos, susijusios su Direktyva 2000/60/EB“ ir „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ buvo išmokėta 27,65 mln. eurų.

51 Lentelė. Finansinis programos įgyvendinimas Eurais

Kryptys ir (arba) priemonės	Metų išmokos - 2007 metai	
	EŽŪFKP	IŠ VISO
I kryptis „Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“		
111 Profesinio mokymo ir informavimo veikla	0	0
112 Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas	0	0
113 Ansktyvasis pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos	0	0
iš kurių pereinamojo laikotarpio išlaidos pagal Reglamentą (EB) Nr.1320/2006	0	0
114 Naudojimasis konsultavimo paslaugomis	0	0
121 Žemės ūkio valdų modernizavimas	0	0
iš kurių pereinamojo laikotarpio išlaidos pagal Reglamentą (EB) Nr.1320/2006	0	0
122 Miškų ekonominės vertės didinimas	0	0
123 Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas	0	0
125 Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra	0	0
141 Pusiau natūrinis ūkininkavimas	0	0
I kryptis iš viso	0	0
   iš kurių pereinamojo laikotarpio išlaidos pagal Reglamentą (EB) Nr.1320/2006	0	0
II kryptis „Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas“		
212 Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves (mažiau palankios ūkininkauti vietovės)	22 029 730	27 536 927
213 Natura 2000 išmokos ir išmokos, susijusios su Direktyva 2000/60/EB (Parama "Natura2000" vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje)	12 916	16 146

214 Agrarinės aplinkosaugos išmokos iš kurių pereinamojo laikotarpio išlaidos pagal Reglamentą (EB) Nr.1320/2006	77 038 0	96 298 0
221 Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku iš kurių pereinamojo laikotarpio išlaidos pagal Reglamentą (EB) Nr.1320/2006	0 0	0 0
223 Pirmas ne žemės ūkio paskirties ir apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku iš kurių pereinamojo laikotarpio išlaidos pagal Reglamentą (EB) Nr.1320/2006	0 0	0 0
224 Natura 2000 išmokos (parama Natura 2000 miškų teritorijose)	0	0
225 Miškų aplinkosaugos išmokos	0	0
226 Miškininkystės potencialo atkūrimas ir prevencinių priemonių įdiegimas	0	0
227 Pelno nesiekiančios investicijos miškuose	0	0
II kryptis iš viso	22 119 684	27 649 371
iš kurių pereinamojo laikotarpio išlaidos pagal Reglamentą (EB) Nr.1320/2006	0	0
III kryptis „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“		
311 Perėjimas prie ne žemės ūkio veiklos	0	0
312 Parama verslo kūrimui ir plėtrai	0	0
313 Kaimo turizmo veiklos skatinimas	0	0
322 Kaimo atnaujinimas ir plėtra	0	0
III kryptis iš viso	0	0
IV kryptis „Leader metodo įgyvendinimas“		
413 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas	0	0
421 Tarptautinis ir tarptautinis bendradarbiavimas	0	0
431 Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti	0	0
IV kryptis iš viso	0	0
Techninė pagalba	0	0
Programai iš viso	22 119 684	27 649 371
iš kurių pereinamojo laikotarpio išlaidos pagal Reglamentą (EB) Nr.1320/2006	0	0

4 TĘSTINIO VERTINIMO VEIKLA

Stebėsenos ir vertinimo teisinis reglamentavimas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698 86 straipsnis nustato, kad kiekviena valstybė narė kaimo plėtros programai parengia **tęstinio vertinimo sistemą**.

Ruošiant Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą buvo atlikas šios programos pasekmių aplinkai išankstinis įvertinimas ir Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos išankstinis įvertinimas (*ex-ante*).

4.1 Stebėsenos ir vertinimo sistema

Stebėsenos ir vertinimo tikslas – aktualizuoti ir tobulinti Programą, siekiant didinti paramos veiksmingumą, efektyvumą, naudingumą ir tęstinumą.

Stebėsenos ir vertinimo uždaviniai:

- **Organizuoti ir atlikti programos įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą:**
  - nagrinėti programos pažangą, remiantis produkto, rezultato rodikliais (stebėseną);
  - stebėsenos ataskaitų bei kitų teminių vertinimų pagrindu atlikti tęstinį programos vertinimą;
  - nagrinėti ir vertinti pasiūlymus dėl esminių programos keitimų;
  - tęstinio vertinimo veikloje bendradarbiauti su Komisija;
- **Stiprinti programos vertinimo gebėjimus** (paskaitos, seminarai, apsisikeitimo patirtimi renginiai, tarpinstitucinis bendradarbiavimas, vertinimo koordinavimo grupė)

Tęstinio vertinimo sistemą sudaro šios sudedamosios dalys:

- **Tęstinis programos vertinimas**

Kasmetinis programos įgyvendinimo vertinimas ir ataskaita kaip sudėtinė kasmetinės metų pažangos ataskaitos dalis.

Kasmetiniai programos įgyvendinimo vertinimai du kartus per 2007–2013 m. laikotarpį apibendrinami **įgyvendinimo vidurio 2010 m. (mid term)** ir **galutinio 2015 m. (ex-post)** programos vertinimo ataskaitose.

- **Papildomi teminiai vertinimai**

Šie vertinimai atliekami Komisijos iniciatyva detaliam priemonės, krypties įgyvendinimo problemų ar administravimo klausimų nagrinėjimui).

- **Strateginės stebėsenos** ataskaitos (2010 m. ir po to kas du metus t. b. pateikiama Nacionalinės kaimo plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaita).
- **Kasmetinės metų pažangos ataskaitos** (kasmet iki birželio 30 d.)
- **Stebėsenos rodiklių sistema**

Programos stebėsenos ir vertinimo schema pateikta 1 priede.

Mokėjimo agentūra, administruodama programą, duomenų bazėje nuolat kaupia informaciją apie programos įgyvendinimą ir pagal valdymo institucijos pavedimą du kartus per mėnesį (iki 5 ir 20 kiekvieno mėnesio dienos) pateikia jai informaciją apie Programos priemonių įgyvendinimo būklę: pateiktų paraiškų skaičių bei prašomą paramos sumą, pasirašytų sutarčių skaičių bei paramos sumą, išmokėtas lėšas bei prognozes. Valdymo institucijai paprašius, Agentūra teikia informaciją ir dažniau bei įvairiais pjūviais (pvz., pagal tam tikras apskritis ar rajonus).

Valdymo institucija (stebėsenos ir vertinimo koordinatorius - Kaimo plėtros departamento Kaimo plėtros programų priežiūros ir vertinimo skyrius) atlieka šias funkcijas:

- apibendrina Agentūros pateiktus duomenis, nuolat stebi Programos įgyvendinimo kokybę, pasinaudodama finansiniais, pajėgumų ir rezultatų rodikliais, ir apie tai informuoja Stebėsenos komitetą;
- kasmet, ne vėliau kaip vasario 28 d., parengia pavedimą Agentūrai dėl visų duomenų, reikalingų metų pažangos ataskaitos parengimui, pateikimo bei organizuoja mokslinio tyrimo, įvertinančio Programos priemonių tikslų ir uždavinių įgyvendinimą, atlikimo paslaugos pirkimą;
- apibendrinusi Agentūros pateiktus duomenis bei mokslinio tyrimo medžiagą, ne vėliau kaip iki birželio 15 d. parengia Programos metų pažangos ataskaitą;
- ne vėliau kaip iki birželio 25 d. organizuoja Stebėsenos komiteto posėdį ir teikia jam svarstyti bei tvirtinti parengtą metų pažangos ataskaitą;
- pataiso metų pažangos ataskaitą pagal Stebėsenos komiteto pastabas ir kasmet (nuo 2008 m. iki 2016 m.) iki birželio 30 d. pateikia Komisijai metų pažangos ataskaitą;
- gavusi iš Komisijos pastabų dėl metų pažangos ataskaitos, informuoja apie tai Stebėsenos komitetą ir pataiso ataskaitą pagal pateiktas pastabas;

- 2010 m., 2012 ir 2014 m. iki spalio 1 d. parengia ir pateikia Komisijai suvestinę strateginės stebėsenos ataskaitą;
- organizuoja Vertinimo koordinavimo grupės sukūrimą ir dalyvauja jos veikloje;
- numatydami visus privalomus tęstinius (kasmetinius, tarpinį ir *ex-post*) ir kitus būtinus teminius vertinimus, kasmet nuo 2008 m. rengia metinius vertinimo planus ir teikia juos svarstyti Vertinimo koordinavimo grupei;
- nuo 2008 m. kasmet organizuoja *tęstinių ir teminių* vertinimų paslaugos viešuosius pirkimus;
- informuoja Stebėsenos komitetą apie vertinimo veiklą bei atliktų vertinimų rezultatus;
- 2010 m. rengia tarpinio vertinimo ataskaitą ir pateikia ją svarstyti Stebėsenos komitetui, o jam pritarus, siunčia Komisijai;
- 2015 m. rengia *ex-post* vertinimo ataskaitą ir pateikia ją svarstyti Stebėsenos komitetui, o jam pritarus, siunčia Komisijai;
- organizuoja vertinimo išvadose suformuluotų rekomendacijų įgyvendinimą.

Stebėsenos komiteto funkcijos:

- remdamasis valdymo institucijos pateiktais dokumentais, peržiūri pažangą, padarytą vykdant konkrečius programos uždavinius;
- prieš Valdymo institucijai išsiunčiant metų pažangos ataskaitą Komisijai, svarsto ir tvirtina šią ataskaitą, pateikia pastabas;
- gali siūlyti valdymo institucijai pakeisti arba peržiūrėti programą ar pagerinti vadovavimą programai, įskaitant jos finansų valdymą;
- nagrinėja įgyvendinimo ir tęstinių vertinimų rezultatus;
- stebi vertinimo išvadose suformuluotų rekomendacijų įgyvendinimą;
- svarsto ir tvirtina pasiūlymus iš dalies keisti Komisijos sprendimo dėl EŽŪFKP įnašo turinį.

Vertinimo koordinavimo grupės funkcijos:

- svarsto ir tvirtina metinius vertinimo planus;
- analizuoja jų įgyvendinimo veiklą;

- svarsto ir teikia pasiūlymus valdymo institucijai dėl vertinimo techninių specifikacijų;

- svarsto vertinimų rezultatus;
- teikia kitus pasiūlymus valdymo institucijai.

4.2 Duomenų kaupimo sistema ir įdiegimo darbai

4.2.1 Duomenų kaupimo sistema

Agentūra, besirengdama administruoti KPP priemones, įdiegė Kaimo paramos programų administravimo informacinę sistemą (KPPAIS2) ir modifikavo Pareiškėjų registravimo informacinę sistemą (STIS) bei Finansų apskaitos sistemą (FAS).

Kuriant informacines administravimo sistemas naudojamos šiais standartais ir metodikomis:

1. Saugumo užtikrinimo standartais: **ISO27001, ISO27002**;
2. IT paslaugų valdymo metodika: **ITIL**;
3. Sistemų kūrimo metodikomis: **Oracle CDM, Oracle AIM**.

4.2.2 Sistemų įdiegimo eiga

STIS modifikavimo etapai

52 Lentelė. STIS modifikavimo etapai

Etapas	Funkcionalumas	Diegimo data
I.	Paraiškos sukūrimas. KPP priemonių, pagal kurias parama mokama už deklaruotus plotus, paraiškų priėmimo ir registravimo funkcionalumas.	2007-03-14
II.	Neatitikimų sutikrinimo funkcionalumo modifikavimas. STIS pakeitimai, susiję su Tiesioginės paramos skyriaus poskyrių reorganizacija.	2007-07-09
III.	Paramos patvirtinimo ir išmokų skaičiavimo funkcionalumo modifikavimas.	2007-09-24
IV.	Ataskaitų sukūrimas. STIS baigiamieji darbai.	2007-12-10
V.	Neatitikimo „Pareiškėjas nesilaiko produkcijos gamybos reikalavimo priemonėje Mažiau palankios ūkininkauti vietovės“ išnagrinėjimo modifikavimas	2008-02-28
VI.	Deklaruotų plotų paviršiaus identifikavimo modifikavimas	2008-04-07

VII.	Seniūnijų deklaravimo programos sukūrimas Oracle formose	2008-04-13
------	--	------------

KPPAIS2 kūrimo eiga**53 Lentelė.** KPPAIS2 kūrimo eiga

Etapas	Funkcionalumas	Diegimo data
III. (I ir II dalys)	Automatizuotas administravimas šių KPP priemonių: <ul style="list-style-type: none"> • Profesinio mokymo ir informavimo veikla; • Naudojimas konsultavimo paslaugomis; • Žemės ūkio valdų modernizavimas; • Miškų ekonominės vertės didinimas; • Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra; • Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas; • Perėjimas prie ne žemės ūkio veiklos; • Parama verslo kūrimui ir plėtrai; • Kaimo turizmo veiklos skatinimas. 	I dalis įdiegta 2007-09-19 II dalis įdiegta 2007-12-10
IV.	Automatizuojamas paraiškų surinkimas ir administracinės atitikties tikrinimas šių KPP priemonių: <ul style="list-style-type: none"> • Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku; • Pirmas ne žemės ūkio paskirties žemės ir apleistos žemės ūkio žemės apželdinimas mišku; • Miškų aplinkosaugos išmokos; • Parama pažeistų miškų atkūrimui; • Pelno nesiekiančios investicijos miškuose; • Kaimo atnaujinimas ir plėtra. 	Įdiegtas 2008-02-14
V.	Automatizuojamos visos likusios šių KPP priemonių administravimo funkcijos: <ul style="list-style-type: none"> • Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku; • Pirmas ne žemės ūkio paskirties žemės ir apleistos žemės ūkio žemės apželdinimas mišku; • Miškų aplinkosaugos išmokos; • Parama pažeistų miškų atkūrimui; • Pelno nesiekiančios investicijos miškuose; • Kaimo atnaujinimas ir plėtra; • Techninė pagalba. 	Planuojama diegti 2008-07-18
VI.	Automatizuojamas šių KPP priemonių administravimas:	Planuojama diegti 2008 m. gruodžio mėn.

	<ul style="list-style-type: none"> • Leader krypties priemonės; • Agrarinės aplinkosaugos programa Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvūnų išsaugojimas. 	
--	--	--

FAS modifikavimo eiga

54 Lentelė. FAS modifikavimo eiga

Etapas	Funkcionalumas	Diegimo data
I.	Pasirengta EŽŪGF lėšų administravimui: finansinė atskaitomybė rengiama eurais, sukurtos naujus EK reikalavimus atitinkančios skolų ataskaitos, atskirta EŽŪGF ir kitos paramos apskaita.	2006-10-16
II.	Apskaita pradėta tvarkyti litais ir eurais, visos vidinės ataskaitos ir ataskaitos EK formuojamos eurais arba litais ir eurais.	2007-06-01
III.	Atlikta integracija su administravimo informacinėmis sistemomis; realizuoti su EŽŪFKP lėšų apskaita susiję pokyčiai, įdiegtos EŽŪFKP tarpinės ir metinės ataskaitos Europos Komisijai.	2007-10-16

4.3 Vertinimo planas 2008, 2009 metams

Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1968/2005 ir Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 nuostatas stebėseną ir vertinimą bus finansuojamos iš Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemonės „Techninė pagalba“ pirmosios veiklos sritys „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei“ Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšų.

2008–2009 m. preliminariai planuojami vertinimai ir vertinimo įgūdžių tobulinimo priemonės bei jų įgyvendinimui būtinų viešųjų pirkimų terminai bei rezultato pateikimo terminai pateikti 55 lentelėje.

55 Lentelė. Preliminarus 2008–2009 metų vertinimo planas

Eil. Nr.	Vertinimai ir priemonės	Viešojo pirkimo vykdymo terminai	Vertinimo atlikimo terminas
1.	Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos vertinimai stebėsenos tikslais		
1.1.	Kasmetinė Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos pažangos analizė:		
1.1.1.	Kasmetinė Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos pažangos 2008, 2009, 2010 m. analizė	2008-10-01 – 2009-01-30	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30
2.	Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos testinis vertinimas:		
2.1.	Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos įgyvendinimo stebėsenos ir vertinimo modelio sukūrimas	2008-02-01 – 2008-02-25	2008-06-30
2.2	Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos kasmetinis vertinimas	2008-07-01 – 2008-10-30	2009-05-30
2.3.	Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos tarpinis vertinimas	2009-10-01 – 2010-01-31	2010-09-30
2.4.	Kaimo plėtros 2004–2006 m. plano <i>ex-post</i> vertinimas	2008-05-15 – 2008-07-15	2008-11-30
3.	Strateginė stebėseną ir vertinimas		
3.1.	Nacionalinės kaimo plėtros 2007–2013 m. strategijos įgyvendinimo įvertinimas	2009-09-01 – 2009-12-31	2010-05-30
4.	Teminiai einamieji vertinimai stebėsenos rodiklių kiekybinių reikšmių identifikavimui, programos tobulinimo pagrindimui:		
4.1.	Programos I krypties priemonių rezultato ir poveikio rodiklių kiekybinių reikšmių identifikavimas ir analizė		
4.1.1..	Rezultato rodiklio „Bendrosios pridėtinės vertės padidėjimas remiamose valdose“ kiekybinės reikšmės identifikavimas 2008, 2009, 2010 m.	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30
4.1.2.	Priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ rezultato rodiklio Naujus produktus ir (arba) technologijas sukūrusių ūkių skaičius (skirstoma pagal produkcijos perskirstymą)“ kiekybinės reikšmės	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30

	identifikavimas 2008, 2009, 2010		
4.1.3.	Kiti	-	-
4.2.	Programos II krypties priemonių rezultato ir poveikio rodiklių kiekybinių reikšmių identifikavimas ir analizė		
4.2.1.	Sėkmingos žemėvaldos vietovių tyrimas: biologinė įvairovė, didelės gamtinės vertės žemės, vandens kokybė	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30
4.2.2.	II krypties priemonių poveikio rodiklių tyrimai	2009-01-03 – 2009-03-30	2010-09-30
4.2.3.	Kiti	-	-
4.3.	Programos III krypties priemonių rezultato rodiklių kiekybinių reikšmių identifikavimas ir analizė		
4.3.1.	Rezultato rodiklio „Bendrosios pridėtinės vertės iš ne žemės ūkio veiklos padidėjimas paramą gavusių subjektų ūkiuose“ kiekybinės reikšmės identifikavimas 2008, 2009, 2010 m.	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30
4.3.2.	Rezultato rodiklio „Bendras sukurtų darbo vietų skaičius, įskaitant asmenis, dirbančius pagal verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymėjimą“ kiekybinės reikšmės identifikavimas 2008, 2009, 2010 m.	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30
4.3.3.	Rezultato rodiklio „Kaimo gyventojų, besinaudojančių geresnėmis paslaugomis“ kiekybinės reikšmės identifikavimas 2008, 2009, 2010 m	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30
4.3.4.	Rezultato rodiklio „Bendrosios pridėtinės vertės paramą gavusiose mikroįmonėse, užsiimančiose ne žemės ūkio veikla, augimas“ kiekybinės reikšmės identifikavimas 2008, 2009, 2010 m.	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30
4.3.5.	Pradinės padėties rodiklių „Individualia ne žemės ūkio veikla užsiimančių ūkio subjektų skaičiaus padidėjimas“, „Ekonomikos augimas ne žemės ūkio sektoriuje (BPV)“ bei „Turizmo infrastruktūra kaimo vietovėse“ kiekybinių reikšmių identifikavimas 2008, 2009, 2010.	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30
4.3.6.	Rezultato rodiklio „Kaimo turistų skaičiaus padidėjimas“ kiekybinės reikšmės identifikavimas 2008, 2009, 2010 m	2008-10-01 – 2009-01-31	2009-05-30 2010-05-30 2011-05-30

4.3.7.	Kiti		
5.	Teminiai einamieji vertinimai Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos įgyvendinimo ir administravimo tobulinimo tikslais		
5.1.	Rizikų valdymo įsisavinant EŽŪFKP paramą efektyvumas	2009-09-01 – 2009-12-31	2010-06-30
5.2.	EŽŪFKP paramą administruojančių institucijų darbuotojų administravimo gebėjimų ir poreikio gebėjimų tobulinimui įvertinimas	2008-09-30 – 2008-11-30	2009-03-30
5.3.	Projektų, pretenduojančių gauti EŽŪFKP paramą, atrankos metodų įtaka paramos administravimo efektyvumui bei atrankos kriterijų tinkamumo įvertinimas	2009-06-01 – 2009-10-01	2010-04-30
5.4.	Nacionalinėje kaimo plėtros 2007–2013 m. strategijoje ir Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programoje suformuluotų tikslų atitikimas einamąją ekonominę-socialinę Lietuvos situaciją	2009-10-01 – 2009-12-31	2010-06-30
5.5.	Kaimo atnaujinimas ir plėtra Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir kitų EB fondų lėšomis 2007–2013m.	2008-04-01 – 2008-05-01	2008-06-30
5.6.	Atskirų sektorių šakų vystymosi analizė, prioritetinių atrankos kriterijų peržiūrėjimas Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos kontekste	2009-06-01 – 2009-10-01	2010-04-30
5.7.	EŽUOGF paramos poveikio BVP, sukuriamam kaimo vietovėse, vertinimas	2009-10-01 – 2009-01-31	2010-10-01
5.8.	Lietuvos kaimo plėtros prioritetai 2014–2020 m.	2009-12-01 – 2010-03-01	2010-12-31
5.9.	Didžiausiųjų įkainių tinkamoms finansuoti išlaidoms pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones nustatymo metodikos įvertinimas	2008-07-01 – 2008-07-31	2008-09-31
5.10.	Tyrimas "Lietuvos vietos veiklos grupių veiklos analizė mokymų būklės bei mokymų poreikio įvertinimo kontekste"	2008-09-30 – 2008-11-30	2009-03-30
5.11.	Turizmo sektoriaus statistinių duomenų papildymas kaimo turizmo ir tradicinių amatų rodikliais, tų rodiklių analizė Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programos įgyvendinimo kontekste.	2008-09-01 – 2008-10-01	2009-03-01
5.12.	Ilgalaikės tradicinių amatų, tautinio paveldo produktų apsaugos, jų plėtros ir paramos galimybės, įgyvendinant Lietuvos Kaimo plėtros	2008-03-31 – 2008-05-01	2008-06-30

	2007–2013 m. programos III krypties priemonės.		
5.13.	Studija "Tęstinio profesinio mokymo poreikio įvertinimas ir mokymo kokybės monitoringas pagal KPP I krypties 1 priemonę "Profesinis mokymas ir informavimas"	2009-10-01 – 2009-12-01	2010-10-31
5.14.	Kiti		
6.	Priemonės vertinimo gebėjimams tobulinti		
6.1.	„Vertinimo gebėjimų tobulinimas“: Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 m. programą administruojančių institucijų personalo vertinimų gebėjimų analizė bei tobulinimosi poreikis.	2008-09-01 – 2008-10-01	2008-12-31
6.2	Vertinimo gebėjimų tobulinimo mokymų organizavimas	2009-02-01 – 2009-03-01	2009-05-31
6.3.	Dalyvavimo kitų institucijų organizuojamuose vertinimo gebėjimų tobulinimo renginiuose	-	2008-2009

5 VALDYMO INSTITUCIJOS IR STEBĖSENOS KOMITETO VEIKSMAI SIEKIANT UŽTIKRINTI PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KOKYBĘ BEI VEIKSMINGUMĄ

5.1 Stebėsenos ir vertinimo priemonės

5.1.1 Stebėsenos komitetas

Stebėsenos komiteto įkūrimas ir darbo reglamento patvirtinimas:

- 2007 m. balandžio 11 d. LR vyriausybės nutarimu Nr. 354 patvirtintas KPP įgyvendinimo stebėsenos komitetas;
- 2007 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. 3D-253 patvirtinta Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto personalinė sudėtis;
- 2007 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. 3D-300 pritarta Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos stebėsenos komiteto darbo reglamentui (negalioja);
- 2007 m. gruodžio 12 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1338 buvo pakeistas 2007 m. balandžio 11 d. nutarimu Nr. 354 patvirtintas Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos įgyvendinimo stebėsenos komitetas;

Stebėsenos Komiteto posėdžiai

- 2007 birželio 21 d. įvyko parengiamasis Kaimo plėtros 2007–2013 metų programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto posėdis. Jame:
  - Patvirtintas komiteto darbo reglamentas (su pastabomis);
  - Aptarti bendrieji atrankos kriterijai ir jiems pritarta.
- 2007 gruodžio 20 d. įvyko pirmasis Kaimo plėtros 2007–2013 metų programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto posėdis. Jame:
  - Galutinai patvirtintas komiteto darbo reglamentas;
  - Aptarti specifiniai ir prioritetiniai atrankos kriterijai ir jiems pritarta;
  - Aptartos duomenų kaupimo sistemos.

Patvirtinti šių posėdžių protokolai.

5.1.2 Stebėsenos ir vertinimo sistema

Apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos stebėsenos ir vertinimo sistemą skaitykite 4.1 dalyje.

5.2 KPP administravimo veikla

5.2.1 Teisinė bazė

Programos administravimo taisyklės patvirtintos LR žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 3D-153.

Parengiamieji teisės aktai. 2007 m. birželio 7 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 4-232/3D-288 patvirtinta kaimo turizmo ir tradicinių amatų plėtojimo kaimo gyvenamosiose vietovėse 2007–2013 metų programos patvirtinimo ir įgyvendinimo stebėsenos darbo grupė.

2007 m. liepos 3 d. žemės ūkio ministerijos valstybės sekretorius išleido potvarkį Nr. 4D-91 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonių įgyvendinimo taisyklių rengimo grafiko patvirtinimo“.

2007 m. lapkričio 10 d. išleistas žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-492 „Dėl paraiškų pagal kai kurias Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones surinkimo 2007–2008 metais grafiko patvirtinimo“.

Programos finansų valdymo teisės aktai. 2007 metais buvo patvirtinti du žemės ūkio ministro įsakymai (2007-08-06 įsakymas NR. 3D-362 ir 2007-10-04 įsakymas NR. 3D-444), kuriais patvirtintas 2007 metų lėšų paskirstymas Programos priemonėms, veiklos sritims ir sektoriams.

Programos priemonių įgyvendinimo taisyklės. 2007 metais buvo patvirtintos 16 priemonių įgyvendinimo taisyklės. 9 iš jų – I krypties priemonių taisyklės, 2 – II krypties priemonių, 1 – III krypties, 2 – IV krypties ir 1 – Techninės pagalbos.

I krypties „Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“ įgyvendinimo taisyklės:

1. „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ pirmosios veiklos srities „Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 3D-446);

2. „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ veiklos srities „Žemės ir miškų ūkio veiklos bei žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 3D-447);

3. „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. liepos 13 d. įsakymu Nr. 3D-345);

4. „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. rugsėjo 3 d. įsakymu Nr. 3D-399);

5. Priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ pirmosios veiklos srities „Nitrataų direktyvos reikalavimų ir naujų privalomų Bendrijos standartų įgyvendinimas“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. spalio 31 d. Nr. 3D-479);

6. Priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ antrosios ir trečiosios veiklos sričių įgyvendinimo taisyklės (2007 m. spalio 31 d. Nr. 3D-480);

7. Priemonės „Miškų ekonominės vertės didinimas“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. spalio 31 d. Nr. 3D-481);

8. Priemonės „Žemės ir miškų ūkio veikla ir jos infrastruktūra“ veiklos srities „Žemės ūkio vandentvarka“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. spalio 31 d. Nr. 3D-478);

9. Priemonės „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ pirmosios veiklos srities „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. spalio 31 d. 3D-482);

II kryptis „Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas“ įgyvendinimo taisyklės:

10. Priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 3D-152);

11. Priemonių „Išmokos ūkininkams vietovėse, kuriose yra kliūčių, išskyrus kalnuotas vietoves“, „Natura 2000 išmokos ir su Direktyva 2000/60/EB susijusios išmokos“ ir „Natura 2000 išmokos“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 3D-151);

III krypties „Gyvenimo kokybė kaime ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ įgyvendinimo taisyklės:

12. Priemonės „Perėjimas prie ne žemės ūkio veiklos“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. gruodžio 27 d. Nr. 3D-583);

IV krypties LEADER priemonių įgyvendinimo taisyklės:

13. Priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ atrankos taisyklės (2007 m. gruodžio 12 d. Nr. 3D-549);

14. Priemonės „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ antrosios veiklos srities „Techninė parama kaimo vietovių studijoms atlikti, vietos plėtros strategijoms

rengti ir (arba) atnaujinti, asmenims, rengiantiems arba atnaujinantiems vietos plėtros strategiją, mokyti“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. lapkričio 16 d. Nr. 3D-507);

Techninės pagalbos įgyvendinimo taisyklės:

15. Priemonės „Techninė pagalba“ pirmos veiklos srities „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei“ ir antros veiklos srities „Informavimas ir viešumas“ įgyvendinimo taisyklės (2007 m. gegužės 31 d. Nr. 3D-270).

Horizontalūs teisės aktai, susiję su paramos panaudojimu.

Dėl pirkimų tvarkos:

- 2007 m. balandžio 5 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-150 patvirtintos projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones, prekių, paslaugų ar darbų pirkimų taisyklės;

- 2007 m. liepos 11 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-330 patvirtinta didžiausiųjų įkainių tinkamoms finansuoti išlaidoms pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones nustatymo metodika;

Dėl verslo planų ir ekonominio gyvybingumo:

- 2007 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. 3D-117 patvirtintos Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos priemones, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklės;

- 2007 m. gegužės 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-220 patvirtintas verslo plano finansinei paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos I krypties „Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“ priemonės reikalavimų aprašas;

- 2007 m. liepos 13 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-349 patvirtintas verslo plano finansinei paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos III krypties „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonės reikalavimų aprašas;

Su projektų administravimu susiję teisės aktai:

- 2007 m. gruodžio 20 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-569 patvirtintos pavyzdinės formos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės

„Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ veiklos srities „Žemės ir miškų ūkio veiklos ir žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ įgyvendinimo sutarties formos;

Dėl akreditavimo:

- 2007 m. gegužės 18 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-242 patvirtintos konsultavimo įstaigų ir konsultantų akreditavimo taisyklės;
- 2007 m. birželio 26 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-310 patvirtintos konsultavimo įstaigų ir konsultantų akreditavimo komisijos sudarymo ir akreditavimo pažymėjimų formos;

Specifiniai, kelioms priemonėms taikomi teisės aktai:

- 2007 m. balandžio 5 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-148 patvirtinti geros ūkininkavimo praktikos reikalavimai pagal Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 metams programą;
- 2007 m. liepos 10 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-327 patvirtinti geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės žemės ūkio naudmenoms reikalavimai;
- 2007 m. spalio 22 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-462 patvirtinta projektų inovatyvumo vertinimo metodika pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones „Žemės ūkio valdų modernizavimas“, „Miškų ekonominės vertės didinimas“, „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“, „Kaimo turizmo veiklos skatinimas“ (pirmųjų kvietimų metu netaikyta);
- 2007 m. lapkričio 28 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-521 patvirtinta Žemės ūkio valdos ekonominio dydžio, išreikšto europinio dydžio vienetais, skaičiavimo metodika;
- 2007 m. gruodžio 11 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-544 patvirtinta paramos skyrimo vietos plėtros strategijoms įgyvendinti tvarkos ir paramos dydžio skaičiavimo metodika pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą;

Su Technine pagalba susiję teisės aktai:

- 2007 m. lapkričio 8 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-489 patvirtintos Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Techninė pagalba“ pirmos veiklos srities „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei“ ir antros veiklos srities „Informavimas ir viešumas“ 2007 – 2009 m. paramos lėšos.

Su projektų atranka susiję teisės aktai:

2007 m. gruodžio 19 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-563 patvirtintas projektų, finansuotinių pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės I atrankos komitetas;

Projektų atrankos komitetų darbo reglamentai tvirtinami pirmųjų posėdžių metu.

5.2.2 Mokėjimo agentūros pasirengimas administruoti KPP priemones, akreditacija ir auditas

Pasirengimas administruoti KPP priemones. Agentūra, besiruošdama administruoti KPP paramą už deklaruotus plotus, parengė bei 2007 m. balandžio 12 d. direktoriaus įsakymu Nr. BR1-205 patvirtino Tiesioginių išmokų už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus, paramos už energetinius augalus, kompensacinių išmokų už valstybės ir savivaldybių įsteigtas saugomas teritorijas bei paramos pagal KPP priemones „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“, „Išmokos ūkininkams vietovėse, kuriose yra kliūčių, išskyrus kalnuotas vietoves“, „Natura 2000 išmokos ir su direktyva 2000/60/EB susijusios išmokos“ ir „Natura 2000 išmokas“ administravimo 2007 m. procedūros aprašą bei su Žemės ūkio ministerija suderino paramos administravimą reglamentuojančių teisės aktų projektus.

Siekdama padidinti paramos gavėjų galimybes pasinaudoti parama pagal KPP priemones, užtikrinti efektyvesnę paramos administravimą, Agentūra nuolat inicijuoja informacinės sistemos bei paramos administravimo procedūrų pakeitimus.

Vienas svarbiausių, jau pradėtų įgyvendinti pakeitimų – priemonių administravimo decentralizavimas. T. y., nuo 2007 m. dalis priemonių („Naudojimas konsultavimo paslaugomis“, „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“, „Pusiau natūrinių ūkių rėmimas“, „Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“, „Pirmas ne žemės ūkio paskirties žemės ir apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“, „Miškų aplinkosaugos išmokos“) administruojamos Agentūros Kontrolės departamento teritoriniuose skyriuose (toliau – KDTS). Juose surenkamos, registruojamos ir vertinamos paraiškos, atliekamos patikros vietoje, priimami sprendimai dėl paramos skyrimo.

Antrasis svarbus pasikeitimas – bendra paraiškos forma kelioms priemonėms. Šiais metais pareiškėjai, pateikę vieną Paraišką, galėjo prašyti paramos pagal šias priemones: „Agrarinė aplinkosauga“, „Natura 2000 išmokos ir su direktyva 2000/60/EB susijusios išmokos“, „Natura 2000 išmokos“, „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis,

išskyrus kalnuotas vietas”. Šis paramos administravimo supaprastinamas paspartins paramos išmokėjimą, leis efektyviau planuoti patikras (neberekės to paties paramos gavėjo tikrinti keletą kartų).

Be šių pasikeitimų reikia paminėti, kad, siekdama sumažinti paramos gavėjo teikiamų dokumentų skaičių, Agentūra sudarė sutartis su daugeliu institucijų (VšĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru, Valstybine mokesčių inspekcija, SODRA, VšĮ Ekoagros, Muitinės departamentu ir kt.), kurios atsakingos už įvairius registrus. Taigi paramos gavėjams neberekės teikti šių institucijų pažymų, o Agentūra informaciją gaus tiesiogiai kreipdamasi į jas.

Akreditacija. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2007 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 3D-450 „Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos akreditavimo Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšoms administruoti“ (Žin., 2007, Nr.106-4357) suteikė Mokėjimo agentūrai akreditaciją nuo 2007 m. spalio 16 d. administruoti Europos žemės ūkio garantijų fondo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšas.

Akreditavimo auditai

56 Lentelė. Akreditavimo auditai

1.	2006-10-11 2007-04-04	Analizės ir apžvalgos dėl NMA pasirengimo tinkamai administruoti EŽŪGF ir EŽŪFKP tarpinė ataskaita 2007-04-04	UAB „Ernst & Young Baltic”	Analizės ir apžvalgos dėl NMA pasirengimo tinkamai administruoti EŽŪGF ir EŽŪFKP tarpinėje 2007-04-04 ataskaitoje nurodyta, kad NMA, siekdama tinkamai pasirengti priemonių, numatytų 2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamente Nr. 1290/2005, finansuojamų iš EŽŪOGF ir EŽŪFKP priemonių, kurios 2004–2006 metų programavimo laikotarpiu buvo finansuojamos iš EŽŪGF, administravimui NMA direktoriaus 2006-10-05 įsakymais Nr. BR1-498 ir Nr. BR1-499 patvirtino veiksmų planus pasirengimo administruoti priemones, finansuojamas iš EŽŪOGF ir EŽŪFKP. NMA direktorius 2007-04-04 įsakymu Nr. BR1-186 patvirtino atnaujintą pasirengimo administruoti priemones, finansuojamas iš EŽŪFKP, veiksmų planą.
----	--------------------------	---	----------------------------	--

				<p>Remiantis II - ojo etapo darbų apimtyje atliktos analizės ir apžvalgos rezultatais, NMA yra sukurti ar kuriami atitinkami mechanizmai, kurie išpildo NMA atitikimą nustatytiems akreditavimo kriterijams, tačiau atsižvelgiant į tai, kad NMA šiuo metu vyksta pokyčiai, susiję su pasirengimu administruoti 2007–2013 m. programavimo laikotarpio paramą, finansuojamą iš EŽŪGF ir EŽŪFKP, bei neatlikus realaus procedūrų, tvarkų, politikų veikimo praktikoje patikrinimo, nėra galimybės įvertinti, kiek NMA atitinka nustatytus akreditavimo kriterijus.</p>
2.	2007-04-05 2007-06-29	<p>Raštas dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie žemės ūkio ministerijos (NMA) pasirengimo administruoti cukraus pramonės restruktūrizavimą, kurį finansuoja Europos žemės ūkio garantijų fondas (EŽŪGF), analizės</p>	<p>UAB „Ernst & Young Baltic”</p>	<p>UAB „Ernst & Young Baltic 2007-06-29 rašte minima, kad remiantis analizės dėl NMA pasirengimo administruoti cukraus pramonės restruktūrizavimą, kurį finansuoja EŽŪGF, rezultatais, NMA yra sukurti ar kuriami atitinkami mechanizmai, kurie išpildo NMA atitikimą nustatytiems akreditavimo kriterijams administruojant cukraus pramonės restruktūrizavimą. Siekiant atlikti pilną NMA atitikimo nustatytiems akreditavimo kriterijams vertinimą, būtina atlikti realų procedūrų, tvarkų, politikų veikimo praktikoje patikrinimą.</p> <p>Taip pat nustatė, kad numatoma mokesčio administravimo sistema atitinka Komisijos reglamento (EB) Nr. 883/2006 nuostatas, tačiau pastebėjo, kad cukraus pramonės restruktūrizavimo laikinojo administravimo schema nėra efektyvi ir gali apsunkinti cukraus pramonės restruktūrizavimo laikinojo mokesčio administravimą. Taip pat paminėjo, kad ministerijos atsakingų tarnautojų pateikti teisės aktų projektai neprieštarauja Komisijos reglamento (EB) Nr. 883/2006 nuostatoms ir padėtų įgyvendinti efektyvesnę cukraus pramonės restruktūrizavimo laikinojo mokesčio administravimo schemą.</p>

3.	2007-06-30 2007-09-03	Analizės ir apžvalgos dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos pasirengimo tinkamai administruoti EŽŪGF ir EŽŪFKP lėšas 2007-09-03 tarpinė ataskaita	UAB „Ernst & Young Baltic”	Atliktos analizės ir apžvalgos rezultatais, peržiūrėjus NMA procedūrų aprašus ir susijusius dokumentus, matyti, kad NMA yra sukurti ar kuriami atitinkami mechanizmai, kurie išpildo NMA atitikimą nustatytiems akreditavimo kriterijams. Tačiau prieš teikiant galutinę išvadą dėl NMA atitikimo akreditavimo kriterijams, būtina atlikti visų procedūrų, tvarkų ir susijusių dokumentų, ypač susijusių su KPP priemonėmis, peržiūrą. Peržiūrėtas NMA direktoriaus 2006-10-25 įsakymu Nr. BR1-533 ir NMA direktoriaus 2007-04-04 įsakymu Nr. BR1-183 patvirtintų veiksmų planų įgyvendinimas.
4.	2007-09-04 2007-10-08	Analizės ir apžvalgos dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos pasirengimo tinkamai administruoti EŽŪGF ir EŽŪFKP lėšas 2007-10-08 tarpinė ataskaita.	UAB „Ernst & Young Baltic”	Atlikus 2007-09-26 sutarties Nr. 8P-748/2007/09-17/RAS I etapo darbus, peržiūrėjo dokumentus, įvardintus ataskaitos 1.3 skyriuje bei ataskaitos priede Nr. 2, ir remdamiesi 2006-10-10, 2007-04-04, 2007-06-29 ir 2007-09-03 tarpinių analizės ir apžvalgos ataskaitų rezultatais, ataskaitos 2 skyriuje pateikiamas NMA akreditavimo kriterijų išpildymo aprašymas, o pastebėjimai ir rekomendacijos pateikiami 3 ir 4 ataskaitos skyriuose (pateiktos 22 rekomendacijos, iš kurių 10 yra vidutinės svarbos, likusios - žemos). Atlikdami peržiūrą UAB „Ernst & Young Baltic“ netikrino procedūrų administruojant EŽŪGF ir EŽŪFKP lėšas veikimo praktikoje.

5.2.3 Informacija apie Sertifikavimo institucijos paskyrimą

Žemės ūkio ministerija 2007 m. rugpjūčio 16 d. pasirašė paslaugų teikimo sutartį su nepriklausoma audito kompanija UAB „Deloitte Lietuva“, kuri atlieka Mokėjimo agentūros Europos Komisijai teikiamų ataskaitų, susijusių su Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) išlaidomis, sertifikavimo paslaugas už 2007 ir 2008 finansinius metus.

5.2.4 Žmogiškieji ištekliai

Siekiant užtikrinti efektyvų Lietuvos Respublikos bei Europos Sąjungos teisės aktus atitinkantį KPP priemonių įgyvendinimą, daug dėmesio skiriama žmogiškųjų išteklių ugdymui. 2007 m. Žemės ūkio ministerijoje Kaimo plėtros departamento Kaimo plėtros programų priežiūros ir vertinimo, Investicinių ir kompensacinių kaimo plėtros priemonių koordinavimo bei Alternatyviosios veiklos priemonių koordinavimo skyriuose KPP įgyvendinimą koordinavo 12 darbuotojų, Teisės departamente – 4, Mokslo ir mokymo bei Viešųjų ryšių skyriuose po 3 darbuotojus, Kokybės politikos departamente ir Žemės ūkio informacinių sistemų skyriuje – po 2 darbuotojus ir Buhalterinės apskaitos skyriuje – vienas darbuotojas. Atsižvelgiant į KPP įgyvendinimo metu išskylančias problemas bei su jomis susijusį darbo krūvį bei žmogiškųjų išteklių poreikį, kvalifikacijos tobulinimui bei personalo skaičiaus plėtimui pasitelkta KPP priemonė „Techninė pagalba“.

Dabartinė Agentūros administracinė struktūra iš esmės tenkina poreikius ir leidžia atlikti priskirtas funkcijas, administruojant KPP priemones. Nacionalinės mokėjimo agentūros struktūra: vadovybė, 10 departamentų ir 3 savarankiški skyriai. 2007 m. gruodžio 31 d. Agentūroje visoje Lietuvoje dirbo 839 darbuotojai, iš jų: 442 valstybės tarnautojai, 397 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, iš jų 104 darbuotojai administruoja KPP priemones, kurie išlaikomi iš KPP „Techninės pagalbos“ lėšų.

Į ES žemės ūkiui teikiamą paramą pretenduoja daug kaimo gyventojų, todėl vis didesnis darbo krūvis tenka Agentūros Kontrolės departamento teritoriniams skyriams. Juose 2007 m. gruodžio 31 d. dirbo 375 darbuotojai. Visi valstybės tarnautojai turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 4 darbuotojai turi mokslo daktaro laipsnį. Darbuotojų amžiaus vidurkis – 35 metai, 66 proc. darbuotojų sudaro moterys.

Ir Žemės ūkio ministerija, ir Nacionalinė mokėjimo agentūra daug dėmesio skiria darbuotojų kvalifikacijos kėlimui. Visiems į darbą priimtiems naujiems tarnautojams ir darbuotojams rengiamas vidinis-įvadinis mokymas bendruose seminaruose bei darbo vietose, analizuojant klausimus, susijusius su kiekvieno departamento bei skyriaus vykdomomis funkcijomis, padalinių tarpusavio ryšiais bei vidaus kontrole. Nuolat įgyvendinamos personalo ugdymo priemonės. Tarnautojai ir darbuotojai tobulina kvalifikaciją nustatyta tvarka patvirtintose mokymo įstaigose bei Paramos Lietuvos žemės ūkiui priemonių projekto rengiamuose įvairiuose mokymo renginiuose: kursuose, seminaruose, konferencijose.

Tarnautojai ir darbuotojai mokosi pagal programas, susijusias su ES struktūrinių fondų valdymu, ES teisės įgyvendinimu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės strateginių tikslų įgyvendinimu, viešojo administravimo gebėjimų tobulinimu bei kitų specialiųjų profesinių žinių gilinimu. Pirmą kartą į valstybės tarnybą priimtiems karjeros valstybės tarnautojams rengiamas įvadinis mokymas pagal bendrąją įvadinio mokymo programą, kurioje mokoma visiems valstybės tarnautojams būdingų vienodų darbo metodų, vykdančių valstybės tarnybos kompetencijai priskirtas programas, ugdomi bendrieji gebėjimai efektyviai veikti, administruoti visuomenės išteklius. Nacionalinė mokėjimo agentūra bendradarbiauja ir dalijasi patirtimi su giminingomis ES mokėjimo agentūromis.

5.3 Pagrindinių problemų, iškilusių vadovaujant programai, santrauka ir taikytos priemonės

57 Lentelė. Pagrindinių problemų, iškilusių vadovaujant programai, santrauka ir taikytos priemonės

Priemonė (veiklos sritis)	Problema	Sprendimas (taikyti problemų sprendimo būdai arba siūlomi sprendimai)
Priemonės „Žemės ir miškų ūkio veikla ir jos infrastruktūra“ veiklos sritis „Žemės ūkio vandentvarka“	27.5. Pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM), kurį paramos gavėjas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM ataskaitą (net jei tokio PVM paramos gavėjas į ataskaitą neįtraukė) visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Tuo atveju, kai paramos gavėjas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdančias valstybės ar savivaldybių veiklą, kaip	Taisyklių pakeitimas įsakymu Nr 3D-596 Išdėstytas 27.5 punktas taip: „27.5. Pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM), kurį paramos gavėjas (išskyrus paramos gavėjus, nurodytus Taisyklių 27.6. punkte) pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM ataskaitą (net jei tokio PVM paramos gavėjas į ataskaitą neįtraukė) visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų; 4. Papildytas šiuo 27.6. punktu ir išdėstytas taip: „27.6. Kai paramos gavėjas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdančias valstybės ir savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 2 straipsnio 39 dalyje, pirkimo ir (arba) importo PVM yra netinkamas finansuoti iš

	<p>ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 2 straipsnio 39 dalyje, pirkimo ir (arba) importo PVM yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.</p>	<p>paramos lėšų. Tokiu atveju, pirkimo ir (arba) importo PVM, kurio paramos gavėjas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą neturi ar negalėtų turėti galimybės įtraukti į PVM atskaitą, yra apmokamas iš šiam tikslui skirtų Žemės ūkio ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.“</p>
<p>Miškų ekonominės vertės didinimas</p>	<p>Palūkanų ir garantinio užmokesčio kompensavimas pareiškėjams, kurie projekto finansavimui naudojami kredito įstaigų išduotais kreditais.</p>	<p>2007-12-29 įsakymu Nr. 3D-595 pakeistos priemonės įgyvendinimo taisyklės. Pakeitime nustatyta, kad jei pareiškėjas naudojami kredito įstaigų išduotais kreditais projektui, kuriam prašoma paramos, pareiškėjui gali būti kompensuojama dalis kredito įstaigai sumokėtų palūkanų ir (arba) dalis garantinio užmokesčio, jeigu didžiausia paramos suma ir intensyvumas vienam projektui ir jo tinkamoms finansuoti išlaidoms neviršija nustatytų dydžių. Tuo atveju tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos su projekto įgyvendinimu susijusios išlaidos, padarytos po prašymo kompensuoti dalį palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio pateikimo dienos.</p>
<p>Profesinio mokymo ir informavimo veikla</p>	<p>Pareiškėjams iškyla daug klausimų ir neaiškumų pildant paraiškas</p>	<p>Siūlomas sprendimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parengti paraiškos ir mokėjimo prašymo pildymo instrukciją; - parengti elektroninę paraiškos ir mokėjimo prašymo pildymo formą (pvz., kurią užpildžius neteisingai sistema išmeta „Klaida“); - parengti informacinį vadovą projektų vykdytojams (įsipareigojimai projekto vykdytojams; projekto išlaidų apmokėjimo tvarka, viešųjų pirkimų organizavimas, projektų viešinimo reikalavimai ir kt.); - parengti išlaidas pateisinančių dokumentų ir išlaidų apmokėjimą įrodančių dokumentų sąrašą kiekvienai tinkamų išlaidų grupei.
	<p>Jei pareiškėjas pats vykdo projektus (mokymo, inovacijų sklaidos) kyla problema dėl jų patirtų išlaidų</p>	<p>Siūlomas sprendimas:</p> <p>suteikti galimybę pareiškėjams, patiems vykdančiams projektus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonę „Profesinio mokymo ir</p>

	pateisinimo, kai jie naudoja savo žaliavas, įrangą, darbo jėgą, patalpas ir kt.	informavimo veikla“ už darbus, kuriems žemės ūkio ministro įsakymu nustatyti didžiausieji įkainiai (pvz., už parodomojo bandymo įrengimą savo eksperimentinėje bazėje, seminario, lauko dienos organizavimą) atsiskaityti, nepateikiant pirminių išlaidas pateisinančių ir išlaidų apmokėjimą įrodančių dokumentų (pvz., sąskaitų-faktūrų, mokėjimo pavedimų), bet įstaigos vadovo patvirtintą išlaidų, patirtų pagal nustatytus didžiausiuosius įkainius, sąmatą.
--	---	--

5.4 Naudojimasis technine pagalba

2007 metais pagal KPP 2007–2013 m. priemonę "Techninė pagalba" patirtos išlaidos apmokėtos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto skirtų lėšų.

5.4.1 Valdančiosios institucijos naudojimasis technine pagalba

58 Lentelė. Valdančiosios institucijos naudojimasis technine pagalba

Eil. Nr.	Išlaidų pavadinimas	Per 2007 m. panaudotos lėšos EUR (be PVM)
1 veiklos sritis „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei“		
1.	Priemonės ir įranga	12 540
2.	Darbo užmokestis ir kt. susijusios išlaidos	107 070
3.	Paslaugos	54 252
1 veiklos sritis iš viso:		173 862
2 veiklos sritis „Informavimas ir viešumas“		
1.	Studijos, tyrimai ir kt.	-
2.	Viešinimas	815 455
2 veiklos sritis iš viso:		815.455
Iš viso:		989 317

5.4.2 Mokėjimo agentūros naudojimasis technine pagalba

59 Lentelė. Mokėjimo agentūros naudojimasis technine pagalba

Išlaidų pavadinimas	Per 2007 m. panaudotos lėšos EUR (be PVM)
1 veiklos sritis „Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei“	610 395

2 veiklos sritis „Informavimas ir viešumas“	497 139
Iš viso	1 107 534

Detalesnis Techninės pagalbos įgyvendinimas aprašytas [2.1.13 dalyje](#).

5.4.3 Lietuvos kaimo tinklo kūrimas

5.4.3.1 Tinklo kūrimo ir veikimo tvarkos apibūdinimas

Tinklo kūrimo tvarkos apibūdinimas. Lietuvos kaimo tinklas (toliau – Tinklas) šiuo metu yra steigiamas. 2007 metų birželio 27 dieną viešame Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos pristatyme socialiniams partneriams buvo pristatyta Tinklo koncepcija, modelis, valdymo būdas ir preliminarus Tinklo narių sąrašas. Siekiant užtikrinti efektyvią Tinklo veiklą, buvo paruošti ir derinimui pateikti nacionaliniai teisės aktai, reglamentuojantys Tinklo kūrimą, veiklą ir administravimą. Taip pat buvo kreiptasi į susijusias institucijas ir socialinius partnerius deleguoti savo atstovus į Tinklo tarybą.

Lietuvos kaimo tinklo įkūrimui 2007 m. buvo ruošiami šie nacionaliniai teisės aktai:

1. Parengtas **Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos kaimo tinklo sudarymo ir funkcijų, susijusių su Lietuvos kaimo tinklo veikla, paskirstymo“ projektas.** Nutarimo projekte Žemės ūkio ministerijai yra pavedama patvirtinti Tinklą sudarančių narių ir juos atstovaujančių asmenų sudėtį, iš Tinklo narių sudaryti ir patvirtinti Tinklo tarybos sudėtį, patvirtinti Tinklo ir Tinklo tarybos nuostatus, koordinuoti Tinklo veiklą, vykdyti Tinklo sekretoriato funkcijas.

2. Parengtas **Žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Lietuvos kaimo tinklo sudarymo“ projektas.** Įsakymo projekte nurodomi sektoriai ir jų institucijos bei organizacijos, sudarančios Tinklą. Kuriant Tinklą vadovaujamas principu, kad Tinklo narių sąrašas nėra baigtinis.

3. Parengtas **Žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Lietuvos kaimo tinklo tarybos sudarymo“ projektas.** Įsakymo projekte nurodomi institucijų deleguoti atstovai į Tinklo tarybą.

4. Parengtas **Žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Lietuvos kaimo tinklo nuostatų patvirtinimo“ projektas.** Įsakymo projekte reglamentuojama Tinklo struktūra, Tinklo narių, Sekretoriato, Tarybos uždaviniai, funkcijos, teisės ir darbo organizavimo tvarka.

5. Parengtas **Žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Lietuvos kaimo tinklo tarybos nuostatų patvirtinimo“ projektas**. Įsakymo projekte reglamentuojamos Tarybos funkcijos, teisės, darbo organizavimas ir sprendimų priėmimas.

Tinklo veikimo tvarkos apibūdinimas. Pagal kuriamą Lietuvos kaimo tinklo modelį Tinklą sudarys atstovai iš keturių sektorių: nevyriausybinų organizacijų, valstybės institucijų ir įstaigų, mokslo ir mokymo institucijų bei verslą atstovaujančių institucijų.

Remiantis Komisijos reglamento Nr. 1974/2006 41 straipsnio 1 dalimi, struktūrą, reikalingą valdyti kaimo tinklą gali sukurti nacionalinė kompetentinga institucija arba ji gali būti išrenkama konkurso tvarka. Kadangi tokia struktūra turi būti pajėgi vykdyti Reglamento Nr. 1698/2005 68 straipsnyje nurodytas užduotis, Lietuvoje Tinklą valdys Žemės ūkio ministerija.

Atsižvelgiant į nacionalinių teisės aktų projektus, Tinklo taryba formuojama iš Tinklo narių atstovų. Teisės aktų projektuose yra siūloma, kad Tarybos nariai Tinklo interesus atstovautų rotacijos principu. Numatyta, kad Tarybai nagrinės aktualius kaimo plėtros politikos įgyvendinimo klausimus, teiks siūlymus dėl žemės, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos įgyvendinimo, nustatys veiklos sričių prioritetus, tvirtins ir kartu su Tinklo sekretoriatu ir Tinklo nariais įgyvendins veiksmų planą, atliks vykdomo veiksmų plano priežiūrą bei vykdys kitas teisės aktų numatytas funkcijas.

Tinklo sekretoriatas bus įkurtas Žemės ūkio ministerijoje. Jam bus pavesta koordinuoti Tinklo veiklą, koordinuoti ir planuoti Tarybos veiklą, derinti Tarybos sprendimų projektus, organizuoti posėdžius, rengti ir/ar teikti medžiagą, protokoluoti Tarybos posėdžius, teikti kitą techninę pagalbą Tarybai, rengti Tinklo narių projektų atrankos taisykles ir kitų susijusių dokumentų projektus.

Planuojama sukurti tematinės darbo grupes/komitetus, sudarytus iš kompetentingų asmenų, ekspertų.

5.4.3.2 Veiksmų plano įgyvendinimo būklė:

Kartu su kuriu Tinklo modeliu, buvo ruošiamas Tinklo veiksmų planas. Veiksmų planą sudaro Tinklo valdymas, pasikeitimas žiniomis (gerosios perteiktinos praktikos nustatymas ir analizė bei informacijos apie ją sklaida, pasikeitimo patirtimi ir žiniomis bei

technologinėmis naujovėmis organizavimas), besikuriančių vietos veiklos grupių mokymas, techninė parama tarpregioniniam ir tarptautiniam bendradarbiavimui.

5.4.3.3 Nacionalinio kaimo tinklo finansavimas

Kaimo plėtros programoje Lietuvos kaimo tinklas yra viena iš priemonės „Techninė pagalba“ veiklų, todėl Tinklo veikla finansuojama iš šios priemonės lėšų.

Priemonė/Ašis	Viešosios išlaidos, EUR
Techninė pagalba	92 979 200
-iš jų Lietuvos kaimo tinklui:	9 297 920
a) įkūrimo ir administravimo išlaidos	2 324 480
b) išlaidos veikslių planui	6 973 440

Kadangi 2007 m. LKT nebuvo įsteigtas, nebuvo pradėtos naudoti ir lėšos skirtos Tinklo finansavimui.

5.5 Programos viešinimas

5.5.1 Valdančiosios institucijos viešinimo veiksmai

60 Lentelė. Valdančiosios institucijos viešinimo veiksmai

Eil. Nr.	Informavimo priemonė	Tikslas	Priemonės apibūdinimas	Tikslinė grupė	Igyvendintos viešinimo veiklos
1.	Informacinės medžiagos rengimas.	Informuoti apie ES ir Lietuvos kaimo plėtros politiką, aktyvų Lietuvos dalyvavimą joje bei KPP įgyvendinimą.	Rengti informacinę medžiagą, apžvalgas ES komisijai, Lietuvos atstovyboms užsienyje, užsienio žiniasklaidai bei šalies žiniasklaidos priemonėms, atstovaujantioms Lietuvą užsienyje.	ES informaciniai centrai, ES institucijos, Lietuvos atstovybės užsienyje, užsienio konsultantai dirbantys su programa susijusiuose projektuose, užsienio žiniasklaida, šalies visuomenė.	Pranešimai spaudai: 54 vnt.
2.	Informacijos viešinimo internete organizavimas	Užtikrinti skaidrią, operatyvią, visiems prieinamą informacijos apie KPP sklaidą. Teikti informaciją visuomenei ir formuoti objektyvią nuomonę apie paramos lėšų pagal KPP priemones panaudojimą, apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą, pasiekimus, efektyvumą, žemės ūkio ir kaimo plėtros perspektyvą bei EŽŪFKP paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkiui, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi. Užtikrinti operatyvų tiesioginį grįžtamąjį ryšį su potencialiais paramos gavėjais.	Platinti informaciją internete apie pasirengimą KPP įgyvendinimui bei įgyvendinimo eigą, administravimo tvarką ir reikalavimus, rezultatus. Numatoma skleisti informaciją labiausiai lankomose interneto svetainėse, specializuotose žemės ir maisto ūkio bei kaimo plėtros svetainėse. Taip pat numatoma sukurti specializuotą svetainę apie EŽŪFKP.	Visos viešinimo strategijoje numatytos tikslinės grupės.	5 interneto portaluose publikuotas KPF („Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai: Europa investuoja į kaimo vietoves) reklaminis skydelis; 4 interneto portaluose publikuoti 28 straipsniai; 2 interneto portaluose

					sukurtos rubrikos „Žemės ūkis“.
3.	Informavimas ir viešinimas televizijos laidose	Populiariausiu informacijos gavimo šaltiniu teikti visapusišką informaciją visuomenei ir formuoti objektyvią nuomonę apie EŽŪFKP teikiamos paramos lėšų pagal KPP priemonės panaudojimą, apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą, pasiekimus, efektyvumą, žemės ūkio ir kaimo plėtros perspektyvą bei EŽŪFKP paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkiui, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi.	Per nacionalinius ir regioninius televizijos kanalus bus rengiami televizijos reportažai, pasakojimai, diskusijos, skirtos informuoti apie EŽŪFKP teikiamos paramos lėšų pagal KPP priemonės panaudojimą, apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą, pasiekimus, efektyvumą, žemės ūkio ir kaimo plėtros perspektyvą bei EŽŪFKP paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkiui, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi, taip pat propaguoti sėkmingai įgyvendinamų projektų pavyzdžius.	Visos viešinio strategijoje numatytos tikslinės grupės: galimi pareiškėjai ir paramos gavėjai, centrinės ir vietos valdžios institucijos, socialiniai partneriai, žiniasklaida, šalies visuomenė	Sukurta ir transliuota : per nacionalines TV (TV3, BTV, LNK, LRT) 57 laidos ir 36 TV reportažai; per 8 regionines TV - 6 laidos ir 5 siužetai.
4.	Informavimas ir viešinimas radijo laidose	Skleisti informaciją visiems potencialiems paramos gavėjams pasiekiamiausiai būdais. Teikti informaciją visuomenei ir formuoti objektyvią nuomonę apie EŽŪFKP teikiamos paramos lėšų pagal KPP priemonės panaudojimą, apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą, pasiekimus, efektyvumą, žemės	Per nacionalines ir regionines radijo stotis pristatyti pasirengimą KPP įgyvendinimui bei KPP įgyvendinimo eigą, rezultatus. Radijo reportažai, pasakojimai, diskusijos, skirtos formuoti objektyvią nuomonę apie KPP paramos lėšų panaudojimą ir teikti informaciją visuomenei apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį,	Visos viešinio strategijoje numatytos tikslinės grupės: galimi pareiškėjai ir paramos gavėjai, centrinės ir vietos valdžios institucijos, socialiniai partneriai, žiniasklaida, šalies visuomenė	Sukurta ir transliuota per nacionalinės radijo stotis (LR, „Pūkas“, Radiocentras, „Žinių“ radijas) 15 laidų ir 185 reportažai Per 8 regionines

		ūkio ir kaimo plėtros perspektyvą bei EŽŪFKP paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkiui, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi.	tvarką ir reikalavimus, administruojamų priemonių pasiekimus, eigą galimybes 2007–2009 m. perspektyvoje, paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkiui, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi, taip pat propaguoti sėkmingai įgyvendinamų projektų pavyzdžius. Laidose dalyvaus atsakingi specialistai, socialiniai partneriai, galimi pareiškėjai ir projektų įgyvendintojai.		radijo stotis - 5 siužetai
5.	Informavimas ir viešinimas spaudoje	Užtikrinti efektyvią teikiamos informacijos sklaidą. Teikti informaciją visuomenei ir formuoti objektyvią nuomonę ir apie EŽŪFKP teikiamos paramos lėšų pagal KPP priemones panaudojimą, apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą, pasiekimus, efektyvumą, žemės ūkio ir kaimo plėtros perspektyvą bei EŽŪFKP paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkiui, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi.	Per nacionalinę ir regioninę spaudą pristatyti pasirengimą KPP įgyvendinimui, tikslus, tvarką įgyvendinimo eigą, rezultatus. Ši viešinimo priemonė skirta formuoti objektyvią nuomonę apie EŽŪFKP lėšų įsisavinimą bei teikti visuomenei informaciją apie teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, iškeltus tikslus, administravimo tvarką, taisykles, administruojamų priemonių įgyvendinimo eigą, pasiekimus, ir EŽŪFKP paramos poveikį žemės ir maisto ūkio sektoriui, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi, taip pat propaguoti sėkmingai įgyvendinamų projektų pavyzdžius.	Visos viešinimo strategijoje numatytos tikslinės grupės. Galimi pareiškėjai ir paramos gavėjai, centrinės ir vietos valdžios institucijos, socialiniai partneriai, žiniasklaida, šalies visuomenė.	Nacionalinė spauda: 19-je leidinių publikuota 213 straipsnių; Regioninė, rajoninė spauda: 99-iuose leidiniuose publikuota 121 straipsnis; Specializuota spauda: 6-iuose leidiniuose publikuota 179 straipsniai
6.	Informacinių renginių,	Skleisti informaciją apie Lietuvos kaimo plėtrą ES šalyse, formuoti	Keistis informacija apie kaimo plėtros tendencijas šalies viduje ir	ES šalių ir Lietuvos visuomenė, žiniasklaida,	1. Informaciniai stendai apie

	<p>kampanijų, parodų, konkursų organizavimas, kaimo plėtros pristatymas šalyje ir užsienyje</p>	<p>objektyvią nuomonę apie ES kaimo plėtros politiką ir informuoti apie aktyvų Lietuvos dalyvavimą joje.</p>	<p>užsienyje. Kurti teigiamą Lietuvos žemdirbio, kaimo gyventojų ir paties kaimo įvaizdį šalies ir tarptautiniame kontekste, informuoti tikslines grupes apie KPP įgyvendinimo eigą, rezultatus, informuoti apie sėkmingai vykdomų projektų pavyzdžius, formuoti palankų požiūrį ir teigiamą nuomonę apie ES kaimo plėtros politiką ir informuoti apie aktyvų Lietuvos dalyvavimą joje.</p>	<p>centrinės ir vietos valdžios institucijos, socialiniai partneriai, kitos tikslinės grupės.</p>	<p>KPP tarptautinėje parodoje „Agrobalt 2007“, nacionalinėje žemės ūkio parodoje „Ką pasėsi...?“, 2. Informacinė kampanija apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą, 3. Informacinis renginys - diskusija apie kaimo amatų plėtrą bei efektyvų lėšų panaudojimą, skirtas šalies amatininkams.</p>
7	<p>Leidinių leidyba bei platinimas</p>	<p>Teikti informaciją visuomenei ir formuoti objektyvią nuomonę apie EŽŪFKP teikiamos paramos lėšų pagal KPP priemones panaudojimą ir apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą, pasiekimus, efektyvumą, žemės ūkio ir kaimo plėtros</p>	<p>Programos įgyvendinimo metu leidžiami bendro pobūdžio bei specializuoti leidiniai. Skrajutės - masiniam dalinimui ir platinimui renginių metu, informaciniai leidiniai, informaciniai lapeliai ar didesnės apimties leidiniai suteikiantys informaciją konkrečiais programos įgyvendinimo klausimais.</p>	<p>Galimi paramos gavėjai ir pareiškėjai, socialiniai partneriai, šalies visuomenė.</p>	<p>Lankstinukai Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą“, lankstinukas apie profesinio mokymo ir informavimo veiklą - 2000</p>

		perspektyvą bei EŽŪFKP paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkiui, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi.	Lankstinukai – tai yra bendriausio pobūdžio leidiniai, supažindinantys su parama, tiekiamą pagal KPP, brošiūros teikiančios išsamesnę informaciją apie paramos, teikiamos pagal KPP pagrindinius principus, remiamas priemones ir veiklos sritis bei pagrindines paramos teikimo sąlygas. Skirtos plačiausiai auditorijai, tačiau labiau orientuotos į tikslines grupes. Įgyvendinant projektus, leidžiamos specializuotos brošiūros paramos gavėjams įvairiais projektų įgyvendinimo klausimais. Informaciniai biuleteniai yra leidiniai apie KPP įgyvendinimo eigą. KPP priemonių įgyvendinimo taisyklės ir kiti teisės aktai. Knygos, plakatai, skrajutės ir kiti informaciniai leidiniai.		vnt. Metodinis leidinys „Kaimo turizmas“ – 3500 vnt.
	Informacinės, vizualinės, reklaminės, techninės priemonės	Informuoti apie informacijos šaltinius, kurti teigiamą nuomonę apie ES kaimo plėtros politiką ir Lietuvos dalyvavimą joje.	Išorinės ženklavimo ir vidaus naudojimo informacinės bei ženklavimo priemonės (lauko reklamos stendų įrengimas ar informacijos talpinimas, naudojant jau įrengtas lauko reklamos stendų vietas, garso, vaizdo, kompiuterinė bei kita informacinė medžiaga plakatai, kanceliarinės prekės, lipdukai su programos atributika,) informaciniam tikslams.	Galimi pareiškėjai ir paramos gavėjai, socialiniai partneriai, nacionalinės ir ES suinteresuotos institucijos, šalies visuomenė.	Smulkūs suvenyrai su logotipais (LEADER ir KPF) 8000 vnt. 2008 m. kolendorius apie LEADER – 6000 vnt., atvirukai – 1000 vnt.
	Konferencijos	Formuoti objektyvią visuomenės	Planuojama rengti pagal poreikį ir	ES šalių atstovai,	Konferencija

		nuomonę apie ES kaimo plėtrą, teikti informaciją apie EŽŪFKP teikiamos paramos lėšų pagal KPP priemones panaudojimą, apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą, pasiekimus, efektyvumą, žemės ir kaimo plėtros perspektyvą bei EŽŪFKP paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkio, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi.	bus skirtos apibendrinti gautus rezultatus, perteikti gerą patirtį, analizuoti iškilusias problemas ir jų priežastis bei apibrėžti tolimesnius tikslus, uždavinius, formuoti teigiamą visuomenės požiūrį į ES paramą. Užtikrinti grįžtamąjį ryšį su potencialiais paramos gavėjais.	Lietuvos ir užsienio su žemės ūkiu susijusių organizacijų atstovai socialiniai partneriai, šalies visuomenė.	„Lietuvos ekologinis žemės ūkis: dabartis ir vizija“.
	Susitikimai, seminarai ir kiti informaciniai renginiai skirti betarpiškam informacijos perdavimui viešosios informacijos rengėjams, žiniasklaidos atstovams.	Užtikrinti efektyvią teikiamos informacijos sklaidą ir formuoti objektyvią nuomonę apie EŽŪFKP teikiamos paramos lėšų pagal KPP priemones panaudojimą, ir apie EŽŪFKP teikiamos paramos žemės ūkiui galimybes, administruojamų KPP priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą, pasiekimus, efektyvumą, žemės ir kaimo plėtros perspektyvą bei EŽŪFKP paramos poveikį kaimo plėtrai, žemės ir maisto ūkio, šalies ekonominiam bei socialiniam vystymuisi.	Skleisti informaciją tarp EŽŪFKP paramą administruojančių institucijų specialistų, viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų. Sumažinti tarpininkų skaičių, teikiant informaciją visuomenei bei keistis informacija apie kaimo plėtros tendencijas šalies viduje ir užsienyje.	Žiniasklaida, viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai.	Seminaras, skirtas Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programai pristatyti. Seminaras „Lietuvis žemės ūkio ir kaimo plėtros 2007–2013 m. pokyčiai bei perspektyvos ES strategijų kontekste“.

5.5.2 Mokėjimo agentūros viešinimo veiksmai

2007 metais Agentūra pradėjo viešinti informaciją apie KPP priemones. Svarbiausi KPP viešinimo uždaviniai: išsamiai ir suprantamai informuoti kaimo žmones ir plačiąją visuomenę apie KPP priemonėse siekiantiems dalyvauti paramos gavėjams keliamus reikalavimus, galimybes pasinaudoti KPP priemonėse numatyta parama bei KPP priemonių naudą.

Kadangi KPP yra numatyta apie 40 paramos priemonių ir veiklos sričių, pagal kurias potencialūs pareiškėjai gali būti labai įvairios asmenų ir įstaigų grupės, informuojant visuomenę ir potencialius pareiškėjus, buvo pasirinkti įvairūs informavimo kanalai – nacionalinė, regioninė ir specializuota žemės ūkio spauda, televizija, radijas. Šiuose kanaluose buvo sukurtos specialios Agentūros informacinės rubrikos.

Per 2007 m. buvo parengta ir transliuota apie 70 informacinių rubrikų televizijoje, beveik 200 informacinių rubrikų nacionalinėje, regioninėje ir specializuotoje spaudoje, taip pat apie 30 informacinių radijo siužetų.

2007 metais informacija apie KPP priemones bei reikalavimus paramai gauti buvo teikiama ir įvairių susitikimų su žemdirbiais metu, taip pat buvo suorganizuotos 2 apskritojų stalo diskusijos su socialiniais partneriais KPP priemonių administravimo klausimais.

6 PAREIŠKIMAS APIE LAIKYMAŠI BENDRIJOS POLITIKOS SRIČIŲ

Lygios galimybės buvo ir yra laikomos svarbiu aspektu tiek rengiant šią Kaimo plėtros programą, tiek ją įgyvendinant. Siekiama ne tik sudaryti lygias galimybes moterims ir vyrams, bet ir užtikrinti visiems žmonėms vienodas sąlygas pasinaudoti programos teikiamomis galimybėmis. Vyrų ir moterų integravimas į strategiją numatytas Valstybinėje moterų ir vyrų lygių galimybių programoje. Ši programa apima daugelį sričių, taip sustiprindama lyčių lygybės apsektą visose politinio ir socialinio bei ekonominio gyvenimo srityse ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos vyriausybės nuostatas:

„Užtikrinti vyrų ir moterų lygias galimybes: siekiant išsimokslinimo, keliant kvalifikaciją, priimant į darbą, perkeliant į aukštesnes pareigas, nustatant darbo užmokestį, kad moterys lygiateisiai su vyrais galėtų dalyvauti visose politinio ir visuomeninio darbo, prestižinės veiklos srityse, užimti vadovaujančias pareigas valstybės valdymo institucijose.“

Pagrindiniai Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių programos tikslai – sudaryti vienodas galimybes vyrams ir moterims dalyvauti visose visuomenės gyvenimo srityse, padidinti moterų ir vyrų atstovavimą tose srityse, kur jie atstovaujami mažiau, pasiekti, kad paslaugos ir finansiniai ištekliai kiek įmanoma vienodai pasiektų abiejų lyčių atstovus, iškelti ir siekti spręsti specifines vyrų ir moterų problemas.

Lietuvos įstatymai *de jure* suteikia lygias teises vyrams ir moterims, tačiau svarbu, kad šios teisinės nuostatos būtų taikomos praktikoje. *Visos priemonės, siūlomos šioje Kaimo plėtros programoje vienodai prieinamos tiek vyrams, tiek moterims.* Programoje numatyta parama prieinama kriterijus atitinkantiems pareiškėjams nepaisant jų lyties, rasės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ir lytinės orientacijos.

Mokymo ir konsultavimo paslaugų teikimas, informavimas bei supratimas pagerins paramą gaunančių žmonių gebėjimus laikytis nustatytų *kompleksinio susiejimo reikalavimų*.

Valstybės teikiama pagalba skiriama glaudžiai koordinuojant su KPP ir papildys veiklas, kurios finansuojamos iš EŽŪFKP bei kitų struktūrinių fondų. Be to, valstybės teikiama pagalba nedubliuoja ES teikiamos paramos.

Atlikta visų 2007 metais parengtų KPP 2007–2013 m. priemonių įgyvendinimo taisyklių analizė parodė, kad horizontalūs prioritetai taisyklėse yra atspindimi projekto tinkamumo ir prioritetiškumo vertinimuose dviem aspektais:

- minimalūs privalomieji reikalavimai, kuriuos pareiškėjas privalo vykdyti (įgyvendinti) norėdamas gauti paramą, tokie kaip: *privalomumas laikytis geros ūkininkavimo praktikos reikalavimų, laikytis higienos, veterinarijos, gyvūnų gerovės ir maisto kokybės, darbo saugos reikalavimų, gilinti žinias ne mažiau kaip 30 valandų per metus* ir t. t.;

- pirmumo (prioritetiniai) kriterijai, kuriuos įsipareigojus įgyvendinti (atitikti), suteikiami prioritetiniai balai, tokie, kaip: projekto įgyvendinamumas aplinkosauginiu požiūriu jautriose karstinio regiono, Nemuno žemupio teritorijose, mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, projektams, kuriantiems *tradicinius kaimo verslus, puoselėjantiems kaimo architektūrą, tautinį paveldą, pradedantiems naujų produktų gamybą, diegiantiems naujus gamybos metodus, projektas, kurių iniciatoriais yra kooperatyvų nariai* ir t. t.

Detalesnė horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo eiga, analizė bus galima vėlesniaisiais KPP 2007–2013 m. įgyvendinimo metais, kai bus žinomi konkretūs įgyvendinimo rodikliai.

7 PRIEDAI

1 PRIEDAS. ATASKAITOJE VARTOJAMOS SANTRUMPOS

AVP – aplinkosaugos veikslių programos

BVP – Bendrasis vidaus produktas

ES – Europos sąjunga

EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

KPP – Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa

LR – Lietuvos Respublika

Mokėjimo agentūra – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos

MPŪV – Mažiau palankios ūkininkauti vietovės

MVĮ – mažos ir vidutinės įmonės

n.d. – nėra duomenų

Programa – Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa

TUI – tiesioginių užsienio investicijų

VSD – vidutinis sąlyginis darbuotojas

VVG – vietos veiklos grupių

2 PRIEDAS. LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007–2013 METŲ PROGRAMOS STEBĖSENOS IR VERTINIMO ORGANIZAVIMO SCHEMA

